

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง
การจัดเก็บภาษีเงินได้จากโรงเรียนเอกชน
ประเภททวดวิชา

เสนอ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

จัดทำโดย

ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตุลาคม 2554

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือจากหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก บัณฑิตวิวัฒน์ และผู้วิจารณ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย คุณชาญ ตันติธรรมถาวร หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ และช่วยประสานงานจนโครงการสำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณสมถวิล กาญจนภาพศ์กุล ที่ช่วยติดต่อประสานงาน เพื่อขอข้อมูลที่เป็นต่อการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณดลภัก ชัยบุตร คุณอภิปัฐเมธชาติ ที่ได้ช่วยงานวิจัยอย่างแข็งขัน ตั้งแต่การสำรวจจนถึงการประมวลผลข้อมูล

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณครูอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถเอ่ยนามในที่นี้ได้หมด ที่ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ช่วยทำการสำรวจนักเรียน จนงานฉบับนี้สำเร็จขึ้นมาได้ ขอขอบคุณ สำนักงานสถิติแห่งชาติที่ได้กรุณาให้การอนุเคราะห์ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน เพื่อการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่อนุเคราะห์ข้อมูลการสำรวจโรงเรียนกวดวิชา และท้ายที่สุด สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้ให้การสนับสนุนการวิจัยชิ้นนี้

ผู้วิจัย

บทสรุปผู้บริหาร

งานวิจัยฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบถึงขนาดของธุรกิจการกวดวิชา เพื่อทบทวนความเหมาะสมของอัตราภาษีซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ และหากมีการจัดเก็บภาษี จะส่งผลกระทบต่อนักเรียนและธุรกิจใด

ผลการศึกษาชี้ว่า

1. ธุรกิจการกวดวิชาในปี 2553 มีมูลค่าประมาณเกือบ 2 หมื่นล้าน มีการขยายตัวตามระบบการศึกษาแบบปกติ และมีการขยายตัวสู่ภูมิภาคมากขึ้น

2. ตลาดการกวดวิชามีลักษณะการดำเนินการในรูปแบบธุรกิจมากขึ้น สัดส่วนของโรงเรียนกวดวิชาที่มีสาขา แม้มีจำนวนน้อยกว่าโรงเรียนที่มีการดำเนินการในรูปแบบเจ้าของคนเดียว แต่สามารถให้บริการนักเรียนเกือบร้อยละ 50 ของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาของทั้งประเทศ

3. กำไรจากการดำเนินธุรกิจการกวดวิชาสำหรับกิจการประเภทเจ้าของคนเดียว อยู่ระหว่างร้อยละ 12 - 19 ส่วนกำไรสำหรับธุรกิจกวดวิชาที่มีขนาดใหญ่ มีอัตรากำไรสูงถึงร้อยละ 40 - 50 หากคำนวณเฉลี่ยทุกประเภท อัตรากำไรที่ยังไม่ได้หักภาษีตกร้อยละ 21

4. ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยต่อหลักสูตร อยู่ระหว่าง 3,000 - 5,500 บาท ในปีหนึ่ง นักเรียนเรียนกวดวิชาเฉลี่ย 5 หลักสูตรต่อปี โดยนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคใต้เรียนกวดวิชาสูงสุด 6 หลักสูตรต่อปี รองลงมาคือ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 หลักสูตรต่อปี ส่วนภาคตะวันออก 4 หลักสูตรต่อปี

5. ความต้องการใช้จ่ายเพื่อเรียนกวดวิชาเป็นความต้องการด้านคุณภาพ สะท้อนสภาพการจัดการศึกษาที่ยังไม่สามารถลดความแตกต่างด้านคุณภาพระหว่างโรงเรียน ระหว่างเมืองและชนบท นอกจากนี้ ยังสะท้อนปัญหาของระบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียน

6. ความต้องการใช้จ่ายด้านการศึกษาและการใช้จ่ายเพื่อกวดวิชาที่เพิ่มมากขึ้น สะท้อนว่าในปัจจุบันโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นมาในอดีต โอกาสในการเข้าถึงและการเรียนต่อจนจบมหาวิทยาลัยมีมากขึ้นกว่าในอดีต (เพราะระบบการอุดหนุนจากรัฐและการขยายตัวของมหาวิทยาลัย) สะท้อนความคุ้มค่าในการลงทุนเพื่อศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

7. ลักษณะของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาไม่แตกต่างจากผลการศึกษาในอดีตที่ชี้ว่า นักเรียนที่เรียนดีมักมีแนวโน้มเรียนพิเศษมากกว่า นอกจากนี้ นักเรียนที่มีฐานะดี มีการใช้จ่ายกวดวิชามากกว่านักเรียนที่จนสุด ถึง 2.7 เท่า

ผลของภาษี

1. การเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากโรงเรียนกวดวิชามีผลให้ราคาเพิ่มขึ้น มีผลให้ความต้องการเรียนหรือใช้จ่ายกวดวิชาลดลงในทุกระดับการศึกษา โดยนักเรียนในช่วงชั้นมัธยมปลายจะตอบสนองต่อราคามากกว่าช่วงชั้นอื่น ๆ

2. การจัดเก็บภาษีนิติบุคคลจากรุรกิจกวดวิชาส่งผลให้ค่าเรียนกวดวิชาสูงขึ้นอย่างแน่ชัด แต่ความสามารถในการผลัดภาระไปให้นักเรียนโดยการขึ้นค่าเรียนจะมีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ หากโรงเรียนกวดวิชาที่มีลักษณะการดำเนินการแบบธุรกิจ การปรับราคาสูงขึ้นก่อน ก็น่าจะมีผลให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีขนาดเล็กหรือโรงเรียนกวดวิชาในลักษณะที่ไม่เป็นทางการสามารถปรับราคาขึ้นตามได้บางส่วน ราคาค่าเรียนกวดวิชาที่มีความแตกต่างกันส่วนหนึ่งสะท้อนลักษณะบริการที่มีความแตกต่างในตัวเอง

3. การเรียนกวดวิชาจัดเป็นบริการประเภทสินค้าจำเป็น กล่าวคือ เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นรายจ่ายด้านกวดวิชาเพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่ในสัดส่วนที่น้อยกว่าการเพิ่มของรายได้

4. ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมีค่าใช้จ่ายด้านกวดวิชาคิดเป็นสัดส่วนของรายได้แล้วสูงกว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูง

5. หากมีการจัดเก็บภาษี ภาระภาษีที่ตกกับนักเรียนที่คำนวณได้จากสัดส่วนของภาษีต่อรายได้จะมีลักษณะลดลงตามขั้นของรายได้ แสดงว่า ภาระภาษีมีลักษณะถดถอย ดังนั้น การเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากรโรงเรียนกวดวิชาที่มีแนวโน้มกระทบต่อครัวเรือนยากจนมากกว่าครัวเรือนที่ร่ำรวย ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมทางการศึกษามากขึ้น

6. หากมีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากรโรงเรียนกวดวิชาในอัตราร้อยละ 10 โดยประเมินจากกำไรสุทธิ โดยสมมติให้กฎหมายบังคับให้โรงเรียนกวดวิชาจำเป็นต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และรัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย รายรับจากภาษีที่รัฐจัดเก็บได้มีมูลค่าโดยประมาณ 460 ล้านบาท ภายใต้ข้อสมมติฐานการประมาณกำไรของธุรกิจมีมูลค่าประมาณ 4,603 ล้านบาทต่อปี

7. ในกรณีที่อัตราภาษีที่จัดเก็บเป็นร้อยละ 30 เท่ากับธุรกิจอื่น ๆ และไม่ได้รับการลดหย่อนเป็นกรณีพิเศษ รายรับจากภาษีที่รัฐจัดเก็บได้มีมูลค่าประมาณ 1,381 ล้านบาทต่อปี ประมาณการรายได้จากการจัดเก็บภาษีดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลโรงเรียนที่ต้องจดทะเบียน เป็นไปได้ว่าในอนาคตหากมีระบบการจัดการที่ดีขึ้น มีข้อมูลรายรับรายจ่าย และสามารถกำกับดูแลให้โรงเรียนต้องจดทะเบียนให้ถูกต้อง รายได้ภาษีจากการธุรกิจโรงเรียนกวดวิชาจะมีมากกว่าตัวเลขประมาณการนี้ รวมทั้งหากมีการจัดเก็บไปถึงโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ประเภทอื่น ๆ ก็น่าจะมีรายได้เพิ่มอีกมาก

ข้อเสนอด้านภาษี

1. ไม่สมควรจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากรโรงเรียนกวดวิชา เนื่องจากเมื่อประเมินโดยรวมแล้ว น่าจะมีผลเสียมากกว่าผลได้ ผลได้ที่ปรากฏในรูปรายได้ภาษีมีมูลค่าไม่มากนัก ส่วนผลเสียที่จะเกิดขึ้นคือ ราคาค่าบริการจะสูงขึ้น โดยผู้ผลิตบริการสามารถผลัดภาระส่วนใหญ่ให้แก่นักเรียนได้ นอกจากนี้ การเก็บภาษีมีผลต่อครัวเรือนที่มีรายได้ที่รับบริการ มากกว่าครัวเรือนที่มีฐานะดี ทำให้ภาษีมีลักษณะถดถอย นอกจากนี้ มีปัญหาในข้อกฎหมายในเรื่องการเลือกปฏิบัติ หากรัฐเลือกเก็บภาษีเฉพาะโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ประเภทกวดวิชาเท่านั้น

2. ควรกำกับและตรวจสอบเพื่อให้โรงเรียนกวดวิชามีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อให้เกิดมาตรฐาน และความเป็นธรรมในการประกอบธุรกิจ

3. ควรมีมาตรการกำกับดูแลเพดานค่าเล่าเรียน เพื่อไม่ให้มีการค้ำกำไรเกินควร หน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถกำหนดค่าเล่าเรียน โดยอิงกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ที่สูงกว่าอัตราผลตอบแทนของธุรกิจทั่วไป เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ให้ประโยชน์ต่อสังคม และรัฐมีนโยบายส่งเสริมการผลิตบริการการศึกษาโดยภาคเอกชน อาทิ ข้อเสนอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ในอัตราร้อยละ 20 เท่ากับอัตราสำหรับโรงเรียนในระบบ

มาตรการช่วยเหลือ

1. รัฐต้องมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเป็นธรรมในด้านโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยในระยะยาว ต้องมุ่งเน้นการขยายให้บริการทางการศึกษามีคุณภาพและทั่วถึง ปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผลการเรียนและการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพื่อลดแรงจูงใจและความจำเป็นในการเรียนกวดวิชา ส่วนในระยะสั้น รัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมบทบาทของโรงเรียนนอกระบบ ประเภทกวดวิชา ในลักษณะที่เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ควบคู่การจัดการศึกษาของโรงเรียนในระบบ เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพที่เป็นอยู่

2. รัฐควรจัดตั้งกองทุนที่ให้การสนับสนุนแก่นักเรียนที่ด้อยโอกาสและยากจน โดยอาศัยเงินงบประมาณเป็นทุนประเดิม รูปแบบการบริหารจัดการเงินกองทุน ควรอาศัยหลักการที่ให้ท้องถิ่นมีบทบาทหลัก อาทิ รูปแบบของกองทุนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจน ตามแนวคิดของ ศุภสิทธิ์ พรรณารุโณทัย และคณะ (2543) และดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2554) ควรหลีกเลี่ยงการจัดสรรเงินผ่านกลไกงบประมาณแบบเดิม ที่เน้นการจัดสรรจากส่วนกลาง

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	
บทสรุปผู้บริหาร	ก
1. บทนำ	1 - 1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1 - 1
1.2 วัตถุประสงค์	1 - 3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	1 - 3
1.4 วิธีการศึกษา	1 - 3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	1 - 4
1.6 โครงสร้างรายงานฉบับสมบูรณ์	1 - 4
2. อุปทานการกวตริษา	2 - 1
2.1 จำนวนโรงเรียนกวตริษาและนักเรียนที่กวตริษา	2 - 1
2.2 จำนวนหลักสูตรและค่าเล่าเรียนของสถาบันกวตริษาปี 2553	2 - 3
2.3 ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวตริษา	2 - 4
2.4 การประมาณการรายรับรวมของธุรกิจการกวตริษาทั่วประเทศ	2 - 11
3. รายงานด้านการศึกษาของคร้วเรือน	3 - 1
3.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของคร้วเรือนไทย	3 - 2
3.2 นิยามรายงานด้านการศึกษาและน้ำหนักที่ใช้ในการคำนวณ	3 - 3
3.3 รายงานด้านการศึกษาของคร้วเรือน จำแนกตามรายภาค	3 - 4
3.4 รายงานด้านการศึกษาของคร้วเรือน จำแนกตามระดับรายได้	3 - 5
3.5 รายงานด้านการศึกษาของคร้วเรือน จำแนกตามรายภาคและประเภทรายการที่ใช้จ่าย	3 - 6
3.6 ประมาณการรายจ่ายด้านการศึกษาของภาคคร้วเรือนในระบบเศรษฐกิจ	3 - 8
4. ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวตริษาในประเทศไทย	4 - 1
4.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของตัวอย่างนักเรียนที่ทำการสำรวจ	4 - 2
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนกวตริษา	4 - 6
4.3 ประมาณการค่าใช้จ่ายในการเรียนกวตริษาในระบบเศรษฐกิจ	4 - 9
5. ผลกระทบด้านภาษีต่อตลาดการกวตริษา ในประเทศไทย	5 - 1
5.1 สถานะทางกฎหมายของโรงเรียนกวตริษา และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	5 - 1
5.2 ผลกระทบด้านภาษีต่อโรงเรียนกวตริษา	5 - 6
5.3 ผลกระทบด้านภาษีต่อนักเรียนผู้ซื้อบริการ	5 - 10
5.4 ผลกระทบด้านภาษีต่อภาครัฐ	5 - 16
6. ข้อเสนอแนะทางนโยบาย	6 - 1
6.1 สรุปผลการศึกษา	6 - 1
6.2 ข้อเสนอเกี่ยวกับการเก็บภาษีโรงเรียนกวตริษา	6 - 3
6.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป เรื่องการกำกับดูแลโรงเรียนกวตริษา	6 - 7
6.4 ข้อเสนอเพื่อเพิ่มความเป็นธรรมทางการศึกษา	6 - 7
ภาคผนวก 1 สถิติโรงเรียนกวตริษา จำนวนนักเรียนที่เรียนกวตริษา จำแนกรายจังหวัด	
ภาคผนวก 2 แบบสอบถามนักเรียน	
ภาคผนวก 3 แบบสอบถามสถาบันกวตริษา	
ภาคผนวก 4 ประกอบบทที่ 2	
ภาคผนวก 5 ประกอบบทที่ 4	

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1 - 1	สรุปจำนวนครูและนักเรียน จำแนกตามพื้นที่ปี 2553	2 - 2
ตารางที่ 2.2 - 1	ค่าเฉลี่ยจำนวนหลักสูตรและค่าเล่าเรียนจำแนกตามวิชาและชั้นปี	2 - 4
ตารางที่ 2.3 - 1	สรุปรูปแบบการดำเนินงานกิจการของโรงเรียนกวดวิชา	2 - 5
ตารางที่ 2.3 - 2	ทุนจดทะเบียนและแหล่งเงินทุนของโรงเรียนกวดวิชา	2 - 5
ตารางที่ 2.3 - 3	มูลค่ากิจการของโรงเรียนกวดวิชา	2 - 5
ตารางที่ 2.3 - 4	ค่าเฉลี่ยของจำนวนแรงงาน	2 - 6
ตารางที่ 2.3 - 5	จำนวนหลักสูตร จำนวนนักเรียนและค่าเล่าเรียนกวดวิชา เนื้อหาที่เรียนเสริมจากชั้นเรียน	2 - 7
ตารางที่ 2.3 - 6	จำนวนหลักสูตร จำนวนนักเรียนและค่าเล่าเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมสอบเข้า	2 - 7
ตารางที่ 2.3 - 7	รายรับ และรายจ่ายเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา	2 - 9
ตารางที่ 2.3 - 8	สัดส่วนของรายจ่ายดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา	2 - 9
ตารางที่ 2.3 - 9	ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา	2 - 9
ตารางที่ 2.3 - 10	สัดส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา	2 - 10
ตารางที่ 2.3 - 11	ลักษณะปัญหาของโรงเรียนกวดวิชา	2 - 10
ตารางที่ 2.4 - 1	ผลการประมาณการรายรับของโรงเรียนกวดวิชาทั่วประเทศ ปี 2553	2 - 13
ตารางที่ 2.4 - 2	จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา จำแนกตามหลักสูตร	2 - 13
ตารางที่ 2.4 - 3	สรุปผลการประมาณการรายรับเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ ปี 2553	2 - 13
ตารางที่ 2.4 - 4	สรุปผลการประมาณการรายรับเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์และภาษาไทยและสังคมศึกษา ปี 2553	2 - 14
ตารางที่ 2.4 - 5	สรุปผลการประมาณการรายรับเฉลี่ยกลุ่มจำนวนนักเรียนที่ไม่สามารถแยกประเภทวิชาได้	2 - 14
ตารางที่ 2.4 - 6	การประมาณการรายรับจำแนกตามระดับชั้นปี กรณีกวดวิชาเนื้อหาที่เรียนเสริมจากชั้นเรียน	2 - 14
ตารางที่ 2.4 - 7	การประมาณการรายรับจำแนกตามระดับชั้นปี กรณีกวดวิชาเพื่อสอบเข้า	2 - 15
ตารางที่ 3.1 - 1	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครวัเรียน ปี 2550 - 2552 จำแนกตามรายภาค	3 - 2
ตารางที่ 3.1 - 2	รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครวัเรียน ปี 2550-2552 จำแนกตามรายภาค	3 - 3
ตารางที่ 3.2 - 1	รายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยของครวัเรียน ปี 2550 - 2552 ตามนิยามสำนักงานสถิติแห่งชาติ	3 - 3
ตารางที่ 3.3 - 1	รายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยของครวัเรียน ปี 2552 ตามนิยามของผู้วิจัย	3 - 5
ตารางที่ 3.4 - 1	รายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยของครวัเรียน ปี 2552 จำแนกตามระดับรายได้	3 - 6
ตารางที่ 3.5 - 1	รายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยของครวัเรียน ปี 2552 จำแนกตามรายภาค	3 - 7
ตารางที่ 3.5 - 2	รายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยของครวัเรียน จำแนกตามระดับรายได้และรายการที่ใช้จ่าย ปี 2552	3 - 8
ตารางที่ 3.6 - 1	ประมาณการรายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครวัเรียนในระบบเศรษฐกิจ	3 - 9
ตารางที่ 3.6 - 2	แสดงประมาณการรายจ่ายด้านการศึกษา ปี 2552 จำแนกตามภูมิภาค	3 - 9
ตารางที่ 3.6 - 3	แสดงประมาณการรายจ่ายด้านค่าเรียนพิเศษของครวัเรียน ปี 2552 จำแนกตามภูมิภาค	3 - 10
ตารางที่ 3.6 - 4	รายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครวัเรียน ปี 2552 จำแนกตามระดับรายได้ของครวัเรียน	3 - 11
ตารางที่ 3.6 - 5	รายจ่ายด้านค่าเรียนพิเศษของภาคครวัเรียน ปี 2552 จำแนกตามระดับรายได้ของครวัเรียน	3 - 11
ตารางที่ 4.1 - 1	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนและไม่เรียนกวดวิชา จำแนกรายภูมิภาค ปี 2553	4 - 2

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.1 - 2	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนและไม่เรียนกวดวิชา จำแนกตามระดับการศึกษา ปี 2553	4 - 2
ตารางที่ 4.1 - 3	เหตุผลที่ไม่เรียนกวดวิชา จำแนกตามระดับการศึกษา	4 - 3
ตารางที่ 4.1 - 4	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนและไม่เรียนกวดวิชา จำแนกตามสังกัดของสถานศึกษา ปี 2553	4 - 3
ตารางที่ 4.1 - 5	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนและไม่เรียนกวดวิชา จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม	4 - 4
ตารางที่ 4.1 - 6	ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา	4 - 4
ตารางที่ 4.1 - 7	อาชีพของบิดามารดาของนักเรียนตัวอย่าง	4 - 5
ตารางที่ 4.1 - 8	ระดับการศึกษาของบิดามารดาของตัวอย่างนักเรียน	4 - 5
ตารางที่ 4.1 - 9	รายได้เฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือน	4 - 6
ตารางที่ 4.2 - 1	จำนวนหลักสูตรเฉลี่ยต่อปีของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนกวดวิชา จำแนกตามภูมิภาคและระดับการศึกษา	4 - 7
ตารางที่ 4.2 - 2	ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยต่อคอร์สของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนกวดวิชา จำแนกตามภูมิภาคและระดับการศึกษา	4 - 7
ตารางที่ 4.2 - 3	ค่าเรียนกวดวิชาต่อปี ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง	4 - 8
ตารางที่ 4.2 - 4	ค่าเรียนกวดวิชาต่อปี ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง	4 - 8
ตารางที่ 4.3 - 1	ประมาณการค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชา จำแนกรายภูมิภาค	4 - 9
ตารางที่ 5.2 - 1	ความคิดเห็นต่อการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา	5 - 6
ตารางที่ 5.2 - 2	สรุปอัตราภาษีที่เหมาะสม	5 - 6
ตารางที่ 5.2 - 3	อัตราภาษีที่เหมาะสมจำแนกตามรูปแบบของกิจการ	5 - 6
ตารางที่ 5.2 - 4	ผลกระทบของการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาที่ร้อยละ 10	5 - 7
ตารางที่ 5.2 - 5	ร้อยละของค่าเล่าเรียนที่เพิ่มขึ้น	5 - 7
ตารางที่ 5.3 - 1	การตอบสนองต่อการขึ้นราคาค่าเรียนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชา	5 - 10
ตารางที่ 5.3 - 2	ผลการประมาณค่าใช้จ่ายที่มีผลต่อการกำหนดความต้องการใช้จ่ายเพื่อกวดวิชา	5 - 13

สารบัญญภาพ

		หน้า
แผนภาพที่ 2.1 - 1	จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครและภูมิภาค ปี 2547 – 2553	2 – 2
แผนภาพที่ 2.1 - 2	จำนวนนักเรียนกวดวิชาทั่วประเทศ ปี 2547 – 2553	2 - 3

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

การกวดวิชาในปัจจุบันได้กลายเป็นธุรกิจอีกเป็นประเภทหนึ่ง ที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เมื่อพิจารณาจากโรงเรียนเอกชนกวดวิชาที่จดทะเบียน มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 978 แห่งในปี 2550 เป็น 1,089 แห่งในปี 2553 หรือพิจารณาจากจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้นจาก 353,060 คน ในปี 2550 เป็น 556,818 คน ในปี 2553 การขยายตัวในเชิงปริมาณอย่างรวดเร็วทำให้มีการคาดคะเนขนาดของธุรกรรมหรือรายได้ที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจประเภทนี้ อาทิ การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สศช. (2550) พบว่า ธุรกิจมีมูลค่า 6,039 ล้านบาท ในปี 2551 โดยวัดจากรายจ่ายของครัวเรือน หรือการศึกษาของสมชายและสฤณี (2549) ประเมินค่าใช้จ่ายกวดวิชาในปี 2548 สำหรับเฉพาะมัธยมปลาย มีมูลค่าสูงถึง 11,299 ล้านบาทต่อปี หรือการศึกษาของไพฑูรย์สินดารัตน์ (2545) ประเมินค่าใช้จ่ายเฉพาะมัธยมปลายประมาณ 3,200 ล้านบาท

การขยายตัวของธุรกิจการกวดวิชาอย่างต่อเนื่อง นับเป็นเรื่องที่มีนัยสำคัญทางนโยบายหลายประการ อาทิ ผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในระบบ ผลต่อความความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (เนื่องจากโอกาสในการเข้าถึงบริการด้านนี้อาจมีความแตกต่างกันระหว่างนักเรียนในเมืองและชนบท และตามฐานะ (ไพฑูรย์สินดารัตน์ 2545)) และผลต่อความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ (เนื่องจากผู้มีโอกาสเข้าถึงมักเป็นผู้ที่มีฐานะดี และมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานในอนาคตมากกว่าผู้ที่ไม่มีโอกาสเรียน) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีทั้งผลดีและผลเสีย โดยรวมแล้วการมีอยู่ของธุรกิจการกวดวิชาเป็นเรื่องที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในสังคมไทย เนื่องจากมองว่าธุรกิจการกวดวิชาช่วยเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้หรือคุณภาพการศึกษา การมีอยู่ด้านหนึ่งของธุรกิจนี้จึงสะท้อนความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพหรือความต้องการทักษะที่แตกต่างไปจากที่ได้รับจากในระบบการศึกษาปกติ หรือเป็นการสร้างหลักประกัน เพิ่มความได้เปรียบในการเข้าสู่มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียง ฉะนั้นการกวดวิชาจึงถือเป็นบริการที่ตอบสนองความต้องการของปัจเจกบุคคล ส่วนปัญหาในเรื่องความเหลื่อมล้ำและความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ แม้เป็นเรื่องสำคัญที่ภาครัฐมีหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อแก้ไข แต่ไม่อยู่ในการตัดสินใจของปัจเจกบุคคล ดังนั้น การดำเนินนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจประเภทนี้จึงมีนัยสำคัญหลายด้าน มีผลกว้างขวางต่อตัวผู้เรียน ผู้ปกครอง ครูในและนอกระบบ รวมทั้งรัฐซึ่งเป็นผู้ให้บริการด้านการศึกษาขนาดใหญ่

เนื่องจากความเข้าใจขนาดของธุรกิจการกวดวิชายังขาดความชัดเจน รวมทั้งความเข้าใจถึงความต้องการใช้จ่ายเพื่อเรียนกวดวิชายังไม่มีการศึกษามากนัก ดังนั้น ความเข้าใจในเรื่องมูลค่าทางเศรษฐกิจหรือการใช้ทรัพยากรของสังคมไปในการผลิตและบริการทางการศึกษาประเภทนี้ จึงเป็น

เรื่องที่มีความสำคัญต่อผู้วางแผนและกำหนดนโยบายทางการศึกษา รวมทั้งมีนัยทางกฎหมายเรื่อง แนวทางการจัดเก็บภาษีธุรกิจกวตวิชา ซึ่งเริ่มเป็นประเด็นที่มีข้อถกเถียงกันมากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

ธุรกิจการกวตวิชาในปัจจุบันเป็นธุรกิจที่ได้รับการยกเว้นภาษี เพราะถือว่าเป็นการให้บริการทางการศึกษา แต่ต่อมามีการขยายตัวในรูปแบบเชิงธุรกิจมากขึ้นกว่าที่เคยมีมาในอดีต ส่วนหนึ่งสะท้อนความต้องการที่ขยายตัวตามการขยายตัวของระบบการศึกษา นับตั้งแต่รัฐอุดหนุนให้มีการเรียนฟรี 15 ปี ตั้งนั้น ปัจจุบัน จึงมีผู้เสนอให้มีการจัดเก็บภาษีธุรกิจประเภทนี้ เพื่อความเป็นธรรมในระบบภาษี เหตุผลที่สนับสนุนคือ ธุรกิจบางส่วนมีการดำเนินการในลักษณะที่แสวงหากำไรเกินควร อย่างไรก็ตาม ข้ออ้างนี้ยังไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อสนับสนุนมากนัก อาทิ การศึกษาของศูนย์บริการวิชาการแห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) ชี้ว่า ตลาดการให้บริการประเภทนี้ มีโครงสร้างแบบผู้ขายน้อยราย ทำให้สามารถตั้งราคาที่สูงกว่าราคาตลาดที่มีการแข่งขัน หรือหลักฐานโดยอ้อมที่เห็นได้จากการขยายตัวของ สถาบันกวตวิชาบางแห่งในรูปแบบสาขา ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนการแข่งขันกับโรงเรียนกวตวิชาแบบเดิมที่มีความรุนแรงมากขึ้นอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ดี การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับธุรกิจกวตวิชา ย่อมมีผลกระทบหลายด้าน มิเพียงแต่โรงเรียนกวตวิชาหรือหุ้นส่วนธุรกิจเท่านั้น ภาระที่เกิดจากการเก็บภาษีแตกต่างกับภาระที่เกิด จากข้อกฎหมาย แม้ว่าเจ้าของโรงเรียนหรือผู้ลงทุนในกิจการจะเป็นผู้ชำระภาษี แต่ภาษีที่จ่ายสามารถ ถูกผลักภาระออกไปให้แก่ผู้อื่นที่เกี่ยวข้องได้ กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายดำเนินการที่เพิ่มขึ้น สามารถผลักไปให้ ผู้ใช้บริการหรือนักเรียนในรูปค่าเล่าเรียนที่สูงขึ้น ธุรกิจอาจรับภาระเองบางส่วนหรืออาจผลักภาระไปให้ ครูซึ่งเป็นแรงงานในธุรกิจ ในรูปการลดทอนค่าจ้างเงินเดือนครู เพื่อให้ต้นทุนการดำเนินการต่ำลง ดังนั้น ผลของการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล จึงมีแง่มุมที่จำเป็นต้องศึกษาให้รอบคอบ เพื่อให้การดำเนิน นโยบายเป็นไปตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ผลกระทบหากมีการจัดเก็บภาษี จำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับขนาดของธุรกิจ กวตวิชาซึ่งปัจจุบันยังมีอยู่จำกัด และศึกษาเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่สำคัญ อาทิ การจำแนกมูลค่าทางเศรษฐกิจ ของธุรกรรมออกตามระดับการศึกษา การประมาณการกำไรจากการประกอบธุรกิจและราคาค่าบริการ เป็นต้น ความเข้าใจเบื้องต้นเหล่านี้นำไปสู่การวิเคราะห์ผลกระทบของภาษีที่มีต่อราคาหรือผู้ซื้อ บริการ รวมทั้งผลต่อการสร้างความเป็นธรรมในด้านโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน เพื่อการกำหนด ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านภาษีอากร รูปแบบ/แนวทางการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวตวิชา การกำหนด อัตราภาษี รูปแบบ/วิธีการจัดเก็บภาษี รวมถึงผลกระทบหากมีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.2 วัตถุประสงค์

1. ศึกษาปริมาณและมูลค่าทางเศรษฐกิจของธุรกรรมที่เกิดขึ้นจากการจัดบริการการศึกษาโดยโรงเรียนเอกชน ประเภททวดวิชา
2. ศึกษารายได้สุทธิจากการประกอบกิจการ ค่าใช้จ่ายชั้นกลางของการประกอบการ (intermediate costs) และทบทวนอัตราภาษีที่ใช้ ภาระภาษี และคำนวณรายได้จากการจัดเก็บภาษี
3. ศึกษาผลการผลักภาระภาษี ทั้งการผลักภาระไปข้างหน้า (forward shift) และผลักไปข้างหลัง (backward shift) รวมทั้งความสามารถในการจ่ายค่าเล่าเรียนพิเศษของกลุ่มนักเรียน/ผู้ปกครอง เพื่อเข้าใจการตอบสนองด้านอุปสงค์ทางฝ่ายผู้ให้บริการ
4. วิเคราะห์ผลกระทบของการจัดเก็บภาษีต่อผู้จัดบริการการศึกษา
5. วิเคราะห์ผลกระทบต่อความเป็นธรรมในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน ทั้งก่อนและหลังการจัดเก็บภาษี
6. จัดทำข้อเสนอทางเลือกในการจัดเก็บภาษี การกำหนดอัตราการจัดเก็บภาษี รูปแบบ/วิธีการจัดเก็บภาษี และข้อเสนอแนะแนวทางการนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีดังกล่าวไปใช้เพื่อเป้าประสงค์ทางการศึกษา (การลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการการศึกษาและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้)

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อประมาณการมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากธุรกรรมการจัดบริการการศึกษาโดยโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ประเภททวดวิชา เฉพาะที่จดทะเบียน เพื่อการคำนวณรายได้พึงประเมินและจำนวนภาษีที่จัดเก็บ การกำหนดอัตราภาษี และรูปแบบ/วิธีการจัดเก็บภาษี รวมทั้งผลกระทบต่อผู้จัดบริการการศึกษาและผู้เรียน เพื่อจัดทำข้อเสนอทางเลือกในการจัดเก็บภาษีจากบริการศึกษานอกระบบโรงเรียน (โรงเรียนทวดวิชา) และข้อเสนอแนะแนวทางการนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีไปใช้เพื่อการจัดการศึกษา

1.4 วิธีการศึกษา

1) สัมภาษณ์ข้อมูลจำนวนผู้จัดบริการหรือโรงเรียนทวดวิชา และค่าใช้จ่ายการดำเนินการ ค่าใช้จ่ายการลงทุน และประมาณการรายได้สุทธิที่เกิดขึ้น โดยอาศัยแบบสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนทวดวิชา ที่จดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในจังหวัดตัวอย่าง 5 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ชลบุรี เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา

2) สํารวจข้อมูลจํานวนผู้รับบริการหรือจํานวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา ส่วนหนึ่งอาศัยข้อมูลการสำรวจของ สช. และการประมาณการจํานวนผู้รับบริการโดยอาศัยแบบสำรวจ โดยกำหนดให้กลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้น ป.6 ม.1 - ม.3 ม.4 - ม.6 การสำรวจจะครอบคลุมเมืองใหญ่ของประเทศ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ชลบุรี เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา

3) วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาและค่าใช้จ่ายกวดวิชาของประเทศ จำแนกตามรายได้และภูมิภาค การวิจัยในส่วนนี้อาศัยข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2552 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และข้อมูลการสำรวจนักเรียนและโรงเรียนกวดวิชา

4) ประมวลผลจากข้อที่ 1 - 3 เพื่อประเมินมูลค่าหรือรายรับของโรงเรียนกวดวิชาที่จดทะเบียนของประเทศ และศึกษาปัจจัยที่กำหนดความต้องการใช้จ่ายเพื่อกวดวิชา โดยอาศัยแบบจำลองทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้จ่ายกวดวิชา และตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน ผลที่ได้สามารถใช้วิเคราะห์การตอบสนองของนักเรียนหากมีการขึ้นค่าเล่าเรียน ซึ่งสามารถนำมาใช้ประเมินผลของการจัดเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชาที่มีผลต่อโอกาสในการศึกษาและการวิเคราะห์ผลของภาษีต่อโรงเรียนกวดวิชา

5) วิเคราะห์ทางเลือกในการนำรายได้จากภาษีดังกล่าวมาใช้เพื่อการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้

6) จัดทำข้อเสนอทางเลือกในการจัดเก็บภาษี การกำหนดอัตราภาษี รูปแบบ/วิธีการจัดเก็บภาษี และข้อเสนอเชิงนโยบายด้านภาษีอากร

7) จัดประชุมปรึกษาหารือกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคลังและภาษีอากร เพื่อพิจารณาและให้ความเห็นต่อผลการศึกษา และข้อเสนอแนะในการจัดเก็บภาษี

8) จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนเอกชนกวดวิชาที่จดทะเบียนจัดเป็นโรงเรียนเอกชนนอกระบบของประเภทหนึ่ง ตามนิยามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 โรงเรียนนอกระบบ หมายถึง “โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา ...”

1.6 โครงสร้างรายงานฉบับสมบูรณ์

เนื้อหาของรายงานแบ่งเป็น 6 บท

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 บรรยายลักษณะของธุรกิจกวดวิชา เพื่อให้เข้าใจถึงขนาดการให้บริการ โครงสร้าง ต้นทุนการดำเนินการ ราคาหรือค่าเรียนต่อหลักสูตร และกำไรจากการประกอบการ

บทที่ 3 วิเคราะห์โครงสร้างรายจ่ายเพื่อการศึกษารวม และรายจ่ายเพื่อกวดวิชา โดยอาศัย ข้อมูลรายจ่ายครัวเรือน บทนี้ให้ภาพการใช้จ่ายด้านการศึกษา ซึ่งสามารถจำแนกออกตามภูมิภาค และฐานะของครัวเรือน และใช้เป็นตัวเปรียบเทียบการวิเคราะห์ในบทถัดไป

บทที่ 4 วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาโดยอาศัยข้อมูลจากการสำรวจนักเรียนและโรงเรียน รวมทั้งเสนอผลการประมาณการค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาของประเทศ

บทที่ 5 บรรยายถึงสถานะทางกฎหมายของโรงเรียนกวดวิชา และข้อเสนอเพื่อให้มีการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาที่มีการดำเนินแบบธุรกิจเป็นการเฉพาะ รวมถึงผลกระทบหากมีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอทางเลือกในการจัดเก็บภาษี การกำหนดอัตราภาษี รูปแบบ/วิธีการจัดเก็บภาษี และข้อเสนอเชิงนโยบายด้านภาษีอากร

บทที่ 6 ให้ข้อสรุป และข้อเสนอแนะทางนโยบาย

บทที่ 2

อุปทานการกวดวิชา

ในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ลักษณะของอุปทานการกวดวิชาของไทยปี 2553 และการประมาณการมูลค่ารายรับ - รายจ่ายของสถาบันกวดวิชาที่จดทะเบียน การวิเคราะห์ในบทนี้อาศัยสถิติหลายด้านประกอบกัน ได้แก่ ผลการสำรวจจำนวนโรงเรียนและนักเรียน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผลการสำรวจรายรับรายจ่ายโดยอาศัยแบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัย และผลการสำรวจค่าเล่าเรียนจากข้อมูลที่มีการเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตโดยผู้วิจัย

ผลการศึกษาชี้ว่า

- ในปี 2553 นักเรียนที่เรียนกวดวิชา คิดเป็นร้อยละ 6.4 ของนักเรียนทั้งหมด (ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย) โดยนักเรียนในกรุงเทพฯ มีสัดส่วนการเรียนกวดวิชาสูงสุดถึงร้อยละ 33 รองลงมาคือภาคเหนือ และน้อยสุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยต่อหลักสูตร อยู่ระหว่าง 3,000 – 5,500 บาท
- กลุ่มตัวอย่างสถาบันกวดวิชา มีรายรับเฉลี่ย 1.8 ล้านบาทต่อปี และรายจ่ายเฉลี่ย 1.5 ล้านบาทต่อปี โดยมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรสูงสุดคือร้อยละ 58 ของค่าใช้จ่ายรวม การประกอบกิจการมีกำไรโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 21 ของรายรับ
- กำไรของโรงเรียนกวดวิชา ประเภทเจ้าของคนเดียว อยู่ระหว่างร้อยละ 12 ถึงร้อยละ 19 ขณะที่กำไรของโรงเรียนกวดวิชา ประเภทบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด มีอัตราค่อนข้างสูง ถึงร้อยละ 50
- ประมาณการรายรับของโรงเรียนกวดวิชาที่จดทะเบียนทั่วประเทศ ในปี 2553 มีมูลค่ากว่า 2 หมื่นล้านบาท

เนื้อหาในบทนี้ ประกอบด้วย 4 หัวข้อ 2.1 เสนอภาพจำนวนโรงเรียนและนักเรียนที่กวดวิชาในช่วงหลายปีที่ผ่านมา หัวข้อ 2.2 เสนอภาพหลักสูตรและค่าเล่าเรียนที่ได้มาจากการสำรวจข้อมูลที่ปรากฏบนแผ่นพับหรืออินเทอร์เน็ต หัวข้อ 2.3 เสนอผลที่ได้จากการสำรวจตัวอย่างโรงเรียนจากแบบสำรวจโรงเรียนใน 5 จังหวัดใหญ่ที่เลือก หัวข้อ 2.4 เสนอผลการประมาณรายรับของโรงเรียนกวดวิชาที่วัดจากค่าเล่าเรียนและจำนวนนักเรียนที่สำรวจโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

2.1 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาและนักเรียนที่กวดวิชา

ผลการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในปี 2553 มีจำนวนโรงเรียนกวดวิชาทั่วประเทศ มีประมาณ 1,089 แห่ง¹ มีจำนวนครูผู้สอนประมาณ 9,705 คน หาก

¹ ข้อมูลจากการสำรวจโรงเรียนเอกชน ประเภทนอกระบบโรงเรียน ทั่วประเทศในปี 2553 ประกอบด้วย โรงเรียนสอนศาสนา โรงเรียนสอนสอนดนตรี ศิลปะและกีฬา โรงเรียนสอนวิชาชีพ โรงเรียนสอนกวดวิชา และโรงเรียน

พิจารณาตามพื้นที่แล้วพบว่า ภาคเหนือมีจำนวนโรงเรียนกวดวิชาตั้งอยู่สูงสุดมีจำนวนเท่ากับ 263 แห่ง และมีจำนวนครูผู้สอนทั้งหมด 2,472 คน รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครมีจำนวน 232 แห่ง มีจำนวนครูผู้สอน 2,058 คน โดยภาคตะวันออกมีโรงเรียนกวดวิชาน้อยที่สุด จำนวน 97 แห่ง

ตารางที่ 2.1 - 1 สรุปจำนวนครูและนักเรียน จำแนกตามพื้นที่ปี 2553

ภาค	จำนวนโรงเรียนกวดวิชา (แห่ง)	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา (คน)	จำนวนนักเรียนทั้งหมดในพื้นที่ (คน)	ร้อยละของนักเรียนที่กวดวิชา	สัดส่วนนักเรียนต่อครู
กรุงเทพมหานคร	232	2,058	241,976	737,120	32.82	117.58
ภาคกลาง	228	1,971	65,846	1,425,932	4.62	33.41
ภาคเหนือ	263	2,472	116,233	1,482,005	7.84	47.02
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	169	1,338	50,572	3,042,588	1.66	37.80
ภาคตะวันออก	97	1,136	37,514	679,866	5.52	33.02
ภาคใต้	100	730	44,677	1,276,760	3.49	61.20
รวม	1,089	9,705	556,818	8,644,271	6.44	57.37

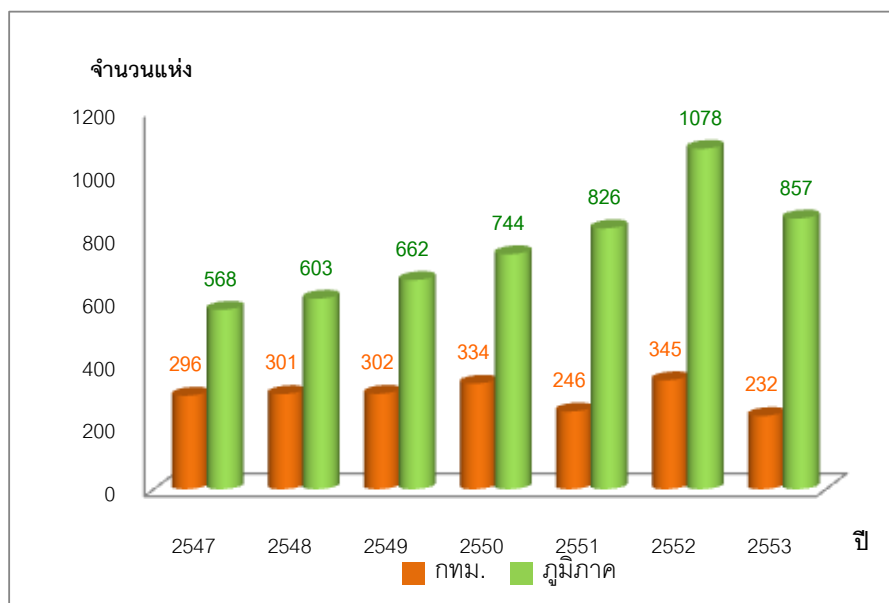
ที่มา : ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปี 2553

หมายเหตุ 1. ข้อมูลจำนวนโรงเรียนกวดวิชา จำนวนครู และจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา มาจากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. ข้อมูลจำนวนนักเรียนทั้งหมดในพื้นที่มาจากศูนย์ข้อมูลสารสนเทศกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทำการสำรวจ ณ วันที่ 10 มิถุนายน ของทุกปี

ธุรกิจการกวดวิชามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนในเขตภูมิภาคมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยตลอดเฉลี่ยร้อยละ 20 ต่อปีในช่วงปี 2547 - 2553 (ยกเว้นปี 2553) ส่วนโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครมีอัตราการขยายตัวเช่นกัน (ยกเว้นปี 2551 และ 2553) แต่ในอัตราที่ต่ำกว่า ดูแผนภาพที่ 2.1 - 1 ประกอบ

แผนภาพที่ 2.1 - 1 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครและภูมิภาคปี 2547 – 2553

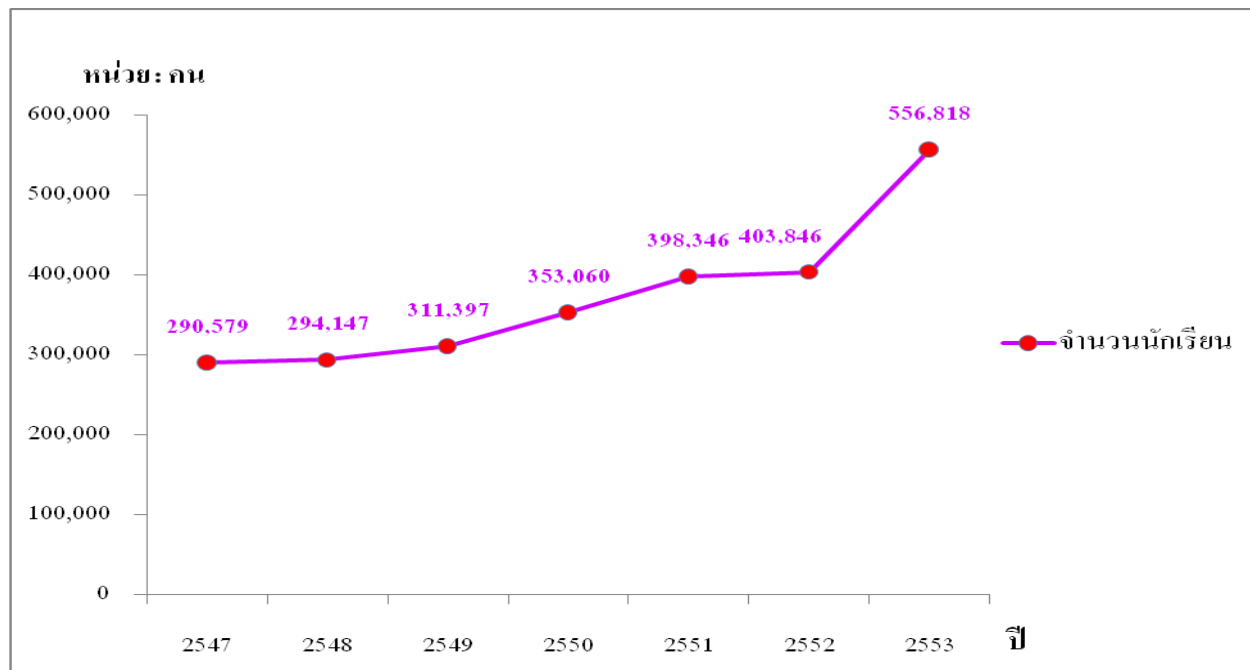

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

สอนสร้างเสริมทักษะชีวิต (ความคิด เขาวนปัญญา และทักษะอื่น) สำหรับข้อมูลจำนวนโรงเรียนเอกชนประเภทนอกระบบโรงเรียน ประเภทกวดวิชา มีประมาณ 1,089 โรงเรียน ซึ่งเป็นส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ในบทนี้

ขณะที่มีจำนวนเด็กที่กวดวิชาทั่วประเทศประมาณ 556,818 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.44 ของจำนวนนักเรียนทั่วประเทศ จากตารางที่ 2.1 - 1 เมื่อจำแนกนักเรียนกวดวิชาตามพื้นที่แล้ว พบว่ากรุงเทพมหานครมีจำนวนนักเรียนที่กวดวิชาเท่ากับ 241,976 คนคิดเป็นร้อยละ 32.82 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร โดยนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กวดวิชา มีเพียงร้อยละ 1.66 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดในพื้นที่เข้าเรียนกวดวิชา จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึงปัจจุบัน ดูแผนภาพที่ 2.1 - 2 ประกอบ

แผนภาพที่ 2.1 - 2 จำนวนนักเรียนกวดวิชาทั่วประเทศ ปี 2547 – 2553

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2.2 จำนวนหลักสูตรและค่าเล่าเรียนของสถาบันกวดวิชาปี 2553

ผลการรวบรวมหลักสูตรและค่าเล่าเรียนปี 2553 จากเว็บไซต์ของสถาบันกวดวิชา จำนวนทั้งสิ้น 68 แห่ง สามารถจำแนกวิชาที่เปิดสอนเป็น 5 กลุ่มวิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย – สังคมศึกษา และกลุ่มรวมทุกวิชา ตามตารางที่ 2.2-1 พบว่า โรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่มีหลักสูตรเฉลี่ยสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์มีหลักสูตรเฉลี่ย 8 หลักสูตร รองลงมา ได้แก่ คณิตศาสตร์ 6 หลักสูตร ลำดับที่สาม ได้แก่ วิชา ภาษาอังกฤษ 5 หลักสูตร

สำหรับค่าเล่าเรียนของแต่ละกลุ่มวิชา พบว่า ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าสูงกว่าวิชาอื่น ๆ เฉลี่ยหลักสูตรละ 3,118 บาท อันดับต่อมา เป็นหลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์ เฉลี่ยหลักสูตรละ 2,926 บาท ลำดับที่สาม ได้แก่ วิชาภาษาไทย – สังคมศึกษา เฉลี่ยหลักสูตรละ 2,736 บาท

ตารางที่ 2.2 - 1 ค่าเฉลี่ยจำนวนหลักสูตรและค่าเล่าเรียน จำแนกตามวิชาและระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	คณิตศาสตร์			วิทยาศาสตร์			ภาษาอังกฤษ		
	จำนวนหลักสูตร	ค่าเล่าเรียน	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนหลักสูตร	ค่าเล่าเรียน	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนหลักสูตร	ค่าเล่าเรียน	จำนวนตัวอย่าง
ประถมศึกษา	2.46	2,984	13	2.44	2,816	9	2.08	2,330	12
ม.ต้น	3.59	2,945	22	4.05	3,024	19	2.80	2,647	15
ม.ปลาย	4.17	2,978	30	6.29	3,270	34	4.23	2,915	22
รวม	5.76	2,926	41	7.85	3,118	40	5.33	2,658	30

ระดับการศึกษา	ภาษาไทย - สังคมศึกษา			รวมทุกวิชา		
	จำนวนหลักสูตร	ค่าเล่าเรียน	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนหลักสูตร	ค่าเล่าเรียน	จำนวนตัวอย่าง
ประถมศึกษา	2.40	2,640	5	4.40	4,611	20
ม.ต้น	3.22	2,767	9	4.65	4,604	20
ม.ปลาย	2.64	2,806	14	1.67	4,967	3
รวม	4.94	2,736	17	7.63	4,602	27

ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัย

หมายเหตุ

- ข้อมูลจำนวนหลักสูตรเฉลี่ยและราคาเฉลี่ย คำนวณจากข้อมูลที่รวบรวมจากแผ่นพับและเว็บไซต์ของสถาบันกวดวิชาปีการศึกษา 2554

- รวมทุกวิชา หมายถึง วิชาที่ลงทะเบียนแล้วสามารถเรียนวิชาหลักได้ทั้งหมด

2.3 ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา ได้จากการสำรวจระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม 2554 โดยจัดส่งแบบสอบถามจำนวน 800 ชุด ไปยังโรงเรียนกวดวิชาที่ตั้งอยู่ใน 10 จังหวัดสำคัญ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร เชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรี และสงขลา แบบสอบถามที่คืนมามีทั้งสิ้น 80 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10 จากแบบสอบถามทั้งหมดที่จัดส่งไป หรือร้อยละ 10 ของประชากร ในลำดับต่อไปจะเป็นการนำเสนอผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา

(ก) ลักษณะทั่วไปของโรงเรียนกวดวิชา

2.3.1 รูปแบบของกิจการโรงเรียนกวดวิชาและทุนจดทะเบียน

ตารางที่ 2.3 - 1 แสดงผลการสำรวจในเรื่องรูปแบบการดำเนินกิจการของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรูปแบบการดำเนินกิจการแบบเจ้าของคนเดียว มากถึงร้อยละ 39 รองลงมาเป็นแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด ประมาณร้อยละ 9 และแบบบริษัทอีกร้อยละ 3 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เหลือร้อยละ 50 ไม่ระบุรูปแบบของกิจการ แต่จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพอจะประมาณได้ว่า โรงเรียนที่ไม่ประสงค์ระบุรูปแบบการดำเนินกิจการส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการกิจการรูปแบบเจ้าของคนเดียว ดังนั้น ตามข้อสันนิษฐานดังกล่าว รูปแบบเจ้าของคนเดียว จึงเป็นรูปแบบที่มีสัดส่วนสูงที่สุด

ตารางที่ 2.3 - 1 สรุปรูปแบบการดำเนินงานกิจการของโรงเรียนกวดวิชา

รูปแบบกิจการ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	7	8.75
บริษัท	2	2.5
เจ้าของคนเดียว	31	38.75
ไม่ระบุ	40	50
รวม	80	100

ที่มา : จากการสำรวจ

หากพิจารณาด้านเงินทุนของโรงเรียนกวดวิชา ที่แสดงไว้ในตารางที่ 2.3 - 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชาที่มีมูลค่าทุนจดทะเบียนเฉลี่ย 2.1 ล้านบาท โดยเงินลงทุนที่ใช้ในการดำเนินการ ร้อยละ 54 มาจากเงินออมสะสมของเจ้าของกิจการ ร้อยละ 21 มาจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน และอีกร้อยละ 12 มาจากการกู้ยืมเงินจากคนใกล้ชิด

เมื่อพิจารณามูลค่าทางธุรกิจของโรงเรียนกวดวิชา พบว่ากิจการโรงเรียนกวดวิชา เกินกว่าร้อยละ 90 มีมูลค่าสูงกว่า 1 ล้านบาท โดยประมาณร้อยละ 86 มีมูลค่าของกิจการระหว่าง 1 ถึง 10 ล้านบาท และอีกราวร้อยละ 6 มีมูลค่าระหว่าง 10 - 30 ล้านบาท

ตารางที่ 2.3 - 2 ทุนจดทะเบียนและแหล่งเงินทุนของโรงเรียนกวดวิชา

รายการ	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวน ตัวอย่าง
ทุนจดทะเบียน (บาท)	2,137,037	9,000,000	100,000	2,223,502	27
แหล่งเงินทุน (ร้อยละ)					
เงินออม	54.44	100	0	41.17	54
กู้ยืมจากคนใกล้ชิด	12.12	100	0	26.52	54
กู้ยืมจากสถาบันการเงิน	20.92	100	0	32.73	54
อื่น ๆ	14.09	100	0	33.08	55

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 2.3 - 3 มูลค่ากิจการของโรงเรียนกวดวิชา

มูลค่าของกิจการ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ล้านบาท	5	7.94
1 - 10 ล้านบาท	54	85.71
10 - 30 ล้านบาท	4	6.35
รวม	63	100

ที่มา : จากการสำรวจ

2.3.2 จำนวนบุคลากรของโรงเรียนกวดวิชา

กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่มีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 14 คนต่อโรงเรียน แรงงานส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนเฉลี่ยประมาณ 10 คน อันดับรองลงมา เป็นบุคลากรที่ไม่ได้ทำการสอน ประมาณ 3 คน บุคลากรสนับสนุน 2 คน และฝ่ายบริหารอีกประมาณ 2 คน นอกจากนี้โรงเรียนขนาดใหญ่บางแห่งยังมีครูผู้สอนมากถึง 100 คน ดูตารางที่ 2.3 - 4 ประกอบ

ตารางที่ 2.3 - 4 ค่าเฉลี่ยของจำนวนแรงงาน หน่วย : คน

จำนวนแรงงาน	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวนตัวอย่าง
ฝ่ายบริหาร	1.77	4	1	0.78	61
ครูผู้สอน	9.52	100	1	15.62	64
บุคลากรที่ไม่ได้ทำการสอน	2.43	14	1	2.67	49
พนักงานสนับสนุนจากภายนอก	1.68	4	1	0.95	22
รวม	13.45	103	1	16.55	65

ที่มา : จากการสำรวจ

(ข) จำนวนหลักสูตร จำนวนนักเรียนและค่าเล่าเรียนของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.3.3 จำนวนหลักสูตร จำนวนนักเรียนและค่าเรียนกวดวิชา ประเภทเนื้อหาที่เรียนเสริมจากชั้นเรียน

ผลการสำรวจโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ประเภทกวดวิชาที่เป็นการเรียนเสริมจากชั้นเรียน ที่ปรากฏในตารางที่ 2.3 - 5 ซึ่งว่า จำนวนหลักสูตรที่เปิดมีจำนวนมากขึ้นตามระดับการศึกษา เพิ่มขึ้นจาก 5 หลักสูตรในระดับประถมศึกษา เป็น 9 หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตรเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษาเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ค่าเรียนสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย เฉลี่ย 5,035 บาทต่อหลักสูตร รองลงมา 4,230 บาท สำหรับหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 3,667 บาทสำหรับประถมศึกษา

จำนวนนักเรียนกวดวิชาเฉลี่ยต่อหลักสูตรลดลงตามระดับการศึกษา โดยจำนวนนักเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตรในระดับประถมศึกษามีขนาดใหญ่ที่สุด มากถึง 73 คนต่อหลักสูตร แสดงว่า จำนวนหลักสูตรในระดับประถมศึกษามีความหลากหลายน้อย ในขณะที่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนหลักสูตรที่หลากหลายมากที่สุด ทำให้จำนวนนักเรียนเฉลี่ยในแต่ละหลักสูตรประมาณ 32 คน ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนนักเรียนเฉลี่ยประมาณ 45 คนต่อหลักสูตร

2.3.4 จำนวนหลักสูตร จำนวนนักเรียน และค่าเรียนกวดวิชา ประเภทเพื่อเตรียมสอบเข้า

ผลการสำรวจโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ประเภทเพื่อเตรียมสอบเข้า ที่แสดงในตารางที่ 2.3 - 6 ซึ่งว่า จำนวนหลักสูตรที่เปิดและค่าเรียนเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษาเช่นเดียวกับบริการของโรงเรียนประเภทเรียนเสริมจากชั้นเรียน และมีข้อน่าสังเกตว่าราคาค่าเรียนกวดวิชาประเภทนี้สูงกว่าการเรียนประเภทเรียนเสริมจากชั้นเรียน เนื่องจากการเรียนการสอนมีเนื้อหาที่เข้มข้นกว่า อีกส่วนหนึ่งสะท้อนได้จากจำนวนนักเรียนต่อหลักสูตรมีขนาดที่เล็กกว่า ซึ่งมีผลให้มีต้นทุนในการให้บริการที่สูงกว่า ทำให้มีค่าเรียนสูงกว่า

เมื่อพิจารณาในภาพรวมสำหรับบริการกวดวิชาทั้งสองประเภทพบว่า โรงเรียนกวดวิชาสามารถให้บริการที่มีความหลากหลายในทุกระดับการศึกษา จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนและค่าเรียนเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษา ส่วนจำนวนนักเรียนต่อหลักสูตรมีขนาดลดลงสำหรับระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

ตารางที่ 2.3 - 5 จำนวนหลักสูตร จำนวนนักเรียนและค่าเล่าเรียนกวดวิชา เนื้อหาที่เรียนเสริมจากชั้นเรียน

ชั้นประถมศึกษา					
รายการ	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวน ตัวอย่าง
จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนต่อปี (หลักสูตร)	5.49	20	1	4.57	45
จำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยต่อหลักสูตร (คน)	73	600	3	115.3698	43
ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตร (บาท)	3,666.62	27,000	590	4,216.25	45
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น					
รายการ	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวน ตัวอย่าง
จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนต่อปี (หลักสูตร)	5.93	60	1	9.34	46
จำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยต่อหลักสูตร (คน)	45.20	250	2	64.09	44
ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตร (บาท)	4,229.64	20,000	590	3,733.61	45
ชั้นมัธยมศึกษาปลาย					
รายการ	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวน ตัวอย่าง
จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนต่อปี (หลักสูตร)	9.47	60	1	14.39	36
จำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยต่อหลักสูตร (คน)	31.78	250	3	53.71	37
ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตร (บาท)	5,035.28	30,000	590	5,418.35	40

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 2.3 - 6 จำนวนหลักสูตร จำนวนนักเรียนและค่าเล่าเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมสอบเข้า

ชั้นประถมศึกษา					
รายการ	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวน ตัวอย่าง
จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนต่อปี (หลักสูตร)	3.29	20	1	4.48	17
จำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยต่อหลักสูตร (คน)	25.41	100	3	25.13	17
ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตร (บาท)	3,593	16,000	590	3,343.68	18
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น					
รายการ	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวน ตัวอย่าง
จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนต่อปี (หลักสูตร)	3.94	20	1	4.75	18
จำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยต่อหลักสูตร (คน)	30.10	150	1	44.57	20
ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตร (บาท)	4,698.87	24,000	590	4,863.09	23
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย					
รายการ	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวน ตัวอย่าง
จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนต่อปี (หลักสูตร)	8.09	50	1	12.79	21
จำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยต่อหลักสูตร (คน)	14.09	50	2	11.78	22
ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตร (บาท)	5,473.92	30,000	590	6,152.40	24

ที่มา : จากการสำรวจ

(ค) รายรับ - รายจ่ายของโรงเรียนกวดวิชา

2.3.5 รายรับและรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา

ตารางที่ 2.3 - 7 แสดงผลการสำรวจรายรับและรายจ่ายของโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในปี พ.ศ. 2553 พบว่า รายรับเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 1,794,047 บาทต่อปี ขณะที่มีรายจ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 1,485,388 บาทต่อปี หากพิจารณารายละเอียดของค่าใช้จ่ายดำเนินการ สามารถจำแนกเป็นค่าใช้จ่ายประเภทเงินเดือนและค่าจ้างครู 904,971.8 บาทต่อปี รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 414,058.5 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายประเภทค่าวัสดุสำนักงานและอุปกรณ์การเรียนอีก 367,331.4 บาทต่อปี

หากพิจารณารายจ่ายดังกล่าวในรูปร้อยละของรายจ่ายรวมพบว่า ประมาณร้อยละ 57.95 เป็นรายจ่ายเงินเดือนและค่าจ้างครู อีกร้อยละ 21.55 เป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ร้อยละ 9.51 เป็นค่าสาธารณูปโภค ร้อยละ 8.10 เป็นค่าสื่อโทรทัศน์/คอมพิวเตอร์ ร้อยละ 7.17 เป็นค่าอุปกรณ์ในการจัดการศึกษา และอีกร้อยละ 7.17 เป็นค่าอุปกรณ์สำนักงาน โดยภาพรวมของโครงสร้างรายจ่ายของโรงเรียนกวดวิชา สะท้อนว่ารูปแบบการดำเนินการยังมีลักษณะที่เป็นกิจการที่ต้องใช้แรงงานเข้มข้น

หากคำนวณส่วนต่างระหว่างรายรับ รายจ่าย เพื่อประมาณการกำไรแบบง่าย ๆ โดยไม่คำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่เป็นการลงทุน หรือต้นทุนแอบแฝงอื่น ๆ พบว่า กำไรโดยเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา มีค่าประมาณ 308,659 บาทต่อปี กำไรส่วนนี้ส่วนหนึ่งอาจยังไม่ได้คำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาสของเจ้าของกิจการหรือฝ่ายบริหาร ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่มักดำเนินการรูปแบบเจ้าของคนเดียว โดยมีกำไรเฉลี่ยของโรงเรียนกวดวิชาคิดเป็นร้อยละ 21 ของรายรับ

หากคำนวณกำไรของกิจการจำแนกตามประเภทกิจการ พบว่าโรงเรียนที่ดำเนินกิจการรูปแบบเจ้าของคนเดียว (รวมที่ไม่ระบุประเภท) มีกำไรร้อยละ 12 ถึงร้อยละ 19 ขณะที่โรงเรียนที่ดำเนินกิจการรูปแบบบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดมีกำไรที่สูงกว่ามากถึงร้อยละ 50 ของรายรับ

2.3.6 ค่าใช้จ่ายในการลงทุนของโรงเรียนกวดวิชาตัวอย่าง

ตารางที่ 2.3 - 9 แสดงค่าใช้จ่ายที่เป็นการลงทุนของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายจ่ายที่เป็นการลงทุนประมาณ 776,281 บาทต่อปี โดยจำแนกเป็นรายจ่ายประเภทอาคารและสิ่งปลูกสร้าง 666,167 บาทต่อปี รองลงมาได้แก่ ค่าที่ดินหรือค่าเช่าอีก 339,143 บาท และค่าตกแต่งอาคาร 206,405 บาทต่อปี

หากพิจารณาในรูปร้อยละของค่าใช้จ่ายลงทุนรวม พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 54 เป็นเงินลงทุนในอาคารและสิ่งปลูกสร้าง รองลงมาร้อยละ 40 เป็นเงินลงทุนเพื่อซื้อครุภัณฑ์สำนักงานและอุปกรณ์การเรียนการสอน และร้อยละ 36 เป็นค่าตกแต่งอาคาร

ตารางที่ 2.3 - 7 รายรับ และรายจ่ายเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา

หน่วย : บาท

รายการ	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวนตัวอย่าง
รายได้	1,794,047.00	10,500,000	40,000	2,267,886.00	59
รายจ่าย	1,485,388.00	9,200,000	17,000	1,930,165.00	56
- เงินเดือนและค่าจ้างครู	904,971.80	5,600,000	43,000	1,208,412	48
- ค่าวัสดุสำนักงานและอุปกรณ์การเรียน	367,331.40	2,700,000	2,000	631,868.40	29
- คอมพิวเตอร์/โทรทัศน์	52,394.67	200,000	2,790	61,120.48	15
- เครื่องปรับอากาศ/พัดลม	42,033.53	100,000	2,000	32,970.97	17
- อุปกรณ์อื่นๆ	69,644.67	450,000	1,000	115,091.50	15
- ค่าสาธารณูปโภค	121,290.40	900,000	4,000	195,527.00	42
- อื่น ๆ	414,058.50	3,600,000	2,000	703,418.40	36

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 2.3 - 8 สัดส่วนของรายจ่ายดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา

หน่วย : ร้อยละ

ประเภทรายจ่าย	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวนตัวอย่าง
เงินเดือนและค่าจ้างครู	57.95	96.15	7.17	23.16	50
ค่าวัสดุสำนักงานและอุปกรณ์การเรียน	7.17	27	1	7.80	78
คอมพิวเตอร์/โทรทัศน์	8.10	50	0.28	12.78	15
เครื่องปรับอากาศ/พัดลม	6.53	17.65	0.49	4.66	16
อุปกรณ์อื่นๆ	8.24	46.58	0.25	12.04	15
ค่าสาธารณูปโภค	9.51	58.82	0.47	11.12	43
อื่น ๆ	21.55	62.21	0.38	18.53	37

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 2.3 - 9 ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา

หน่วย : บาท

รายการ	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวนตัวอย่าง
ค่าใช้จ่ายในการลงทุน	776,280.8	11,100,000	7,000	1,821,044.0	40
- ค่าที่ดิน	339,142.9	1,200,000	20,000	424,113.0	7
- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	666,166.7	6,000,000	10,000	168,2193.0	12
- ค่าตกแต่งอาคาร	206,405.4	2,000,000	3,000	370,009.3	37
- ค่าครุภัณฑ์สำนักงานและอุปกรณ์การเรียนการสอน	205,339.7	2,000,000	4,000	369,866.2	36
- อื่น ๆ	112,428.6	1,000,000	2,000	259,231.9	14

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 2.3 - 10 สัดส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา

หน่วย : ร้อยละ

ประเภทรายจ่าย	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	S.D	จำนวนตัวอย่าง
ค่าที่ดิน	35.69	85.71	7.16	29.01	8
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	54.01	100	5	30.69	13
ค่าตกแต่งอาคาร	35.78	100	1.7	27.13	37
ค่าครุภัณฑ์สำนักงานและอุปกรณ์การเรียนการสอน	39.68	88.89	5.6	25.85	37
อื่น ๆ	14.69	70	1	17.09	15

ที่มา : จากการสำรวจ

(ง) ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนกวดวิชาตัวอย่าง

ตารางที่ 2.3 - 11 แสดงผลการสำรวจปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 81.25 มีความเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านการแข่งขันจัดเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด มีจำนวนผู้ตอบสูงสุด 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 81 ของผู้ตอบทั้งหมด ปัญหาด้านการแข่งขันในทัศนะของผู้ตอบชี้ว่า ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงเรียนกวดวิชา ทำให้มีการแข่งขันสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 79 ของผู้ตอบว่ามีปัญหาการแข่งขัน และอีกร้อยละ 44 ของผู้ตอบที่มีปัญหาการแข่งขัน กังวลในเรื่องจำนวนนักเรียนที่ลดลง

ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่สอง มีผู้ตอบถึงร้อยละ 60 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดคือ ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน โดยมีประเด็นของปัญหาเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ปัญหาคุณภาพของครูผู้สอน ปัญหาค่าจ้างเพิ่มสูงขึ้น ปัญหาการขาดแคลนครูประจำ และปัญหาครูไม่พอ

ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่สามคือ ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ คิดเป็นร้อยละ 52.5 ของผู้ตอบทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านการจัดการที่เกี่ยวกับครู

ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสำคัญน้อยได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตรที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ปัญหาด้านกฎระเบียบและอุปสรรคที่เกิดจากข้อบังคับของรัฐบาล เช่น ขนาดของพื้นที่โรงเรียน เป็นต้น

ตารางที่ 2.3 - 11 ลักษณะปัญหาของโรงเรียนกวดวิชา

ปัญหาของโรงเรียนกวดวิชา	มีปัญหา	
	ความถี่	ร้อยละ
ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตร	27	33.75
ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของรัฐบาล	22	27.50
ปัญหาขาดแคลนครูผู้สอน	48	60.00
- มีจำนวนครูไม่เพียงพอ	18	22.50

ตารางที่ 2.3 - 11 (ต่อ)

ปัญหาของโรงเรียนกวดวิชา	มีปัญหา	
	ความถี่	ร้อยละ
- ปัญหาคุณภาพของครูผู้สอน	34	42.50
- ค่าจ้างเพิ่มสูงขึ้น	33	41.25
- ขาดแคลนครูประจำ	25	31.25
- ปัญหาอื่น ๆ	11	13.75
ปัญหาและอุปสรรคด้านการแข่งขัน	65	81.25
- จำนวนนักเรียนที่ลดลง	35	43.75
- คู่แข่งเพิ่มมากขึ้น	63	78.75
- อื่น ๆ	22	27.50
ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ	42	52.50
- การจัดการพนักงานบริการการศึกษา	28	35.00
- การจัดหาพนักงานทำความสะอาด	22	27.50
- ระบบสาธารณูปโภค	15	18.75
- อื่น ๆ	9	11.25

ที่มา : จากการสำรวจ

2.4 การประมาณการรายรับรวมของธุรกิจการกวดวิชาทั่วประเทศ

ในหัวข้อนี้ เป็นการประมาณการรายรับของธุรกิจการกวดวิชา โดยประมาณการขึ้นจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ และสถิติการสำรวจที่รวบรวมโดย สช. แบบแรกเป็นการประมาณค่าแบบง่าย ส่วนแบบที่สอง อาศัยข้อมูลที่มากขึ้น แบบที่สาม เป็นการประมาณหาค่าสูงสุด

แบบที่หนึ่ง การประมาณค่ารายรับรวมของธุรกิจการกวดวิชา ประเมินจากค่าเฉลี่ยรายได้ต่อโรงเรียน คูณด้วยจำนวนโรงเรียนกวดวิชาทั่วประเทศ

$$\begin{aligned} \text{ประมาณการรายรับของโรงเรียนกวดวิชา} &= 1.794 \text{ ล้านบาทต่อโรงเรียน} \times 1,089 \text{ โรงเรียน} \\ &= 1,953.7 \text{ ล้านบาท} \end{aligned}$$

แบบที่สอง ประเมินจากจำนวนนักเรียนกวดวิชา คูณด้วยจำนวนหลักสูตรที่เรียนต่อปีต่อคน คูณด้วยค่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตร

$$\begin{aligned} \text{ประมาณการรายรับของโรงเรียนกวดวิชา} &= \text{จำนวนนักเรียน} \times \text{จำนวนหลักสูตร} \times \text{ค่าเรียนต่อหลักสูตร} \\ &= 556,818 \times 5 \times 3,497 \\ &= 9,736 \text{ ล้านบาท} \end{aligned}$$

ผลการประมาณการที่ได้การคำนวณแบบที่หนึ่ง แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลรายรับของโรงเรียนที่ได้จากการสำรวจน่าจะมีค่าที่ต่ำกว่าที่เป็นจริงค่อนข้างมาก หรืออาจมีความเป็นไปได้คือ ผลของการสำรวจมีสัดส่วนของโรงเรียนขนาดใหญ่น้อยกว่าที่เป็นจริงมาก ทำให้รายรับเฉลี่ยต่อโรงเรียนต่ำกว่าที่เป็นจริง

ส่วนผลการประมาณการที่ได้จากการคำนวณแบบที่สองอยู่ในช่วงมีความเป็นไปได้มากกว่าแบบที่หนึ่ง แต่ค่าประมาณการรายรับที่ได้นั้นยังอาจต่ำกว่าความเป็นจริงเช่นกัน กล่าวคือ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประมาณการในอดีตโดยการศึกษาของสมชัยและสถุณี (2549) ซึ่งให้ผลประมาณการในช่วง 8,362 – 11,299 ล้านบาทในปี 2548 ซึ่งเป็นการประมาณรายรับของการกวดวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น ที่มีข้อสมมติฐานเกี่ยวกับค่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตรที่ค่อนข้างสูงถึง 7,000 บาทต่อหลักสูตร และจำนวนหลักสูตรเฉลี่ยต่อปี 4 หลักสูตร ค่าเรียนต่อหลักสูตรที่ได้จากการสำรวจของการวิจัยฉบับนี้ พบว่า อยู่ในช่วง 5,000 - 5,500 บาทเท่านั้น สำหรับการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทุกช่วงชั้น อยู่ระหว่าง 3,000 - 5,500 บาท

แบบที่สาม เป็นการประมาณค่าสูงสุดของรายรับ ประเมินจากจำนวนนักเรียนกวดวิชาทั้งประเทศ คูณกับจำนวนหลักสูตรเฉลี่ยต่อปีที่เปิดสอนโดยโรงเรียน แยกประเภทหลักสูตร คูณกับราคาเฉลี่ยต่อหลักสูตรแต่ละประเภท จากนั้น จึงรวมรายรับกวดวิชาของทุกหลักสูตรเข้าด้วยกัน ผลที่ได้แสดงในตารางที่ 2.4 - 1

มูลค่ารายรับของโรงเรียนกวดวิชาทั้งประเทศปี 2553 ตามข้อสมมติแบบที่สาม เท่ากับ 19,923 ล้านบาท โดยเป็นรายรับที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ จำนวน 3,222 ล้านบาท และในภูมิภาคอีก 7,311 ล้านบาท เมื่อจำแนกรายรับตามหลักสูตรที่เปิดสอนรายวิชา พบว่า หลักสูตรที่ไม่สามารถแยกวิชาได้มีมูลค่าสูงสุด 15,318 ล้านบาท รองลงมาคือ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิชาภาษาไทยและสังคม รายละเอียดการคำนวณแยกตามหลักสูตร แสดงไว้ในตารางที่ 2.4 - 2 ถึงตารางที่ 2.4 - 5 ตามลำดับ

หากจำแนกหลักสูตรการกวดวิชาเป็นประเภทเรียนเสริมชั้นเรียน และประเภทเพื่อสอบเข้า ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 2.4 - 6 ถึงตารางที่ 2.4 - 7 พบว่า รายรับกวดวิชาประเภทเรียนเสริมชั้นเรียนมีมูลค่า 17,236 ล้านบาท มากกว่ารายรับกวดวิชาประเภทเพื่อสอบเข้า ซึ่งมีมูลค่า 16,013 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ตัวเลขประมาณการสำหรับรายรับทั้งสองประเภทนี้มีการนับซ้ำ เพราะสมมติให้นักเรียนเรียนกวดวิชาทั้งสองประเภท เนื่องจากไม่สามารถหาข้อมูลการเรียนกวดวิชาของนักเรียน จำแนกตามระดับและประเภทการศึกษาได้ ดังนั้น หากรวมมูลค่ารายรับของสองประเภทเข้าด้วยกัน จะมีมูลค่าที่เกินความจริงแน่นอน แต่อย่างน้อยสามารถชี้ให้เห็นว่า มูลค่ารายรับสูงสุดของตลาดกวดวิชา จะมีค่าไม่เกิน 33,249 ล้านบาท

ตารางที่ 2.4 - 1 ผลการประมาณการรายรับของโรงเรียนกวดวิชาทั่วประเทศ ปี 2553

หน่วย : ล้านบาท

รายรับเฉลี่ย	กรุงเทพ	ต่างจังหวัด	รวมทั้งประเทศ
วิชาคณิตศาสตร์	806.87	302.58	1,122.73
วิชาภาษาอังกฤษ	523.92	775.04	1,004.13
วิชาวิทยาศาสตร์	1,437.53	811.52	2,076.53
วิชาภาษาไทยและสังคมศึกษา	244.17	183.87	401.39
ไม่สามารถแยกประเภทวิชาได้	4,515.42	9,097.84	15,320.44
รวม	7,527.91	11,170.85	19,925.22

ที่มา : จากการประมาณการ

หมายเหตุ 1. ข้อมูลจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชานำมาจากการสำรวจของ สช. ปี 2553

2. ข้อมูลจำนวนคอร์สเฉลี่ยและราคาเฉลี่ยคำนวณจากข้อมูลที่รวบรวมจากแผ่นพับและเว็บไซต์ของทางสถาบันกวดวิชาปีการศึกษา 2554

ตารางที่ 2.4 - 2 จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา จำแนกตามหลักสูตร

หน่วย : คน

จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา	กรุงเทพ ฯ	ต่างจังหวัด	รวมทั้งประเทศ
จำนวนนักเรียนรวม (สามารถแยกวิชาเรียนได้)	154,216	97,811	252,027
- วิชาคณิตศาสตร์	45,143	21,479	66,622
- วิชาภาษาอังกฤษ	34,235	36,651	70,886
- วิชาวิทยาศาสตร์	58,125	26,698	84,823
- วิชาภาษาไทยและสังคม	16,713	12,983	29,696
จำนวนนักเรียนรวม (ไม่สามารถแยกวิชาเรียนได้)	87,760	217,031	304,791
รวม	241,976	314,842	556,818

ที่มา : การสำรวจของ สช. ปี 2553

ตารางที่ 2.4 - 3 สรุปผลการประมาณการรายรับเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ ปี 2553

	กรุงเทพ	ต่างจังหวัด	รวมทั้งประเทศ
วิชาคณิตศาสตร์			
จำนวนนักเรียน (คน)	45,143	21,479	66,622
จำนวนคอร์สเฉลี่ย (คอร์ส)	5.95	7.00	5.76
ราคาเฉลี่ยต่อคอร์ส (บาท)	3,003.97	2,012.50	2,925.73
รายรับ (ล้านบาท)	806.87	302.58	1,122.73
วิชาภาษาอังกฤษ			
จำนวนนักเรียน (คน)	34,235	36,651	70,886
จำนวนคอร์สเฉลี่ย (คอร์ส)	5.57	10.13	5.33
ราคาเฉลี่ยต่อคอร์ส (บาท)	2,747.50	2,087.50	2,657.67
รายรับ (ล้านบาท)	523.92	775.04	1,004.13

ที่มา : การสำรวจของ สช. ปี 2553

หมายเหตุ 1. ข้อมูลจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชานำมาจากการสำรวจของ สช. ปี 2553

2. ข้อมูลจำนวนคอร์สเฉลี่ยและราคาเฉลี่ยคำนวณจากข้อมูลที่รวบรวมจากแผ่นพับและเว็บไซต์ของทางสถาบันกวดวิชาปีการศึกษา 2554

ตารางที่ 2.4 - 4 สรุปผลการประมาณรายรับเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ ภาษาไทยและสังคมศึกษา ปี 2553

	กรุงเทพ	ต่างจังหวัด	รวมทั้งประเทศ
วิทยาศาสตร์			
จำนวนนักเรียน (คน)	58,125	26,698	84,823
จำนวนคอร์สเฉลี่ย (คอร์ส)	7.82	11.14	7.85
ราคาเฉลี่ยต่อคอร์ส (บาท)	3,162.63	2,728.57	3,118.56
รายรับ (ล้านบาท)	1,437.53	811.52	2,076.53
ภาษาไทยและสังคมศึกษา			
จำนวนนักเรียน (คน)	16,713	12,983	29,696
จำนวนคอร์สเฉลี่ย (คอร์ส)	5.33	5.50	4.94
ราคาเฉลี่ยต่อคอร์ส (บาท)	2,741.00	2,575.00	2,736.18
รายรับ (ล้านบาท)	244.17	183.87	401.39

ที่มา : การสำรวจของ สช. ปี 2553

หมายเหตุ 1. ข้อมูลจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชานำมาจากการสำรวจของ สช. ปี 2553

2. ข้อมูลจำนวนคอร์สเฉลี่ยและราคาเฉลี่ยคำนวณจากข้อมูลที่รวบรวมจากแผ่นพับและเว็บไซต์ของทางสถาบันกวดวิชาปีการศึกษา 2554

ตารางที่ 2.4 - 5 สรุปผลการประมาณรายรับเฉลี่ยกลุ่มจำนวนนักเรียนที่ไม่สามารถแยกประเภทวิชาได้

รายการ	กรุงเทพ	ต่างจังหวัด	รวมทั้งประเทศ
จำนวนนักเรียน (คน)	87,760	217,031	304,791
จำนวนคอร์สเฉลี่ย (คอร์ส)	14.65	14.17	14.37
ราคาเฉลี่ยต่อคอร์ส (บาท)	3,512.08	2,958.33	3,497.94
รายรับ (ล้านบาท)	4,515.42	9,097.84	15,320.44

ที่มา : การสำรวจของ สช. ปี 2553

หมายเหตุ 1. ข้อมูลจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชานำมาจากการสำรวจของ สช. ปี 2553

2. ข้อมูลจำนวนคอร์สเฉลี่ยและราคาเฉลี่ยคำนวณจากข้อมูลที่รวบรวมจากแผ่นพับและเว็บไซต์ของทางสถาบันกวดวิชาปีการศึกษา 2554

ตารางที่ 2.4 - 6 การประมาณการรายรับจำแนกตามระดับชั้นปี กรณีกวดวิชาเนื้อหาที่เรียนเสริมจากชั้นเรียน

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียนรวม (คน)	สัดส่วนนักเรียน	จำนวนนักเรียนตามระดับชั้น (คน)	ค่าเฉลี่ยหลักสูตร (หลักสูตร)	ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตร (บาท)	รายรับรวม (ล้านบาท)
ประถมศึกษา		0.12	66,261.34	5.49	3,666.62	1,333.55
มัธยมศึกษาตอนต้น	556,818	0.23	128,624.96	5.93	4,229.64	3,228.75
มัธยมศึกษาตอนปลาย		0.65	361,374.88	9.47	5,035.28	17,235.86

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ 1. จำนวนนักเรียนกวดวิชารวมนำมาจากการสำรวจของ สช. ปี 2553

2. สัดส่วนนักเรียนที่กวดวิชาในแต่ละชั้นปีนำมาจากข้อมูลการสำรวจ

3. ข้อมูลค่าเฉลี่ยจำนวนหลักสูตรและค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตรมาจากการสำรวจ

ตารางที่ 2.4-7 การประมาณการรายรับจำแนกตามระดับชั้นปี กรณีโควตาวิชาเพื่อสอบเข้า

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียนรวม (คน)	สัดส่วนนักเรียน	จำนวนนักเรียนตามระดับชั้น (คน)	ค่าเฉลี่ยหลักสูตร (หลักสูตร)	ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตร (บาท)	รายรับรวม (ล้านบาท)
ประถมศึกษา		0.12	66,261.34	3.29	3,593.00	784.25
มัธยมศึกษาตอนต้น	556,818	0.23	128,624.96	3.94	4,698.87	2,383.99
มัธยมศึกษาตอนปลาย		0.65	361,374.88	8.10	5,473.92	16,013.48

ที่มา : จากการคำนวณ

- หมายเหตุ
1. จำนวนนักเรียนโควตาวิชารวมมาจากการสำรวจของ สช. ปี 2553
 2. สัดส่วนนักเรียนที่โควตาวิชาในแต่ละชั้นปีนำมาจากข้อมูลการสำรวจ
 3. ข้อมูลค่าเฉลี่ยจำนวนหลักสูตรและค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตรมาจากการสำรวจ

บทที่ 3

รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน

บทนี้เสนอผลการวิเคราะห์รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนในประเทศไทยปี 2552 โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผลการศึกษาชี้ว่า

- รายจ่ายด้านกวดวิชาเฉลี่ยของครัวเรือน ตกประมาณ 23 บาทต่อเดือน (คำนวณเฉลี่ยจากครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษา) ขณะที่รายจ่ายด้านการศึกษารวมเฉลี่ยต่อเดือน 661.04 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 3.67 ของรายจ่ายรวม

- รายจ่ายด้านกวดวิชาของครัวเรือนทั้งประเทศในปี 2552 มีมูลค่า 2,767 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.028 ของจีดีพี ขณะที่รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั้งประเทศในปี 2552 มีมูลค่า 79,536 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.81 ของจีดีพี

- รายจ่ายด้านกวดวิชามีความแตกต่างกันตามฐานะทางเศรษฐกิจ โดยครัวเรือนที่มีฐานะดีที่สุดใช้จ่ายมากกว่าเป็น 3 เท่าของครัวเรือนที่จนที่สุด สะท้อนความเหลื่อมล้ำและความได้เปรียบเสียเปรียบทางการศึกษา

- รายจ่ายกวดวิชามีความแตกต่างกันระหว่างภูมิภาค โดยครัวเรือนในกรุงเทพและปริมณฑลสามารถเข้าถึงบริการได้ดีกว่า มีรายจ่ายด้านกวดวิชาสูงกว่าครัวเรือนในภูมิภาคโดยเฉลี่ย โดยครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายจ่ายด้านกวดวิชาต่ำที่สุด น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของระดับการใช้จ่ายของครัวเรือนในกรุงเทพและปริมณฑล สะท้อนโอกาสทางการศึกษาที่ยังมีความแตกต่างกันเชิงภูมิศาสตร์

เนื้อหาของบทนี้แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก เป็นการนำเสนอลักษณะเบื้องต้นของข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถตีความการประมาณการรายจ่ายทางการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น โดยจะพิจารณาเฉพาะลักษณะที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ อาทิ ระดับรายได้เฉลี่ย รายจ่ายรวมเฉลี่ย ขนาดครัวเรือน จำนวนครัวเรือนที่มีบุตรหลานอยู่ในระหว่างการศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น

ส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน จำแนกรายภาค

ส่วนที่สาม กล่าวถึงนิยามรายจ่ายด้านการศึกษาและน้ำหนักที่ใช้ในการคำนวณ

ส่วนที่สี่ เป็นการศึกษารายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน จำแนกตามระดับรายได้

ส่วนที่ห้า เป็นการศึกษารายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน จำแนกตามประเภทการใช้จ่าย

ส่วนที่หก เป็นการประมาณการรายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครัวเรือนของระบบเศรษฐกิจ

3.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย

สำนักงานสถิติแห่งชาติทำการสำรวจแบบแผนรายจ่ายและรายได้ของครัวเรือนไทย เป็นประจำทุก ๆ 2 ปี ในปี 2552 ครัวเรือนที่ถูกเลือกเป็นครัวเรือนตัวอย่างมีจำนวน 52,000 ครัวเรือน การสำรวจทำโดยการสุ่มตัวอย่างประชากรโดยวิธี Stratified-two-Stage Sampling (รายละเอียดปรากฏในสำนักงานสถิติแห่งชาติ 2552) จากจำนวนครัวเรือนทั่วประเทศ ประมาณ 19,573,978 ครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่ประมาณ 6.4 ล้านครัวเรือน (คิดเป็นร้อยละ 32.5) อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขนาดครัวเรือนประมาณ 3.5 คนต่อครัวเรือน ภาคเหนือและภาคกลางมีจำนวนครัวเรือนใกล้เคียงกัน คือประมาณ 3.9 และ 3.8 ล้านครัวเรือน ตามลำดับ (ร้อยละ 19.7, 19.4) โดยมีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3.1 คน และ 3.2 คนต่อครัวเรือน ขณะที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีครัวเรือนอาศัยอยู่ค่อนข้างหนาแน่นประมาณ 3 ล้านครัวเรือน (ร้อยละ 15.1) ซึ่งมีขนาดครัวเรือนค่อนข้างเล็ก โดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 3.1 คนต่อครัวเรือน ส่วนภาคใต้มีครัวเรือนเพียง 2.6 ล้านครัวเรือน (ร้อยละ 13.3) และมีสมาชิกเฉลี่ย 3.4 คนต่อครัวเรือน

จากผลการสำรวจในปี 2552 พบว่า ครัวเรือนทั่วประเทศมีรายได้เฉลี่ยประมาณเดือนละ 20,903 บาท/ครัวเรือน เป็นรายได้ประจำ (รวมรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินด้วย) ประมาณร้อยละ 98.3 ที่เหลือเป็นรายได้ที่เป็นตัวเงินอื่น ๆ ร้อยละ 1.7 (ดูตารางที่ 3.1 - 1)

ตารางที่ 3.1 - 1 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ปี 2550 – 2552 จำแนกตามรายภาค

ภาค	หน่วย : บาท/ครัวเรือน	
	2550	2552
ทั่วประเทศ	18,660	20,903
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	35,007	37,732
กลาง	18,932	20,952
เหนือ	13,568	15,727
ตะวันออกเฉียงเหนือ	12,995	15,358
ใต้	19,716	22,926

ที่มา : รวบรวมจากรายงานการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2550 – 2552

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: เดิมทำทุก 2 ปี ตั้งแต่ปี 2551 จัดทำทุกปี (ปีคี่ทำด้านค่าใช้จ่าย ปีคู่ทำทุกด้าน)

ในปี 2552 ครัวเรือนทั่วประเทศมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 16,205 บาท/ครัวเรือน (ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่เป็นการสะสมทุน เช่น การซื้อ/เช่าซื้อบ้าน ที่ดิน และของมีค่า เช่น เพชร พลอยต่าง ๆ) คิดเป็นร้อยละ 77.5 ของรายได้ทั้งหมด โดยครัวเรือนใน กทม.และปริมณฑล มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนสูงสุด 27,988 บาท/ครัวเรือน และต่ำสุดในภาคเหนือซึ่งมีรายจ่ายเฉลี่ยเพียงเดือนละ 12,051 บาท/ครัวเรือน (ดูตารางที่ 3.1 - 2) ในจำนวนนี้เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนประมาณร้อยละ 87.9 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น และค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคอีกร้อยละ 12.1 ซึ่งได้แก่ ค่าภาษี ค่าของขวัญ เงินบริจาค เบี้ยประกันภัย เงินซื้อสลากกินแบ่ง ดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น สำหรับ

ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคหมวดที่สำคัญคือ อาหารเครื่องดื่มและยาสูบซึ่งครัวเรือนใช้จ่ายไปประมาณร้อยละ 34.2 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น รองลงมาคือหมวดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ/การเดินทาง ร้อยละ 20.1 และหมวดค่าเช่าบ้าน/ซ่อมแซม ร้อยละ 17.7

ตารางที่ 3.1 - 2 รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ปี 2550-2552 จำแนกตามรายภาค

ภาค	หน่วย : บาท/ครัวเรือน		
	2550	2551	2552
ทั่วราชอาณาจักร	14,500	15,942	16,205
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	23,996	28,140	27,988
กลาง	15,168	16,711	17,107
เหนือ	10,990	11,746	12,051
ตะวันออกเฉียงเหนือ	10,920	11,939	12,260
ใต้	15,875	16,878	17,299

ที่มา : อ้างแล้ว จากตาราง 3.1 - 1

3.2 นิยามรายจ่ายด้านการศึกษาและน้ำหนักที่ใช้ในการคำนวณ

รายจ่ายด้านการศึกษา ตามนิยามของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประกอบด้วยรายจ่ายทั้งสิ้น 7 รายการ ได้แก่

1. ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม (โรงเรียนรัฐ)
2. ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม (โรงเรียนเอกชน)
3. ค่าหนังสือ เครื่องเขียนและอุปกรณ์
4. ค่าเรียนพิเศษ
5. ค่าเครื่องแบบ
6. ค่าเดินทางไปเรียน
7. ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษาอื่น ๆ

ตามนิยามดังกล่าว ผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2552 ชี้ว่า รายจ่ายด้านการศึกษาดropประมาณ 340 บาท/ครัวเรือน/เดือน และลดลงจากปี 2551 เนื่องจากนโยบายเรียนฟรี 15 ปี มีผลให้รายจ่ายด้านการศึกษาลดลง สำหรับครัวเรือนโดยเฉลี่ยทั่วประเทศ รายจ่ายด้านการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 2.1 ของรายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือน ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 3.2 - 1

ตารางที่ 3.2 - 1 รายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยของครัวเรือน ปี 2550 - 2552 ตามนิยามสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประเภทของค่าใช้จ่าย	2550		2551		2552	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
รายจ่ายทั้งสิ้น	14,500	100.0	15,942	100.0	16,205	100.0
รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	12,731	87.8	14,093	88.4	14,244	87.9
อาหาร/เครื่องดื่ม/ยาสูบ	4,785	33.0	5,452	34.2	5,542	34.2
ค่าเช่าบ้าน/ซ่อมแซม	2,915	20.1	3,077	19.3	2,868	17.7
ยานพาหนะ/การเดินทาง	2,639	18.2	3,045	19.1	3,257	20.1

ตารางที่ 3.2 - 1 (ต่อ)

หน่วย : บาท/ครัวเรือน/เดือน

ประเภทของค่าใช้จ่าย	2550		2551		2552	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า	812	5.6	845	5.3	875	5.4
การสื่อสาร	493	3.4	510	3.2	502	3.1
การบันเทิง/การจัดงานบุญ	363	2.5	351	2.2	373	2.3
การศึกษา	305	2.1	351	2.2	340	2.1
เวชภัณฑ์/ค่ารักษาพยาบาล	276	1.9	287	1.8	308	1.9
กิจกรรมศาสนา	145	1.0	175	1.1	178	1.1
รายจ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค	1,769	12.2	1,849	11.6	1,961	12.1

ที่มา : อ้างแล้ว จากตาราง 3.1 - 1

หมายเหตุ : คำนวณจากครัวเรือนทั่วประเทศ

3.3 รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน จำแนกตามรายภาค

การคำนวณรายจ่ายและรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยโดยสำนักงานสถิติแห่งชาตินั้น อาศัยครัวเรือนทั้งหมดที่มีการสำรวจ รวมทั้งรายจ่ายด้านการศึกษาด้วย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากครัวเรือนที่สำรวจเกือบครึ่งหนึ่งไม่ได้มีการใช้จ่ายด้านการศึกษา เนื่องจากไม่มีบุตรหลานหรือสมาชิกของครอบครัวที่กำลังศึกษาในปีสำรวจ ซึ่งจะมีผลให้ค่าเฉลี่ยของรายจ่ายด้านการศึกษาดำกว่าที่ควรจะเป็น หากคำนึงถึงเฉพาะครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษาเกิดขึ้นในส่วนของจำนวนครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา (ตามนิยามของผู้วิจัย) นั้น ผลการสำรวจในปี 2552 ประมาณว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 10,026,573 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 51.22 ของครัวเรือนทั่วประเทศ

ตารางที่ 3.3 - 1 แสดงรายจ่ายของครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษา ในปี 2552 ผลการศึกษาพบว่า รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน (คำนวณเฉพาะครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านนี้) มีค่า 661 บาท/ครัวเรือน/เดือน คิดเป็นร้อยละ 3.67 ของรายจ่ายรวมของครัวเรือน ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารายจ่ายด้านการศึกษาตามนิยามที่ใช้ในการศึกษานี้สูงกว่าค่าของสำนักงานสถิติ กล่าวคือ สำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานรายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยของประเทศมีค่าเท่ากับ 655.07 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 3.63 ของรายจ่ายรวม (ดูตารางที่ 3.4 - 1 ประกอบ)

หากจำแนกรายจ่ายด้านการศึกษาตามภูมิภาคในช่วงเวลาดังกล่าวพบว่า ภาคที่มีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครัวเรือนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,210 บาท/ครัวเรือน/เดือน ตามมาด้วย ภาคกลาง 584 บาท/ครัวเรือน/เดือน และภาคใต้ 568 บาท/ครัวเรือน/เดือน ภาคเหนือมีรายจ่ายด้านการศึกษา 498 บาท/ครัวเรือน/เดือน ส่วนภาคที่มีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาดำต่ำที่สุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา 295 บาท/ครัวเรือน/เดือน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.3 - 1)

ตารางที่ 3.3 - 1 ใช้จ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยของครัวเรือน ปี 2552 ตามนิยามของผู้วิจัย
หน่วย : บาท/ครัวเรือน/เดือน

ภาค	ค่าใช้จ่ายการศึกษา	ร้อยละของรายจ่ายรวม
ทั่วประเทศ	661	3.67
กรุงเทพ	2,210	6.35
กลาง	584	2.99
เหนือ	498	3.57
ตะวันออกเฉียงเหนือ	295	2.23
ใต้	568	2.91

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย จากข้อมูลการสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2552

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ - คำนวณเฉพาะครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษา

- ดูนโยบายรายจ่ายการศึกษาในหัวข้อ 3.2

3.4 รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน จำแนกตามระดับรายได้

การวิเคราะห์รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนตามระดับรายได้ จะเริ่มจากการเรียงลำดับครัวเรือนตามรายได้ จากครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำที่สุดไปสู่ครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด แล้วแบ่งประชากรออกเป็น 10 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน ดังนั้น ในแต่ละกลุ่มจะมีครัวเรือนร้อยละ 10 ของครัวเรือนทั้งหมด โดยครัวเรือนที่อยู่ในกลุ่มที่ 1 หมายถึงครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำที่สุดสิบเปอร์เซ็นต์แรก ส่วนครัวเรือนกลุ่มที่ 10 หมายถึงครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุดสิบเปอร์เซ็นต์สุดท้าย ครัวเรือนกลุ่มที่ 1 นี้เรียกว่า เดไซล์ที่ 1 (First Decile) ส่วนครัวเรือนกลุ่มที่ 10 เรียกว่า เดไซล์ที่ 10 (Tenth Decile) โดยครัวเรือนที่นำมาวิเคราะห์จะหมายถึงครัวเรือนที่มีสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่เช่นเดียวกันกับการวิเคราะห์รายจ่ายตามรายภาคในหัวข้อที่ผ่านมา

ผลการศึกษาพบว่า รายจ่ายด้านการศึกษาจะแปรผันตามรายได้ของครัวเรือน กล่าวคือครัวเรือนที่มีรายได้สูงจะมีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษามากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยกว่า (ตารางที่ 3.4 - 1) โดยในปี 2552 กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุด (กลุ่มที่ 1) มีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 171.25 บาท/ครัวเรือน/เดือน ส่วนกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงที่สุด (กลุ่มที่ 10) มีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 2,517.74 บาท/ครัวเรือน/เดือน และมากกว่าครัวเรือนกลุ่มที่ 9 ประมาณ 2 เท่า (มากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุดประมาณ 15 เท่า)

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณารายจ่ายด้านการศึกษาจำแนกตามกลุ่มรายได้พบว่า สัดส่วนของรายจ่ายด้านการศึกษาเทียบกับรายจ่ายรวมระหว่างกลุ่มรายได้ดังกล่าวไม่แตกต่างกันมาก กล่าวคือครัวเรือนรวยหรือจน มีรายจ่ายด้านการศึกษาประมาณร้อยละ 3 - 5 ในปี 2552 (ดูตารางที่ 3.4 - 1)

ตารางที่ 3.4 - 1 ใช้จ่ายด้านการศึกษาลดของครัวเรือน ปี 2552 ตามระดับรายได้
หน่วย : บาท/ครัวเรือน/เดือน

ชั้นรายได้	รายจ่ายด้านการศึกษา			
	ตามนิยามของผู้วิจัย		ตามสำนักงานสถิติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทุกกลุ่มรายได้	661.04	2.88	655.07	2.86
1	171.25	4.78	164.77	4.60
2	191.57	3.04	186.14	2.95
3	230.94	2.78	226.51	2.72
4	275.42	2.62	272.94	2.59
5	388.63	2.99	378.52	2.91
6	436.71	2.71	432.08	2.68
7	607.64	3.01	599.11	2.96
8	748.04	2.85	738.2	2.81
9	1,078.10	2.94	1,073.69	2.92
10	2,517.74	2.84	2,514.27	2.84

ที่มา : อ้างแล้วจากตารางที่ 3.3 - 1

3.5 รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน จำแนกตามรายได้และประเภทรายการที่ใช้จ่าย

3.5.1 รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน จำแนกตามรายได้และประเภทรายการที่ใช้จ่าย

ตารางที่ 3.5 - 1 แสดงรายจ่ายด้านการศึกษารายจ่ายจำแนกตามรายได้และรายการที่ใช้จ่าย ในปี 2552 ผลปรากฏว่า รายจ่ายที่มีสัดส่วนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาทั้งหมดคือ ค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมในโรงเรียนหรือสถานศึกษาของเอกชน โดยเฉพาะครัวเรือนในกรุงเทพฯและปริมณฑลมีค่าใช้จ่ายด้านนี้สูงถึง 1,168.43 บาท/ครัวเรือน/เดือน ซึ่งมากกว่าค่าใช้จ่ายด้านการศึกษารวมทุกประเภทของครัวเรือนในภูมิภาคอื่น ๆ

ส่วนรายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนในกรุงเทพฯและปริมณฑล ที่มีสัดส่วนสูงรองลงมา เป็นลำดับที่สองคือ รายจ่ายค่าเล่าเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐบาล สำหรับภาคอื่น ๆ พบว่า รายจ่ายด้านค่าเล่าเรียนในสถาบันการศึกษาของเอกชนและรัฐบาลไม่ต่างกันมากนัก อย่างไรก็ตาม ภาคที่มีรายจ่ายด้านนี้สูงที่สุดยังคงเป็นกรุงเทพฯและปริมณฑล และภาคที่มีรายจ่ายด้านนี้น้อยที่สุดยังคงเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายจ่ายของครัวเรือนในกรุงเทพฯและปริมณฑลที่สูงเป็นอันดับสามคือ ค่าหนังสือ เครื่องเขียน และอุปกรณ์การเรียน ซึ่งเมื่อเทียบกับภาคอื่นแล้วกรุงเทพฯและปริมณฑลมีค่าหนังสือ เครื่องเขียนและอุปกรณ์การเรียนสูงกว่าภาคอื่นประมาณ 2 เท่า โดยภาคที่มีค่าหนังสือเครื่องเขียน และอุปกรณ์การเรียนน้อยที่สุดยังคงเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นอกจากนี้ ผลการศึกษาายังแสดงให้เห็นว่าภาคที่มีรายจ่ายด้านค่าเรียนพิเศษสูงที่สุดคือ กรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามด้วยภาคใต้ ภาคเหนือและภาคกลาง ส่วนภาคที่มีรายจ่ายเรียนพิเศษน้อยที่สุดคือ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

สำหรับรายจ่ายเพื่อเพิ่มเติมความรู้และอำนวยความสะดวกในการศึกษาให้แก่สมาชิกในครัวเรือนที่กำลังศึกษาอยู่ ได้แก่ ค่าเรียนพิเศษ ค่าอุปกรณ์การศึกษาและค่าหนังสือเรียน จากการศึกษาพบว่ายิ่งครัวเรือนมีความสามารถในการจัดหาสิ่งเหล่านี้ให้แก่สมาชิกเพิ่มขึ้น ครัวเรือนก็จะยิ่งมีค่าใช้จ่ายประเภทนี้สูงขึ้น ซึ่งเห็นได้จากการที่ครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่าจะมีรายจ่ายประเภทนี้มากกว่า และมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายประเภทนี้สูงที่สุดคือ ครัวเรือนที่มีรายได้มากที่สุด

ตารางที่ 3.5 - 1 รายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยของครัวเรือน ปี 2552 จำแนกตามรายภาค

รายการรายจ่าย	หน่วย : บาท/ครัวเรือน/เดือน					
	□ ค่าเฉลี่ย	ทั่วประเทศ	กรุงเทพ	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ
ค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมใน ร.ร.หรือสถานศึกษารัฐ	183.9	569.2	148.4	159.2	87.2	176.2
ค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมใน ร.ร.หรือสถานศึกษาเอกชน	248	1,168	204	130	52	163
ค่าเครื่องแบบ	1.24	3.04	1.21	1.05	0.77	1.14
ค่าเดินทางไปเรียน	4.74	9.82	5.34	5.26	3.23	2.7
ค่าหนังสือ เครื่องเขียนและอุปกรณ์	132.79	228.59	141.57	114.87	109.12	123.06
ค่าเรียนพิเศษ	67	184	60	67	29	72
อื่น ๆ	23	47	24	20	14	30

ที่มา : อ้างแล้วจากตารางที่ 3.3 - 1

หมายเหตุ คำนวณเฉพาะครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษา

น้ำหนักที่ใช้ 10,026,573 คิดเป็น ร้อยละ 51.22 ของ 19,573,978

3.5.2 รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน จำแนกตามระดับรายได้และประเภทรายการที่ใช้จ่าย

ตารางที่ 3.5 - 2 แสดงรายการค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน จำแนกตามระดับรายได้และประเภทการใช้จ่ายของ ปี 2552 พบว่า โดยเฉลี่ยครัวเรือนมีรายจ่ายด้านค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมในโรงเรียนหรือสถานศึกษาของเอกชนสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.60 ของรายจ่ายด้านการศึกษาทั้งหมดของครัวเรือน รองลงมาคือรายจ่ายด้านค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมในโรงเรียนหรือสถานศึกษาของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 27.82 ส่วนรายจ่ายด้านการศึกษาที่น้อยที่สุดของครัวเรือนคือ ค่าเครื่องแบบ คิดเป็นร้อยละ 0.19

หากจำแนกในแต่ละระดับชั้นของรายได้พบว่า ครัวเรือนที่ยากจนจะมีรายจ่ายด้านค่าหนังสือ เครื่องเขียนและอุปกรณ์อันเนื่องมาจากการศึกษา โดยมีสัดส่วนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาประเภทอื่นคิดเป็นร้อยละ 49.12 ของรายจ่ายด้านการศึกษาทั้งหมดของครัวเรือน รองลงมาคือ

รายจ่ายด้านค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมในโรงเรียนหรือสถานศึกษาของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 27.55 ส่วนรายจ่ายด้านการศึกษาที่น้อยที่สุดของครัวเรือนในชั้นรายได้นี้คือ ค่าเครื่องแบบ คิดเป็นร้อยละ 1.17

ในขณะที่ครัวเรือนที่มีฐานะปานกลางจะมีรายจ่ายด้านค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมในโรงเรียนหรือสถานศึกษาของรัฐสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.52 ของรายจ่ายด้านการศึกษาทั้งหมดของครัวเรือน รองลงมาคือรายจ่ายด้านค่าหนังสือ เครื่องเขียนและอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 29.60 ส่วนรายจ่ายด้านการศึกษาที่น้อยที่สุดของครัวเรือนในชั้นรายได้นี้คือ ค่าเครื่องแบบ คิดเป็นร้อยละ 0.21

ส่วนครัวเรือนที่มีฐานะร่ำรวยจะมีรายจ่ายด้านค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมในโรงเรียนหรือสถานศึกษาของเอกชนเฉลี่ยสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.67 ของรายจ่ายด้านการศึกษาทั้งหมดของครัวเรือน รองลงมาคือรายจ่ายด้านค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมในโรงเรียนหรือสถานศึกษาของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 24.78 ส่วนรายจ่ายด้านการศึกษาที่น้อยที่สุดของครัวเรือนในชั้นรายได้นี้คือ ค่าเครื่องแบบ คิดเป็นร้อยละ 0.01

ตารางที่ 3.5 - 2 รายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยของครัวเรือน ตามระดับรายได้และรายการที่ใช้จ่าย ปี 2552

รายการรายจ่าย	หน่วย : บาท/ครัวเรือน/เดือน							
	1 st decile		5 th decile		10 th decile		เฉลี่ยทุกรายได้	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมใน ร.ร.หรือสถานศึกษาของรัฐ	47.17	27.55	118.61	30.52	624.01	24.78	183.9	27.82
ค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมของเอกชน	16.49	9.63	106.8	27.48	1,225.39	48.67	248.58	37.60
ค่าเครื่องแบบ	2	1.17	0.81	0.21	0.23	0.01	1.24	0.19
ค่าเดินทางไปเรียน	4.48	2.62	9.31	2.40	3.23	0.13	4.74	0.72
ค่าหนังสือ เครื่องเขียนและอุปกรณ์	84.12	49.12	115.03	29.60	247.35	9.82	132.79	20.09
ค่าเรียนพิเศษ	7.87	4.60	20.92	5.38	354.24	14.07	66.8	10.11
อื่น ๆ	9.11	5.32	17.16	4.42	63.29	2.51	23	3.48
รวมค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา	171.24	100.00	388.64	100.00	2,517.74	100.00	661.05	100.00

ที่มา : อ้างแล้วจากตารางที่ 3.3 - 1

หมายเหตุ : คำนวณเฉพาะครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษา

3.6 ประเมินการรายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ

3.6.1 ประเมินการรายจ่ายรวมทั้งประเทศของภาคครัวเรือน

ในหัวข้อที่ผ่านมาได้สรุปผลการคำนวณรายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยของครัวเรือน/เดือนสำหรับในหัวข้อนี้จะเป็นการประมาณการรายจ่ายที่เกิดขึ้นในหนึ่งปีของภาคครัวเรือน โดยนำเอาค่าเฉลี่ยของรายจ่ายด้านการศึกษาต่อปีคูณกับจำนวนครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษาในปีนั้น ๆ

ตารางที่ 3.6 - 1 แสดงผลการประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา สรุปได้ว่ารายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั่วประเทศมีค่าประมาณ 79,535.59 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 19.87 ของงบประมาณแผ่นดินด้านการศึกษา หรือคิดเป็นร้อยละ 0.81 ของ GDP

ตารางที่ 3.6 - 1 ประมาณการรายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ

ประมาณการรายจ่าย	ปี 2552
รายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาทต่อเดือน)	661.04
จำนวนครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษา (ล้านครัวเรือน)	10.03
รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั่วประเทศต่อเดือน (ล้านบาท)	6,627.97
รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั่วประเทศต่อปี (ล้านบาท)	79,535.59
คิดเป็นร้อยละของงบประมาณแผ่นดินด้านการศึกษา (%)	19.87
คิดเป็นร้อยละของ GDP (%)	0.81

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ ดูนियมรายจ่ายในหัวข้อที่ 3.2

3.6.2 การประมาณการรายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั่วประเทศ จำแนกตามภูมิภาค

ผลการคำนวณจากตารางที่ 3.6 - 2 แสดงให้เห็นรายจ่ายด้านการศึกษารวมของภาคครัวเรือนซึ่งจำแนกออกตามภูมิภาค พบว่ากรุงเทพและปริมณฑลมีรายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนมากที่สุดคือ 33,396.84 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.34 ของรายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั่วประเทศต่อปี หรือร้อยละ 0.34 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายจ่ายของครัวเรือนทางด้านการศึกษา 13,407.93 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.35 ของรายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั่วประเทศต่อปี หรือร้อยละ 0.14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ส่วนภูมิภาคที่มีรายจ่ายทางด้านการศึกษาของครัวเรือนน้อยที่สุดคือภาคใต้ มีรายจ่ายของครัวเรือนทางด้านการศึกษาประมาณ 9,129.02 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.28 ของรายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั่วประเทศต่อปี หรือร้อยละ 0.09 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ตารางที่ 3.6 - 2 ประมาณการรายจ่ายด้านการศึกษา ปี 2552 จำแนกตามภูมิภาค

	ทั่วประเทศ	กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รายจ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาทต่อเดือน)	661.04	2,209.71	583.77	498.08	295.39	567.80
จำนวนครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษา (ล้านครัวเรือน)	10,026,573	1,259,473	1,767,055	1,877,672	3,782,550	1,339,823
รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั่วประเทศต่อเดือน (ล้านบาท)	6,627.97	2,783.07	1,031.55	935.23	1,117.33	760.75
รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั่วประเทศต่อปี (ล้านบาท)	79,535.59	33,396.84	12,378.64	11,222.77	13,407.93	9,129.02
คิดเป็นร้อยละของงบประมาณแผ่นดินด้านการศึกษา (%)	19.87	8.34	3.09	2.80	3.35	2.28
คิดเป็นร้อยละของ GDP (%)	0.81	0.34	0.13	0.11	0.14	0.09

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ ค่าตัวเลขเฉพาะครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษา

ตารางที่ 3.6 - 3 ประมาณการรายจ่ายด้านค่าเรียนพิเศษของครัวเรือน ปี 2552 จำแนกตามภูมิภาค

	ทั้งประเทศ	กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รายจ่ายด้านค่าเรียนพิเศษเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาทต่อเดือน)	23	47	24	20	14	30
จำนวนครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษา (ล้านครัวเรือน)	10,026,573	1,259,473	1,767,055	1,877,672	3,782,550	1,339,823
รายจ่ายด้านค่าเรียนพิเศษของครัวเรือนทั้งประเทศต่อเดือน (ล้านบาท)	230.61	59.20	42.41	37.55	52.96	40.19
รายจ่ายด้านค่าเรียนพิเศษของครัวเรือนทั้งประเทศต่อปี (ล้านบาท)	2,767.33	710.34	508.91	450.64	635.47	482.34
คิดเป็นร้อยละของงบประมาณแผ่นดินด้านการศึกษา (%)	0.69	0.18	0.13	0.11	0.16	0.12
คิดเป็นร้อยละของ GDP (%)	0.028	0.007	0.005	0.005	0.006	0.005

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : ค่ารวมเฉพาะครัวเรือนที่มีรายจ่ายด้านการศึกษา

การคำนวณจากตารางที่ 3.6- 3 แสดงให้เห็นรายจ่ายด้านการศึกษาในส่วนของค่าเรียนพิเศษของภาคครัวเรือนซึ่งจำแนกออกตามภูมิภาค พบว่า กรุงเทพฯและปริมณฑลมีรายจ่ายด้านการศึกษาในส่วนของค่าเรียนพิเศษของครัวเรือนมากที่สุด คือ 710.34 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.18 ของงบประมาณแผ่นดินด้านการศึกษา หรือคิดเป็นร้อยละ 0.007 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีรายจ่ายของครัวเรือนทางด้านการศึกษาในส่วนของค่าเรียนพิเศษเท่ากับ 635.47 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของงบประมาณแผ่นดินด้านการศึกษาหรือคิดเป็นร้อยละ 0.006 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ส่วนภูมิภาคที่มีรายจ่ายทางด้านการศึกษาของครัวเรือนน้อยที่สุดคือ ภาคเหนือมีรายจ่ายของครัวเรือนทางด้านการศึกษาในส่วนของค่าเรียนพิเศษประมาณ 450.64 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของงบประมาณแผ่นดินด้านการศึกษา หรือร้อยละ 0.005 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

3.6.3 การประมาณการรายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั้งประเทศ จำแนกตามตามระดับรายได้

ตารางที่ 3.6 - 4 แสดงให้เห็นรายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครัวเรือนซึ่งจำแนกตามระดับรายได้ พบว่า รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นตามระดับของรายได้ของครัวเรือน ในปี 2552 ครัวเรือนกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดสิบเปอร์เซ็นต์สุดท้าย มีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาสูงถึง 20 เท่า ของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุดสิบเปอร์เซ็นต์แรก

ตารางที่ 3.6 - 4 ใช้จ่ายด้านการศึกษาของภาคครัวเรือน ปี 2552 จำแนกตามระดับรายได้ของครัวเรือน

รายการค่าใช้จ่าย	ทุกชั้น รายได้	1 st decile	5 th decile	10 th decile
รายจ่ายด้านการศึกษเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาทต่อเดือน)	661.04	171.25	388.63	2,517.74
จำนวนครัวเรือน (ล้านครัวเรือน)	10.03	0.68	1.11	0.97
รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั้งประเทศต่อเดือน (ล้านบาท)	6,627.96	116.53	429.46	2,445.47
รายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนทั้งประเทศต่อปี (ล้านบาท)	79,535.57	1,398.40	5,153.48	29,345.62

ที่มา : อ้างแล้วจากตารางที่ 3.3 - 1

ตารางที่ 3.6 - 5 ใช้จ่ายด้านค่าเรียนพิเศษของภาคครัวเรือน ปี 2552 จำแนกตามระดับรายได้ของครัวเรือน

รายการค่าใช้จ่าย	ทุกชั้น รายได้	1 st decile	5 th decile	10 th decile
ค่าเรียนพิเศษเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาทต่อเดือน)	23	9	17	63
จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	10.03	0.68	1.11	0.97
รายจ่ายเรียนพิเศษของครัวเรือนทั้งประเทศต่อเดือน (ล้านบาท)	230.6	12.5	17.0	40.3
รายจ่ายเรียนพิเศษของครัวเรือนทั้งประเทศต่อปี (ล้านบาท)	2,767.2	150.0	203.9	483.7

ที่มา : อ้างแล้วจากตารางที่ 3.3 - 1

การคำนวณจากตารางที่ 3.6 - 5 แสดงให้เห็นรายจ่ายด้านการศึกษาในส่วนของค่าเรียนพิเศษของภาคครัวเรือนซึ่งจำแนกตามระดับรายได้ พบว่ารายจ่ายด้านการศึกษาในส่วนของค่าเรียนพิเศษของครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นตามระดับของรายได้ของครัวเรือน ในปี 2552 ครัวเรือนกลุ่มที่มีรายได้สูงสิบเปอร์เซ็นต์สุดท้าย มีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาสูงถึง 3 เท่า ของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุดสิบเปอร์เซ็นต์แรก

3.6.4 ข้อสังเกต

รายจ่ายด้านการกวดวิชาที่ได้จากการประมาณผลการสำรวจรายจ่ายของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ปรากฏในบทนี้มีมูลค่าที่ค่อนข้างต่ำ กล่าวคือต่ำกว่าผลการประมาณค่าที่ประเมินจากรายรับของโรงเรียนกวดวิชา ที่แสดงไว้ในบทที่ 2 ความแตกต่างดังกล่าวทำให้พอสันนิษฐานได้ว่า รายจ่ายด้านการกวดวิชาที่สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติมีค่าที่ต่ำกว่าความเป็นจริง เมื่อเทียบกับข้อเท็จจริงเรื่องค่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตร ซึ่งเป็นสถิติที่สามารถรวบรวมได้ค่อนข้างแม่นยำ ในบทถัดไปเป็นการนำเสนอผลการสำรวจรายจ่ายด้านกวดวิชาที่สอบถามจากนักเรียนโดยตรง ซึ่งนำไปสู่ข้อสรุปเดียวกันคือ ผลประมาณค่ารายจ่ายกวดวิชาโดยอาศัยข้อมูลการสำรวจครัวเรือนไม่สามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีเท่าที่ควร เหตุผลที่รายจ่ายครัวเรือนที่ได้จากการสำรวจมีแนวโน้มต่ำเกินจริง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะผู้ตอบเกรงว่าจะถูกเรียกเก็บภาษี หรืออาจจะละเลยรายจ่ายในรายการที่มีความสำคัญน้อย

บทที่ 4

ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาในประเทศไทย

บทนี้เสนอผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาปี 2553 โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจากแบบสอบถามนักเรียน 3 ช่วงชั้นการเรียน ได้แก่ กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย

ผลการสำรวจชี้ว่า

- ค่าใช้จ่ายกวดวิชาทั่วประเทศปี 2553 ที่ประมาณการจากข้อมูลการสำรวจ มีมูลค่าประมาณ 8,812 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายกวดวิชาในกรุงเทพมหานครมีมูลค่าสูงสุด รองลงมาคือ ภาคเหนือ กลาง ได้ ตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันออก ตามลำดับ

- กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่เรียนกวดวิชา เรียนกวดวิชาในทุกระดับการศึกษาเฉลี่ย 5 คอร์สต่อปี เมื่อพิจารณาตามภูมิภาคพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในภาคกลางรวมกรุงเทพมหานครและภาคใต้เรียนกวดวิชาเฉลี่ยสูงที่สุด 6 คอร์สต่อปี รองลงมาคือ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 คอร์สต่อปี ภาคตะวันออก 4 คอร์สต่อปี

- ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยต่อคอร์สของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งประเทศ มีค่าเท่ากับ 2,845 บาท เมื่อพิจารณาตามภูมิภาค พบว่าภาคใต้มีค่าเฉลี่ยเรียนสูงที่สุด คือ 3,295 บาทต่อคอร์ส รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 3,064 บาทต่อคอร์ส ภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำที่สุด 2,371 บาทต่อคอร์ส เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่าค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยของนักเรียนในระดับ ม.ปลายมีค่าสูงที่สุด 3,120 บาทต่อคอร์ส รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา 2,918 บาทต่อคอร์ส

- เมื่อพิจารณาค่าเรียนกวดวิชา จำแนกตามช่วงรายได้ของผู้ปกครอง พบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ฐานะดีที่สุดจะมีรายจ่ายค่าเรียนกวดวิชาสูงกว่าครอบครัวที่มีฐานะยากจนที่สุด ประมาณ 2.7 เท่า อย่างไรก็ตาม เมื่อคำนวณรายจ่ายค่าเรียนกวดวิชาคิดเป็นร้อยละของรายได้ พบว่าครัวเรือนที่มีฐานะยากจนกว่าใช้จ่ายเพื่อการกวดวิชาเป็นสัดส่วนของรายได้ที่สูงกว่า อาทิ ครัวเรือนที่ผู้ปกครองมีรายได้ 10,000 บาทต่อเดือน ใช้จ่ายโดยประมาณร้อยละ 7.34 ของรายได้ เพื่อเป็นรายจ่ายด้านกวดวิชา ขณะที่ครัวเรือนที่ผู้ปกครองมีรายได้สูงกว่า 50,000 บาทต่อเดือน ใช้จ่ายประมาณร้อยละ 1.98 เท่านั้น

- เมื่อพิจารณาค่าเรียนกวดวิชา จำแนกตามช่วงรายได้ของผู้ปกครองและระดับการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ฐานะดีกว่าจะมีรายจ่ายค่าเรียนกวดวิชาสูงกว่าครอบครัวที่มีฐานะยากจนกว่าในทุกระดับการศึกษาเช่นกัน

เนื้อหาของบทนี้ แบ่งเป็น 3 หัวข้อ หัวข้อที่ 4.1 สรุปลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจ หัวข้อที่ 4.2 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนกวดวิชา จำนวนหลักสูตรที่เรียนต่อปี

และค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ย จำแนกตามภูมิภาค และระดับการศึกษา และหัวข้อที่ 4.3 เสนอผลการประมาณค่าใช้จ่ายการกวดวิชาของทั้งประเทศ โดยอิงกับข้อมูลการสำรวจนักเรียน

4.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของตัวอย่างนักเรียนที่ทำการสำรวจ

ผลจากการสำรวจข้อมูลการเรียนกวดวิชา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนประถมศึกษา (ป.6) กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม.3) และกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – ม.6) กระจายทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล โดยสามารถรวบรวมข้อมูลได้ทั้งสิ้น 6,320 ตัวอย่าง (รายละเอียดวิธีการสุ่มตัวอย่างปรากฏในภาคผนวก 5) มีรายละเอียดดังนี้

- กลุ่มนักเรียนประถมศึกษา (ป.6)	จำนวน	757	ราย
- กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม.3)	จำนวน	2,072	ราย
- กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – ม.6)	จำนวน	3,491	ราย
รวม	จำนวน	6,320	ราย

ตารางที่ 4.1 - 1 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนและไม่เรียนกวดวิชา จำแนกรายภูมิภาค ปี 2553
หน่วย : คน

ภาค	ทั้งหมด		เรียนกวดวิชา		ไม่เรียนกวดวิชา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รวม	6,320	100.0	3,532	55.9	2,788	44.1
กรุงเทพฯและปริมณฑล	2,853	100.0	1,767	61.9	1,086	38.1
เชียงใหม่	946	100.0	502	53.1	444	46.9
ชลบุรี	1,239	100.0	612	49.4	627	50.6
ขอนแก่น	839	100.0	300	35.8	539	64.2
สงขลา	443	100.0	351	79.2	92	20.8

ที่มา : จากการสำรวจ

ผลการสำรวจในปี 2553 พบว่ามีนักเรียนที่เรียนกวดวิชาทั้งสิ้น 3,532 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.9 ของนักเรียนตัวอย่าง โดยพบว่าจังหวัดสงขลา มีสัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชามากที่สุด มีถึงร้อยละ 79.2 ของนักเรียนตัวอย่าง รองลงมาคือกรุงเทพฯและปริมณฑล มีสัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชา ร้อยละ 61.9 ส่วนจังหวัดที่มีสัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาน้อยที่สุดคือ จังหวัดขอนแก่น มีเพียงร้อยละ 35.8 เท่านั้น

ตารางที่ 4.1 - 2 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนและไม่เรียนกวดวิชา จำแนกตามระดับการศึกษา ปี 2553
หน่วย : คน

ภาค	ทั้งหมด		เรียนกวดวิชา		ไม่เรียนกวดวิชา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รวม	6,320	100.00	3,532	55.9	2,788	44.1
ประถมศึกษา	757	100.00	425	56.1	332	43.9
ม.ต้น	2,072	100.00	820	39.6	1,252	60.4
ม.ปลาย	3,491	100.00	2,287	65.5	1,204	34.5

ที่มา : จากการสำรวจ

จากตาราง 4.1 - 2 พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน สัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชามากที่สุดคือนักเรียนในระดับ ม.ปลาย คือมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 65.5 ของตัวอย่างนักเรียนในระดับม.ปลาย รองลงมาคือ นักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีสัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาในระดับการศึกษานี้ เท่ากับร้อยละ 56.1 ส่วนนักเรียนในระดับ ม.ต้นนั้น พบว่ามีสัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาน้อยที่สุด คือมีสัดส่วนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาร้อยละ 39.6 เท่านั้น เป็นที่น่าสังเกตว่า ทำไมสัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาในระดับ ม.ต้น ถึงน้อยกว่าของนักเรียนในระดับประถมศึกษา เมื่อทำการแยก รายละเอียดตามรายวิชาและหลักสูตรที่เรียนพบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษามีการเรียนพิเศษอย่างอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากการกวดวิชาที่มุ่งเน้นการสอบเข้าศึกษาต่อ เช่น เสริมทักษะความรู้รอบตัว เสริมภาษาต่างประเทศ เรียนจินตคณิต เป็นต้น

ตารางที่ 4.1 - 3 เหตุผลที่ไม่เรียนกวดวิชา จำแนกตามระดับการศึกษา หน่วย : คน

เหตุผลที่ไม่เรียนกวดวิชา	ประถม		ม.ต้น		ม.ปลาย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คิดว่าไม่จำเป็นต้องเรียนกวดวิชา	246	14.86	774	13.89	843	14.79	1,863	14.41
เคยเรียนกวดวิชามาก่อนแล้ว	213	12.87	812	14.57	816	14.31	1,841	14.24
เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียนอยู่แล้ว	215	12.99	753	13.51	896	15.72	1,864	14.42
ค่าเล่าเรียนแพง	233	14.08	701	12.58	558	9.79	1,492	11.54
คิดว่าสามารถศึกษาและทบทวนด้วยตนเองได้	216	13.05	722	12.96	740	12.98	1,678	12.98
ผู้ปกครองไม่สนับสนุน	249	15.05	910	16.33	931	16.33	2,090	16.17
อื่น ๆ	283	17.10	900	16.15	917	16.08	2,100	16.24
รวม	1,655	100.00	5,572	100.00	5,701	100.00	12,928	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

จากตาราง 4.1 - 3 พบว่าเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างนักเรียนส่วนมากที่ไม่เรียนกวดวิชา คือ เหตุผลอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ระบุ เช่น ไม่มีเวลา เบื่อ เดินทางไกล ขี้เกียจ เป็นต้น โดยมีความคิดเห็นถึงร้อยละ 16.24 ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ไม่เรียนกวดวิชา เหตุผลรองลงมาคือ ผู้ปกครองไม่สนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 16.17 ส่วนความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ค่าเล่าเรียนแพง มีสัดส่วนของความคิดเห็นร้อยละ 11.54

ตารางที่ 4.1 - 4 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนและไม่เรียนกวดวิชา จำแนกตามสังกัดของสถานศึกษา ปี 2553 หน่วย : คน

	เรียนกวดวิชา		ไม่เรียนกวดวิชา		ทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รัฐ	2,729	77.3	2,429	87.1	5,158	81.6
เอกชน	803	22.7	359	12.9	1,162	18.4
รวม	3,532	100.0	2,788	100.0	6,320	100.0

ที่มา : จากการสำรวจ

จากตาราง 4.1 - 4 พบว่านักเรียนที่เรียนกวดวิชาส่วนมากเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของรัฐ แต่เมื่อจำแนกตามประเภทสถานศึกษา พบว่า นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษา

ของรั้วมีสัดส่วนนักเรียนที่เรียนกวดวิชามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.3 ของจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา ในขณะที่สถานศึกษาเอกชนมีสัดส่วนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาเพียงร้อยละ 22.7

ตาราง 4.1 - 5 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนและไม่เรียนกวดวิชา จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม
หน่วย : คน

เกรดเฉลี่ย	เรียนกวดวิชา		ไม่เรียนกวดวิชา		ทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2.00	104	2.94	253	9.07	357	5.65
2.01 - 2.50	286	8.10	555	19.91	841	13.31
2.51 - 3.00	683	19.34	675	24.21	1,358	21.49
3.01 - 3.50	996	28.20	683	24.50	1,679	26.57
3.51 - 4.00	1,436	40.66	544	19.51	1,980	31.33
ไม่ระบุเกรดเฉลี่ย	27	0.76	78	2.80	105	1.66
รวม	3,532	100.00	2,788	100.00	6,320	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

จากตาราง 4.1 - 5 พบว่า สัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาจะมีคะแนนเกรดเฉลี่ยสะสมเพิ่มขึ้น โดยนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยที่จัดอยู่ในเกณฑ์ดีมาก (เกรดเฉลี่ยสะสม 3.51 - 4.00) มีสัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.66 ซึ่งมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี (เกรดเฉลี่ยสะสม 3.01 - 3.50) เกือบเท่าตัว (ร้อยละ 28.20) และมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ (เกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00) ถึง 13.8 เท่า ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับการศึกษาในอดีตกว่า 10 ปีที่ผ่านมาของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2545)

ตาราง 4.1 - 6 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐาน	ระดับการศึกษา							
	ประถม		ม.ต้น		ม.ปลาย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพสมรสของบิดามารดา	757	100.00	2,072	100.00	3,491	100.00	6,320	100.00
- อยู่ด้วยกัน	619	81.77	1,512	72.97	2,707	77.54	4,838	76.55
- หย่าร้าง	48	6.34	233	11.25	341	9.77	622	9.84
- แยกกันอยู่	62	8.19	196	9.46	215	6.16	473	7.48
- บิดาถึงแก่กรรม	19	2.51	100	4.83	177	5.07	296	4.68
- มารดาถึงแก่กรรม	9	1.19	27	1.30	45	1.29	81	1.28
- เสียชีวิตทั้งบิดามารดา	0	0.00	4	0.19	6	0.17	10	0.16

ตาราง 4.1 - 6 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	ระดับการศึกษา							
	ประถม		ม.ต้น		ม.ปลาย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2. จำนวนพี่น้องเฉลี่ย (คน)	2		2		2		2	
3. อายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือน (ปี)	44.5		45.9		48.7		47.3	
4. ค่าเล่าเรียนต่อสัปดาห์ที่ได้รับ	357.3		428		533.5		490.6	

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตาราง 4.1 - 6 แสดงข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในทุกระดับการศึกษา พบว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดาที่อยู่ด้วยกัน มีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 76.55 รองลงมา คือบิดามารดาหย่าร้างกัน ร้อยละ 9.84 และแยกกันอยู่ ร้อยละ 7.48 ตามลำดับ โดยมีจำนวนพี่น้องเฉลี่ย 2 คน และมีอายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มตัวอย่างนักเรียน คือ 47.3 ปี เมื่อพิจารณา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า อายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับ ประถมศึกษาเท่ากับ 44.5 ปี ม.ต้น เท่ากับ 45.9 ปี และ ม.ปลาย เท่ากับ 48.7 ส่วนค่าเล่าเรียนต่อ สัปดาห์ที่ได้รับเฉลี่ย 490.6 บาท โดยค่าเล่าเรียนที่ได้รับต่อสัปดาห์เพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษา

ตาราง 4.1 - 7 อาชีพของบิดามารดาของนักเรียนตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐาน	ระดับการศึกษา							
	ประถม		ม.ต้น		ม.ปลาย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. อาชีพของบิดา	747	100.00	2,072	100.00	3,491	100.00	6,320	100.00
- ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	223	29.85	606	29.25	1,139	32.63	1,978	31.30
- รับราชการ	169	22.62	236	11.39	562	16.10	967	15.30
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	33	4.42	59	2.85	118	3.38	210	3.32
- พนักงานบริษัทเอกชน	92	12.32	208	10.04	271	7.76	571	9.03
- เกษตรกรรมหรือประมง	16	2.14	132	6.37	255	7.30	403	6.38
- รับจ้างทั่วไป	154	20.62	617	29.78	758	21.71	1,529	24.19
- พ่อบ้าน/แม่บ้าน	5	0.67	15	0.72	41	1.17	61	0.97
- อาชีพอื่นๆ	33	4.42	64	3.09	106	3.04	203	3.21
- ไม่ระบุอาชีพ	22	2.95	135	6.52	241	6.90	398	6.30
2. อาชีพของมารดา	757	100.00	2,072	100.00	3,491	100.00	6,320	100.00
- ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	216	28.53	622	30.02	1,145	32.80	1,983	31.38
- รับราชการ	131	17.31	147	7.09	329	9.42	607	9.60
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	19	2.51	38	1.83	69	1.98	126	1.99
- พนักงานบริษัทเอกชน	73	9.64	172	8.30	217	6.22	462	7.31
- เกษตรกรรมหรือประมง	15	1.98	121	5.84	246	7.05	382	6.04
- รับจ้างทั่วไป	118	15.59	550	26.54	714	20.45	1,382	21.87
- พ่อบ้าน/แม่บ้าน	136	17.97	304	14.67	659	18.88	1,099	17.39
- อาชีพอื่นๆ	35	4.62	70	3.38	51	1.46	156	2.47
- ไม่ระบุอาชีพ	14	1.85	48	2.32	61	1.75	123	1.95

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตาราง 4.1 - 7 พบว่าอาชีพของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพ ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว อาชีพรองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป

ตาราง 4.1 - 8 ระดับการศึกษาของบิดามารดาของตัวอย่างนักเรียน

ข้อมูลพื้นฐาน	ระดับการศึกษา							
	ประถม		ม.ต้น		ม.ปลาย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา	757	100.00	2,072	100.00	3,491	100.00	6,320	100.00
- ต่ำกว่าประถมศึกษา	3	0.40	37	1.79	48	1.37	88	1.39
- ประถมศึกษา	104	13.74	540	26.06	800	22.92	1,444	22.85
- มัธยมศึกษา/ปวช.	172	22.72	618	29.83	920	26.35	1,710	27.06

ตาราง 4.1 - 8 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	ระดับการศึกษา							
	ประถม		ม.ต้น		ม.ปลาย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- อนุปริญญา/ปวส.	79	10.44	183	8.83	375	10.74	637	10.08
- ปริญญาตรี	251	33.16	373	18.00	834	23.89	1,458	23.07
- ปริญญาโทหรือสูงกว่า	121	15.98	155	7.48	248	7.10	524	8.29
- ไม่ระบุระดับการศึกษาของบิดา	27	3.57	166	8.01	266	7.62	459	7.26
2. ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา	757	100.00	2,072	100.00	3,491	100.00	6,320	100.00
- ต่ำกว่าประถมศึกษา	4	0.53	47	2.27	70	2.01	121	1.91
- ประถมศึกษา	112	14.80	694	33.49	1,111	31.82	1,917	30.33
- มัธยมศึกษา/ปวช.	172	22.72	598	28.86	849	24.32	1,619	25.62
- อนุปริญญา/ปวส.	89	11.76	158	7.63	368	10.54	615	9.73
- ปริญญาตรี	278	36.72	397	19.16	841	24.09	1,516	23.99
- ปริญญาโทหรือสูงกว่า	86	11.36	102	4.92	146	4.18	334	5.28
- ไม่ระบุระดับการศึกษาของมารดา	16	2.11	76	3.67	106	3.04	198	3.13

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตาราง 4.1 - 8 พบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ส่วนใหญ่ จะมีการศึกษาในระดับพื้นฐาน คือ การศึกษาระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. รองลงมาคือมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี

ตาราง 4.1 - 9 รายได้เฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือน

ข้อมูลพื้นฐาน	ระดับการศึกษา							
	ประถม		ม.ต้น		ม.ปลาย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ต่ำกว่า 10,000	89	11.76	497	23.99	604	17.30	1,190	18.83
- 10,001 - 20,000	197	26.02	642	30.98	871	24.95	1,710	27.06
- 20,001 - 30,000	116	15.32	255	12.31	499	14.29	870	13.77
- 30,001 - 40,000	110	14.53	214	10.33	437	12.52	761	12.04
- 40,001 - 50,000	79	10.44	131	6.32	309	8.85	519	8.21
- มากกว่า 50,000	151	19.95	284	13.71	701	20.08	1,136	17.97
- ไม่ระบุรายได้ของครอบครัว	15	1.98	49	2.36	70	2.01	134	2.12
รวม	757	100.00	2,072	100.00	3,491	100.00	6,320	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตาราง 4.1 - 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนส่วนใหญ่จะมีรายได้เฉลี่ยของหัวหน้าครอบครัว 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 27.06 รองลงมาคือ มีรายได้ของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 18.83

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนกวดวิชา

เมื่อพิจารณาจำนวนหลักสูตรหรือคอร์สที่เรียนกวดวิชาเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่เรียน กวดวิชา จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า จำนวนหลักสูตรหรือคอร์สที่เรียนกวดวิชาเฉลี่ยในระดับ

ม.ปลาย ในแต่ละภาคไม่มีแตกต่างกันมากนัก ในขณะที่นักเรียนระดับประถมและ ม.ต้น จะมีจำนวน
 คอร์สที่เรียนกวดวิชาเฉลี่ยค่อนข้างแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค

**ตาราง 4.2 - 1 จำนวนหลักสูตรเฉลี่ยต่อปีของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนกวดวิชา จำแนกตามภูมิภาค
 และระดับการศึกษา หน่วย: หลักสูตรต่อปี**

ภูมิภาค	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม
กทม.	2	5	6	6
กลาง	6	6	6	6
เหนือ	5	4	5	5
ตะวันออก	3	4	5	4
ตะวันออกเฉียงเหนือ	4	4	5	5
ใต้	7	7	6	6
รวม	5	5	6	5

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตาราง 4.2 - 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่เรียนกวดวิชาเรียนหลักสูตรที่โรงเรียนกวดวิชา
 เปิดสอนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 5 คอร์สต่อปี ในทุกระดับการศึกษา เมื่อพิจารณาตามภูมิภาคพบว่า กลุ่ม
 ตัวอย่างนักเรียนภาคกลาง กรุงเทพมหานครและภาคใต้มีจำนวนคอร์สที่เรียนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 6 คอร์
 สต่อปี รองลงมาคือ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 คอร์สต่อปี ส่วนภาคตะวันออก 4 คอร์
 สต่อปี ตามลำดับ

**ตาราง 4.2 - 2 ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยต่อคอร์สของตัวอย่างนักเรียนที่เรียนกวดวิชา จำแนกตาม
 ภูมิภาคและระดับการศึกษา หน่วย: บาท/คอร์ส**

ภูมิภาค	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม
กรุงเทพและปริมณฑล	3,054.99	2,464.59	3,671.37	3,063.65
เหนือ	2,380.11	2,702.76	2,868.61	2,650.49
ตะวันออก	2,723.12	2,459.09	3,347.19	2,843.13
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,856.98	2,360.50	2,894.57	2,370.68
ใต้	4,577.05	2,491.65	2,816.45	3,295.05
รวม	2,918.45	2,495.72	3,119.64	2,844.60

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตาราง 4.2 - 2 พบว่าค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยต่อคอร์สของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งประเทศ มีค่า
 เท่ากับ 2,844.60 บาท เมื่อพิจารณาตามภูมิภาคพบว่า ภาคใต้มีค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยสูงที่สุด คือ
 3,295.05 บาทต่อคอร์ส รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 3,063.65 บาทต่อคอร์ส ส่วน
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเรียนกวดวิชาต่ำที่สุด 2,370.68 บาทต่อคอร์ส เมื่อพิจารณาตาม
 ระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.ปลาย มีค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 3,119.64 บาทต่อคอร์ส
 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา 2,918.45 บาทต่อคอร์ส และระดับ ม.ต้น 2,495.72 บาทต่อคอร์ส

ตารางที่ 4.2 - 3 แสดงค่าเรียนกวดวิชา จำแนกตามช่วงรายได้ของผู้ปกครองพบว่า นักเรียน
 ที่มาจากรอบครัวที่ฐานะดีกว่าจะมีรายจ่ายค่าเรียนกวดวิชาสูงกว่าครอบครัวที่มีฐานะด้อยกว่า
 อย่างไรก็ตาม เมื่อคำนวณรายจ่ายค่าเรียนกวดวิชาเป็นร้อยละของรายได้ พบว่าครัวเรือนที่มีฐานะจนกว่า

ใช้จ่ายเพื่อการกวาดวิชาเป็นสัดส่วนของรายได้ที่สูงกว่า อาทิ ครัวเรือนที่ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ย 10,000 บาทต่อเดือน ใช้จ่ายเพื่อการกวาดวิชาคิดเป็นร้อยละ 7.34 ของรายได้ ขณะที่ครัวเรือนที่ผู้ปกครองมีรายได้สูง 50,000 บาทต่อเดือน ใช้จ่ายเพื่อการกวาดวิชาคิดเป็นร้อยละ 1.98 เท่านั้น

ตารางที่ 4.2 - 3 ค่าเรียนกวาดวิชาต่อปี ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง

	ค่าเรียนกวาดวิชา (บาทต่อปี)			
	เฉลี่ยต่อปี	SD.	จำนวน	% ของรายได้
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)				
- ต่ำกว่า 10,000	8,804	12,338	274	7.34
- 10,001 - 20,000	11,005	17,342	708	4.59
- 20,001 - 30,000	14,887	20,165	497	4.14
- 30,001 - 40,000	15,283	17,657	469	3.18
- 40,001 - 50,000	17,925	20,140	338	2.99
- มากกว่า 50,000	23,766	38,811	803	1.98
เฉลี่ยทุกรายได้	16,158	25,632	3,089	

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.2 - 4 แสดงค่าเรียนกวาดวิชา จำแนกตามช่วงรายได้ของผู้ปกครองและระดับการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ฐานะดีกว่าจะมีรายจ่ายค่าเรียนกวาดวิชาสูงกว่าครอบครัวที่มีฐานะด้อยกว่าในทุกระดับการศึกษาเช่นกัน

ตารางที่ 4.2 - 4 ค่าเรียนกวาดวิชาต่อปี ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษา	ค่าเรียนกวาดวิชา (บาทต่อปี)		
	เฉลี่ยต่อปี	SD.	จำนวน
ประถมศึกษา			
- ต่ำกว่า 10,000	3,615	4,255	19
- 10,001 - 20,000	9,882	17,249	80
- 20,001 - 30,000	11,908	19,810	53
- 30,001 - 40,000	10,616	16,905	64
- 40,001 - 50,000	13,974	13,655	48
- มากกว่า 50,000	20,566	34,892	100
เฉลี่ยทุกรายได้	13,454	23,479	364
มัธยมต้น	4,911	6,323	54
- ต่ำกว่า 10,000	5,629	7,858	166
- 10,001 - 20,000	8,882	12,976	115
- 20,001 - 30,000	11,266	12,977	100
- 30,001 - 40,000	12,425	12,427	64
- 40,001 - 50,000	19,941	25,598	169
- มากกว่า 50,000	-	-	-
เฉลี่ยทุกรายได้	11,247	16,829	668
มัธยมปลาย			
- ต่ำกว่า 10,000	10,340	13,658	201
- 10,001 - 20,000	13,131	19,313	462
- 20,001 - 30,000	17,466	21,758	329
- 30,001 - 40,000	17,579	18,727	305
- 40,001 - 50,000	20,321	22,531	226
- มากกว่า 50,000	25,575	42,708	534
เฉลี่ยทุกรายได้	18,232	28,002	2,057

ที่มา: จากการสำรวจ

4.3 ประเมินการค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาในระบบเศรษฐกิจ

การประมาณมูลค่าค่าใช้จ่ายกวดวิชาทั่วประเทศ ปี 2553 คำนวณโดย

$$\text{ค่าเรียนกวดวิชาทั่วประเทศ} = \text{จำนวนคอร์สที่เรียนเฉลี่ยต่อปี/คน} \times \text{ค่าเรียนเฉลี่ยต่อคอร์ส} \times \text{จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาทั่วประเทศ}$$

โดยมีข้อสมมติว่า จำนวนคอร์สที่เรียนและค่าเรียนต่อคอร์สในแต่ละจังหวัดที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันมีค่าเท่ากัน

ตาราง 4.3 - 1 แสดงผลการประมาณค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาทั่วประเทศ ในปี 2553 มีมูลค่าประมาณ 8,812 ล้านบาท โดยกรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ที่มีค่าใช้จ่ายด้านการเรียนกวดวิชามากที่สุด 4,958 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 56.3 ของค่าใช้จ่ายด้านการเรียนกวดวิชาทั่วประเทศ และอีกร้อยละ 43.7 กระจายอยู่ในแต่ละภูมิภาค สูงสุดคือภาคเหนือ มีค่าใช้จ่ายด้านการเรียนกวดวิชา 1,627 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.5 ภาคกลาง 1,272 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.4 และต่ำสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่ายกวดวิชา 469 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.3

ตารางที่ 4.3 - 1 ประเมินการค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชา จำแนกรายภูมิภาค

ภาค	จำนวนนักเรียนที่กวดวิชา	จำนวนคอร์สที่เรียนเฉลี่ยต่อปี	ค่าเรียนเฉลี่ยต่อคอร์ส (บาท)	ค่าเรียนเฉลี่ยต่อปี/คน (บาท)	ค่าเรียนเฉลี่ยต่อปีทั้งประเทศ (ล้านบาท)	ร้อยละ
กทม.	241,976	6	3,414.91	20,489	4,958	56.3
กลาง	65,846	6	3,219.75	19,319	1,272	14.4
เหนือ	116,233	5	2,798.80	13,994	1,627	18.5
ตะวันออก	50,572	4	3,012.61	12,050	609	6.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	37,514	5	2,498.27	12,491	469	5.3
ใต้	44,677	6	3,235.15	19,411	867	9.8
ทั้งประเทศ	556,818	5	3,165.26	15,826	8,812	100.0

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย

หากพิจารณาผลการประมาณการค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาที่ได้นี้ เปรียบเทียบกับผลการประเมินจากรายรับของโรงเรียนกวดวิชา ที่เสนอไว้ในบทที่ 2 หัวข้อที่ 2.4 พบว่า ผลประมาณการจากค่าใช้จ่ายมีค่าที่ใกล้เคียงกับผลการประมาณรายรับของโรงเรียน ในแบบที่สองที่คิดเป็นมูลค่า 9,736 ล้านบาท แต่จะมีมูลค่าต่ำกว่าราวครึ่งหนึ่งหากเทียบกับแบบที่สามที่คิดเป็นมูลค่า 19,925 ล้านบาท สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การรายงานค่าใช้จ่ายมักมีแนวโน้มต่ำกว่าที่เป็นจริง และมีความ

คลาดเคลื่อนได้สูง (สังเกตได้จากค่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตร ที่ได้จากการสอบถามนักเรียน มีค่าเท่ากับ 3,165 บาทต่อหลักสูตรต่อปี ขณะที่ค่าเรียนเฉลี่ยที่ได้จากการสำรวจโรงเรียน มีค่าเท่ากับ 3,497 บาท)

ดังนั้น เมื่อประมวลผลการประมาณค่าที่ได้จากรายรับหรือรายจ่าย และข้อสมมติฐานแบบต่างๆ ทำให้พอสรุปได้ว่า โรงเรียนกวดวิชา คาดว่ามีรายรับโดยประมาณ หนึ่งหมื่น ถึงสองหมื่นล้านบาทในปี 2553 เนื่องจากสถิติจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาที่สำรวจจากสช. อาจจะมีจำนวนที่ต่ำกว่าที่เป็นจริง ดังนั้น ในการประเมินความเป็นไปได้ของการจัดเก็บภาษีจากธุรกิจโรงเรียนกวดวิชา จะเลือกผลการประมาณค่าขั้นสูงเป็นกรอบในการวิเคราะห์ต่อไป

บทที่ 5

ผลกระทบด้านภาษีต่อตลาดการกวดวิชาในประเทศไทย

บทนี้เสนอผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของผลของการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล จากโรงเรียนกวดวิชาที่จดทะเบียน หัวข้อ 5.1 กล่าวถึง สถานะทางกฎหมายของโรงเรียนกวดวิชา และลักษณะของข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หัวข้อ 5.2 วิเคราะห์ผลกระทบต่อโรงเรียนกวดวิชา หัวข้อ 5.3 พิจารณาผลกระทบที่มีต่อนักเรียนในฐานะผู้ซื้อบริการ และหัวข้อสุดท้าย พิจารณาผลกระทบต่อภาครัฐ

5.1 สถานะทางกฎหมายของโรงเรียนกวดวิชาและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนกวดวิชาจัดเป็นโรงเรียนเอกชนนอกระบบประเภทหนึ่ง² โรงเรียนเอกชนนอกระบบหมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมินผลกวดวิชา ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมความรู้บางวิชา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการและการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชาอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

การดำเนินการเพื่อจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชาอยู่ภายใต้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการขอจัดตั้งไม่มากนัก คือ

- พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชา พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดความรู้และประสบการณ์ของผู้รับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้รับใบอนุญาตให้เป็นครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2526
- กฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความใน พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เรื่อง การป้องกันอัคคีภัย

โรงเรียนกวดวิชาแม้ว่าต้องขอจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งโรงเรียน แต่กฎหมายมิได้บังคับให้ผู้ประกอบการเจ้าของโรงเรียนจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เนื่องจากการประกอบประเภทนี้ได้รับยกเว้นการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพราะเป็นธุรกิจที่ส่งเสริมความรู้ ดังนั้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงไม่เห็นความจำเป็นต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล การที่กฎหมายมิได้บังคับให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นนิติบุคคล แม้ว่าจะถูกควบคุมและติดตามการดำเนินการเช่นเดียวกับโรงเรียนในระบบ มีผลให้รัฐไม่

² พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน 2550 แบ่งโรงเรียนเอกชนนอกระบบ เป็น 5 ประเภทคือ ประเภทสอนศาสนา ประเภทศิลปะและกีฬา ประเภทวิชาชีพ ประเภทกวดวิชา และประเภทสร้างเสริมทักษะชีวิต

จำเป็นต้องให้การช่วยเหลือและอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายทางการศึกษา อาทิ เงินอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครู เป็นต้น

ข้อยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับโรงเรียนกวดวิชาเป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ออกตามความในประมวลกฎหมายรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากรฉบับที่ 284 พ.ศ. 2538 มีผลให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนไม่มีอำนาจหน้าที่เข้าไปกำกับดูแลการเก็บภาษีรายได้ อันเกิดจากการเก็บค่าธรรมเนียมที่ผู้เรียนจ่าย เว้นแต่เป็นหน้าที่ของกรมสรรพากร

ตาม พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 การเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาและค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนกวดวิชาต้องไม่มีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรเกินควร แต่กฎหมายมิได้กำหนดจำนวนไว้ว่ากำไรที่สมควรเป็นเท่าไร อย่างไรก็ตาม กฎหมายให้อำนาจคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในการสั่งลดค่าธรรมเนียมการศึกษาและค่าธรรมเนียมอื่นได้ตามที่เห็นสมควร หากเห็นว่ามีกำไรแสวงหากำไรเกินควร เนื่องจากปัจจุบันโรงเรียนนอกระบบไม่จำเป็นต้องจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อแสดงฐานะทางการเงินและรายงานการดำเนินการ การพิจารณาอัตราค่าธรรมเนียมการศึกษาและค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนกวดวิชาจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากในทางปฏิบัติ

การเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา

ในประเด็นเรื่องความจำเป็นในการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยังมีความเห็นแตกต่างกัน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีความเห็นว่า ยังไม่ควรมีการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา เพื่อให้เป็นไปตามพ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มาตรา 13 และพ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 127 มาตรา 48 ที่บัญญัติให้รัฐส่งเสริมการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน

ส่วนกรมสรรพากร มีความเห็นว่า ควรมีการยกเว้นภาษีให้กับกิจการที่ไม่แสวงหากำไรเท่านั้น แต่ในส่วนที่แสวงหากำไรและมีการประกอบกิจการแข่งขันในเชิงพาณิชย์ จะต้องเก็บภาษีเพื่อความเป็นธรรมในระบบภาษี เนื่องจากข้อกฎหมายที่ยกเว้นให้โรงเรียนกวดวิชาไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ เป็นกฎกระทรวงและพระราชกฤษฎีกาที่ประกาศใช้มาตั้งแต่ปี 2509 และปี 2500 ตามลำดับ จึงไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งมีธุรกิจกวดวิชาในลักษณะแบบสาขา ซึ่งจัดว่าเป็นการประกอบธุรกิจที่มุ่งเน้นหากำไร

ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปป.) ซึ่งเสนอให้กระทรวงการคลังพิจารณาการจัดเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชาที่มีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจและดำเนินการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้เหมาะสม และให้

กระทรวงศึกษาธิการพิจารณากำหนดให้มีระเบียบข้อบังคับ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงความปลอดภัยของสถานที่

อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรี (สมัยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) เห็นชอบกับข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในเรื่องความปลอดภัยของสถานที่ แต่เรื่องการเก็บภาษีนั้น มีมติที่เห็นแตกต่างคือ ยังไม่มีการจัดเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชา และให้เป็นไปตามกฎหมายเดิม ซึ่งถือว่าโรงเรียนเอกชนที่แม้จะเป็นธุรกิจ แต่เป็นเรื่องของการศึกษา จึงไม่มีการเก็บภาษี แต่จะมีการควบคุมค่าธรรมเนียมโรงเรียนกวดวิชา

ปัญหาของโรงเรียนกวดวิชาตามทัศนะของคณะรัฐมนตรีและนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นคือ ต้องพิจารณากว่า 1) ธุรกิจเหล่านี้กำไรเกินควรหรือไม่ และ 2) การเติบโตอย่างมากของธุรกิจประเภทนี้ เป็นผลมาจากการผลักดันให้เด็กต้องเข้าโรงเรียนกวดวิชาหรือไม่ ทางแก้ไขที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบคือ ให้ตรวจสอบว่าผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวมีกำไรมากน้อยเพียงใด หากสามารถตรวจสอบต้นทุนได้และพบว่ากำไรมากเกินไปหรือเกินควร กระทรวงศึกษาธิการสามารถเข้าไปดำเนินการควบคุมอัตราค่าใช้จ่ายที่เด็กนักเรียนต้องจ่าย เช่น การกำหนดเพดานค่าเล่าเรียน แต่ไม่ควรกำหนดเป็นลักษณะของราคากลาง ดังนั้น การเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาไม่สามารถแก้ไขปัญหาการกำไรเกินควรซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องการแก้ไข นอกจากนี้ โรงเรียนกวดวิชาที่มีขนาดใหญ่หรือมีกำไรจำนวนมากจริง ๆ นั้น ก็ไม่ได้มีจำนวนมาก ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่

ปัจจุบัน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนให้แนวทางโรงเรียนกวดวิชาในการคิดค่าธรรมเนียมการศึกษา โดยคิดจากค่าใช้จ่ายต่อหัวในการดำเนินการของโรงเรียน รวมทั้งผลตอบแทนจากการประกอบการอีกส่วนหนึ่ง ผลตอบแทนหรือกำไรจากการประกอบการที่กำหนดโดยคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 20 เท่ากับอัตราสำหรับโรงเรียนในระบบ

รายละเอียดแนวทางการควบคุมดูแลโรงเรียนกวดวิชาในเรื่องค่าธรรมเนียม ตามที่ ศธ. เสนอ และคณะรัฐมนตรีรับทราบ เมื่อเดือนมีนาคม 2554 มีดังนี้ (ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี 111/2554 มติ ครม. 22 มีนาคม 2554)

“1. การกำหนดแนวทางการควบคุมดูแลโรงเรียนกวดวิชาไม่ให้มีการดำเนินการในลักษณะที่แสวงหากำไรจนเกินควร ตามแนวทางการควบคุมดูแล ดังนี้

1) โรงเรียนกวดวิชาที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งก่อนพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ให้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนตามที่ได้รับอนุญาต หากจะมีการเปลี่ยนแปลงให้ยื่นขออนุญาต โดยจัดทำรายละเอียด เกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนนอกระบบ และกำหนดหลักเกณฑ์การคิดค่าธรรมเนียมการศึกษา ซึ่งในการกำหนดหลักเกณฑ์การคิดค่าธรรมเนียมการศึกษาให้กำหนดค่าตอบแทนได้ไม่เกิน

ร้อยละ 20 สำหรับการเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูผู้สอนจะเก็บในอัตราที่สูงกว่าการเรียนการสอนลักษณะผสม โดยมีทั้งครูผู้สอนและสื่อ ส่วนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือจะต้องเก็บในราคาต่ำสุด

2) โรงเรียนกวดวิชาที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ในการอนุญาตหลักเกณฑ์การคิดค่าธรรมเนียมการศึกษาให้กำหนดอัตราผลตอบแทนได้ไม่เกินร้อยละ 20 สำหรับการเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูผู้สอน จะเก็บในอัตราที่สูงกว่าการเรียนการสอนลักษณะผสม โดยมีทั้งครูผู้สอนและสื่อ ส่วนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือจะต้องเก็บในราคาต่ำสุด

3) ให้โรงเรียนนอกระบบทุกขนาด ทุกประเภท จัดทำรายงานแสดงกิจการงบการเงินเสนอต่อผู้อนุญาตตามมาตรา 124 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนฯ

4) ให้โรงเรียนติดประกาศใบอนุญาตการเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาหลักเกณฑ์ การกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษาและจำนวนค่าธรรมเนียมการศึกษา เพื่อให้นักเรียน ผู้ปกครองและประชาชนสามารถตรวจสอบได้

5) ตรวจสอบติดตามการดำเนินกิจการโรงเรียนกวดวิชาให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายของทางราชการอย่างเคร่งครัด โดยให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทกวดวิชา พ.ศ. 2545 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทกวดวิชา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 ”

หากมีการเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายเพื่อจัดเก็บภาษีเงินได้จากผู้ประกอบการธุรกิจโรงเรียนกวดวิชา ย่อมมีผลให้ผู้ประกอบการหรือเจ้าของโรงเรียนจำเป็นต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ภาษีเงินได้นิติบุคคล หมายถึง ภาษีอากรที่รัฐจัดเก็บจากหน่วยธุรกิจ ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งหมายรวมถึงบริษัทที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ ที่ประกอบกิจการในประเทศไทย

การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลตามความในประมวลรัษฎากร ให้จัดเก็บภาษีนิติบุคคลในอัตราร้อยละ 30 โดยประเมินภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิ (ในบางกรณีเก็บจากยอดรายได้ก่อนหักรายจ่าย เงินและหรือจากการส่งเงินได้และกำไรไปต่างประเทศ)³ เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนเอกชนนอกระบบจะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีดังต่อไปนี้

1. ลดหย่อนหรือยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าประเภทครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร

³ <http://www.rd.go.th/publish/833.0.html>

2. ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือภาษีอื่นใดในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

3. ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินที่ได้รับจากการจัดสรรตามมาตรา 45 (3) กล่าวคือ จัดสรรผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงานของกิจการของโรงเรียนในแต่ละปีให้แก่ผู้รับใบอนุญาต (ผู้ขอรับใบอนุญาต) ไม่เกินร้อยละ 40 ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

นอกจากนั้น จากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2551 ได้กำหนดให้เฉพาะโรงเรียนเอกชนในระบบจะต้องมีสภาพกิจการเป็นนิติบุคคลโดยสมบูรณ์⁴ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2554⁵ ได้ปรับข้อความใน พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 โดยกำหนดให้โรงเรียนเอกชนนอกระบบต้องมีสภาพเป็นนิติบุคคล สำหรับการขอรับใบอนุญาต ทั้งโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบนั้น จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในส่วนที่ได้จากการเรียนการสอน แต่รายได้จากการขายหรือให้บริการอื่น ๆ จะไม่ได้รับการยกเว้น

ในทางกฎหมาย ผู้ที่ชำระภาษีคือ ผู้ประกอบการกิจการ เจ้าของโรงเรียน หรือหุ้นส่วนกิจการ ความคาดหวังตามกฎหมายคือ ผู้ที่ได้รับกำไรจากการดำเนินธุรกิจควรมีหน้าที่ในการชำระภาษี และภาษีที่ชำระจะทำให้กำไรสุทธิของนิติบุคคลลดลง แม้ว่าบุคคลหรือนิติบุคคลเหล่านี้จ่ายภาษีแต่เพียงผู้เดียวก็ตามที่ แต่ภาระภาษี (Tax incidence) ที่เกิดขึ้นจะตกกับบุคคลอื่น ๆ เช่นกัน ได้แก่ ผู้บริโภคที่ซื้อบริการกวดวิชา ผู้ประกอบการ รวมถึงครูและลูกจ้างของโรงเรียนกวดวิชาด้วยเช่นกัน สัดส่วนของภาระภาษีในแต่ละฝ่ายต้องแบกรับภาระไม่จำเป็นต้องเท่ากัน ความสามารถในการผลักภาระภาษีไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องจะเป็นประเด็นที่จะวิเคราะห์ในหัวข้อถัดไป

การกระจายภาษี กรณีเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากธุรกิจกวดวิชา

การวิเคราะห์ภาระภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นประเด็นที่ซับซ้อน ในทางทฤษฎี ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถผลักภาระได้สองทาง **ทางแรก** การผลักภาระภาษีไปข้างหน้าให้แก่ผู้บริโภค โดยการเพิ่มราคา (กรณีนี้คือ นักเรียน) **ทางที่สอง** การผลักภาระไปข้างหลังให้ผู้ประกอบการ ผู้ถือหุ้นหรือแรงงาน เนื่องจากการเป็นการยากที่ผู้ประกอบการสามารถเพิ่มภาระภาษีในสินค้าหรือบริการ ดังนั้น ภาษีที่ต้องชำระจึงเสมือนมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้น มีผลให้กำไรและเงินปันผลลดลง หรือจำเป็นต้องปรับลดค่าจ้างเงินเดือนซึ่งเป็นผลตอบแทนของแรงงาน โดยสรุปคือกรณีผลักไปข้างหลังเจ้าของกิจการหรือเจ้าของทุนและแรงงานต้องเป็นผู้รับภาระ

การผลักภาระภาษีเงินได้นิติบุคคล ไปข้างหน้าหรือไปข้างหลังในสัดส่วนเท่าใด ยังเป็นเรื่องที่มีข้อถกเถียงกันในวงวิชาการ ดังนั้นในการศึกษาการกระจายภาระภาษีในกรณีของธุรกิจกวดวิชา จะกำหนดข้อสมมติการผลักภาระไว้หลายกรณี โดยอาศัยข้อมูลจากการสำรวจประกอบการวิเคราะห์

⁴ <http://www.opec.go.th/privateschoolinvestment/images/stories/8.pdf>

⁵ <http://www.opec.go.th/images/stories/file/laws/2554/law2554.pdf>

5.2 ผลกระทบด้านภาษีต่อโรงเรียนกวดวิชา

ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา เพื่อสอบถามความคิดเห็นในการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาจาก พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.39 ไม่เห็นด้วยกับการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา และร้อยละ 23.61 เห็นด้วยกับการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา ดูตารางที่ 5.2 - 1 ประกอบ

ตารางที่ 5.2 - 1 ความคิดเห็นต่อการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา

รายการ	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ความคิดเห็นของโรงเรียนกวดวิชาต่อการเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา	17	23.61	55	76.39

ที่มา : จากการสำรวจ

เมื่อสอบถามในประเด็นอัตราที่เหมาะสมหากภาครัฐจัดเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 66.13 มีความเห็นว่าระดับภาษีที่เหมาะสมและสังคมยอมรับได้อยู่ที่ร้อยละ 5 และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 14.52 มีความเห็นว่าภาษีที่เหมาะสมอยู่ที่ร้อยละ 10 ดูผลในตารางที่ 5.2 - 2

ตารางที่ 5.2-2 สรุปอัตราภาษีที่เหมาะสม

อัตราภาษีที่เหมาะสมและสังคมยอมรับได้ ที่รัฐสามารถจัดเก็บได้	จำนวน	ร้อยละ
ร้อยละ 5	41	66.13
ร้อยละ 10	9	14.52
ร้อยละ 20	1	1.61
ไม่ระบุ	11	17.74
รวม	62	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 5.2 - 3 อัตราภาษีที่เหมาะสม จำแนกตามรูปแบบของกิจการ

รูปแบบกิจการ	ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 20	ไม่ระบุ	รวม
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	5	2	0	0	7
บริษัท	1	1	0	0	2
เจ้าของคนเดียว	13	3	0	7	23
ไม่ระบุ	22	3	1	4	30
รวม	41	9	1	11	62

ที่มา : จากการสำรวจ

เมื่อสอบถามเพิ่มเติมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากมีการจัดเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 10 ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 86.25 มีความเห็นว่าจะได้รับผลกระทบ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 67.50 จะปรับค่าเล่าเรียนเพิ่มขึ้น โดยที่ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 10 เท่ากับอัตราภาษีที่จัดเก็บ ส่วนโรงเรียนตัวอย่างร้อยละ 27.50 จะลดรายจ่ายค่าใช้จ่ายของโรงเรียนลง ตามที่แสดงในตารางที่ 5.2 - 4 และ ตารางที่ 5.2 - 5

ตารางที่ 5.2 - 4 ผลกระทบของการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาที่ร้อยละ 10

ปัญหาของโรงเรียนกวดวิชา	ได้รับผลกระทบ	
	ความถี่	ร้อยละ
ผลกระทบภายหลังจากการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชาร้อยละ 10	69	86.25
เพิ่มจำนวนนักเรียนต่อห้อง	12	15.00
ลดรายจ่าย	22	27.50
เพิ่มค่าเล่าเรียน	54	67.50
ปัญหาอื่นๆ	18	22.50

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 5.2 - 5 ร้อยละของค่าเล่าเรียนที่เพิ่มขึ้น

รายการ	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	SD	จำนวน
ร้อยละของค่าเล่าเรียนที่เพิ่มขึ้น	10.14	25	5	4.72	43

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลต่อราคาค่าเล่าเรียน

แนวโน้มการตอบสนองของโรงเรียนต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลโดยการขึ้นราคาค่าเล่าเรียน และลดต้นทุนการดำเนินการ เช่น ลดรายจ่ายด้านบุคลากร หรือพยายามเพิ่มจำนวนนักเรียนต่อห้อง เป็นการตอบสนองที่เป็นไปตามหลักเศรษฐศาสตร์ หากความต้องการหรืออุปสงค์การกวดวิชาที่มีลักษณะที่ไม่ค่อยตอบสนองต่อราคา (นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่ามีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาน้อย) ผู้ซื้อหรือนักเรียนในกรณีนี้ย่อมต้องแบกรับภาระของการเก็บภาษีในรูปแบบการจ่ายเงินเพื่อซื้อบริการที่สูงขึ้นกว่าเดิม แต่ปริมาณความต้องการไม่ได้ลดลงมากนัก ในทางตรงกันข้าม หากบริการการกวดวิชาที่มีลักษณะที่ตอบสนองต่อราคามาก ผู้ผลิตจะไม่สามารถผลักภาระภาษีให้แก่ผู้ซื้อได้มากนัก จำเป็นต้องรับภาระภาษี มีผลให้กำไรจากการดำเนินการลดลง ในกรณีที่ต้นทุนการดำเนินสูง โรงเรียนเหล่านั้นก็อาจต้องเลิกการดำเนินการ ดังนั้น โดยรวมการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากโรงเรียนกวดวิชาจะมีผลให้ราคาค่าเล่าเรียนสูงขึ้น และบริการประเภทกวดวิชาลดลง และ/หรืออาจมีผลให้คุณภาพการบริการลดลง

นอกจากนี้ ลักษณะการตอบสนองของโรงเรียนกวดวิชา ยังสัมพันธ์กับลักษณะการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการในธุรกิจนี้ การศึกษาของศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) ชี้ว่า ตลาดการกวดวิชาที่มีลักษณะแบบผู้ขายน้อยรายที่มีผู้นำในการกำหนดราคาในระดับคุณภาพแบบต่าง ๆ และมีการตั้งราคาหรือการเก็บค่าเล่าเรียนสูง (กล่าวคือ สูงกว่ากรณีที่ตลาดมีการแข่งขันกันมาก และไม่มีอำนาจผูกขาด) เนื่องจากสามารถผลิตบริการที่มีลักษณะแตกต่างไปผู้อื่น (Differentiated services) ผู้นำในการกำหนดราคาในธุรกิจกวดวิชาคือสถาบันกวดวิชาที่มีรูปแบบเชิงธุรกิจ มีสาขาบริการ ส่วนผู้ตามคือ ผู้ให้บริการแบบไม่เป็นทางการ เช่น บริการกวดวิชาในโรงเรียนปกติ หรือบริการของสถาบันกวดวิชาขนาดเล็กที่ไม่มีสาขา

ดังนั้น ภายใต้ข้อสมมติฐานเรื่องโครงสร้างการแข่งขันระหว่างผู้ผลิตข้างต้น ทำให้พอสันนิษฐานได้ว่า การตอบสนองของโรงเรียนกวดวิชาขนาดใหญ่ที่มีลักษณะการดำเนินการแบบสาขา

อาจตอบสนองได้ดีกว่า โดยการผลัดภาระให้นักเรียนผ่านมาตรฐานการเพิ่มค่าเล่าเรียน เนื่องจากโรงเรียนในกลุ่มนี้มักมีอำนาจผูกขาดที่เกิดจากความชำนาญพิเศษของครูผู้สอน ทำให้การเพิ่มค่าเล่าเรียนไม่มีผลให้จำนวนนักเรียนลดลงมากนัก ในขณะที่โรงเรียนกวดวิชาที่มีขนาดเล็กอาจจะต้องปรับตัวด้วยการลดต้นทุนการดำเนินการ หรือการปรับราคาเพิ่มขึ้นตามเช่นกันแต่จะเพิ่มขึ้นได้ไม่มากนัก เนื่องจากจะทำให้นักเรียนลดลงมาก หรืออาจจำเป็นต้องปิดกิจการหากมีการตั้งอยู่ใกล้กับโรงเรียนที่มีสาขา นอกจากนี้ โรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่ยังมีที่ตั้งใกล้โรงเรียนปกติ หรือมีการกระจุกกันอยู่รวมกัน เพื่อสร้างความสะดวกให้กับนักเรียนทำให้เกิดการแข่งขันกันสูง โดยเฉพาะการแข่งขันด้านราคา

ดังนั้น กำไรของธุรกิจประเภทนี้ แม้ว่าจะได้กำไรเกินปกติ แต่ในระยะยาวส่วนเกินนี้น่าจะมีขนาดที่ลดลง การเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของจำนวนโรงเรียนกวดวิชาและจำนวนนักเรียนที่ต้องการเรียนกวดวิชาสะท้อนว่า ธุรกิจนี้น่าจะมีผลประกอบการดี มีกำไรเป็นแรงจูงใจ ทำให้มีโรงเรียนกวดวิชาแห่งใหม่เปิดให้บริการมากขึ้น และเนื่องจากการเข้าสู่ธุรกิจการกวดวิชาไม่มีอุปสรรคมากนัก อีกทั้งได้รับการยกเว้นภาษี ทำให้ปริมาณการให้บริการขยายตัวได้ค่อนข้างรวดเร็ว มีผลให้ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตรไม่เพิ่มขึ้นมากนัก กล่าวคือ ปี 2549 ราคาค่าเรียนกวดวิชาในระดับม.ปลาย เฉลี่ย 3,000 บาทต่อวิชา (สมชัย และสฤณี 2549) ส่วนในปี 2553 ราคาเฉลี่ยคงเดิม (ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2553) และปี 2554 ตกประมาณ 3,036 บาท (โดยผู้วิจัย) ดังนั้น ราคาค่าเรียนที่แท้จริงลดลงเล็กน้อย ข้อสรุปนี้สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์และสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาที่ต่างชี้ว่าปัญหาการดำเนินงานที่สำคัญในปัจจุบันคือ ปัญหาด้านการแข่งขันทำให้มีนักเรียนลดลง รองลงมาคือ ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน

การรักษาส่วนแบ่งการตลาดของโรงเรียนกวดวิชาที่มีลักษณะเชิงธุรกิจ หรือมีการเปิดสาขาในภูมิภาค มักมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อลดต้นทุนการดำเนินการ เช่น การสอนโดยไม่มีครูผู้สอน แต่ให้นักเรียนฟังจากวิดีโอ หรือซีดี ทำให้ลดค่าใช้จ่ายด้านครูผู้สอน ซึ่งเป็นรายจ่ายที่มีสัดส่วนสูงในการให้บริการกวดวิชา การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อประหยัดแรงงานหรือทักษะที่มีจำกัด น่าจะเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ หากมีระบบการสอนแบบเจอผู้สอนประกอบกัน อย่างไรก็ตาม ในแง่ผู้ประกอบการโรงเรียนกวดวิชาที่สามารถลดต้นทุนการดำเนินการลงได้มากเนื่องจากสามารถเพิ่มปริมาณการผลิตและขายได้มาก ทำให้ต้นทุนต่อหน่วยลดลงมากและมีกำไรต่อหน่วยสูงขึ้น (หากไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนในการผลิตเนื้อหาของวิดีโอ หรือซีดี ซึ่งมีลักษณะที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ ไม่ใช่ใครทุกคนทำได้มีคุณภาพเหมือนกัน ในแง่นี้ ทางเศรษฐศาสตร์บอกว่า กำไรที่สูงขึ้นส่วนหนึ่งเป็นผลตอบแทนให้กับความคิดสร้างสรรค์เหล่านี้ ซึ่งก็เห็นชัดเจนว่าโรงเรียนเหล่านี้ห้ามนักเรียนนำเนื้อหาไปเผยแพร่ซ้ำ เพราะถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญา)

กล่าวโดยสรุป การจัดเก็บภาษีนิติบุคคลจากธุรกิจกวดวิชาส่งผลให้ค่าเรียนกวดวิชาสูงขึ้นอย่างแน่ชัด แต่ความสามารถในการผลัดภาระไปให้นักเรียนโดยการขึ้นค่าเรียน จะมีลักษณะแตกต่างกันไป

ทั้งนี้ หากโรงเรียนกวดวิชาที่มีลักษณะการดำเนินการแบบธุรกิจมีการปรับราคาสูงขึ้นก่อน ก็น่าจะมีผลให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีขนาดเล็ก หรือโรงเรียนกวดวิชาในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ สามารถปรับราคาขึ้นตามได้บางส่วน ราคาค่าเรียนกวดวิชาที่มีความแตกต่างกันส่วนหนึ่งสะท้อนลักษณะบริการที่มีความแตกต่างในตัวเอง

ผลต่อกำไรของผู้ประกอบการธุรกิจกวดวิชา

การประมาณการผลของการจัดเก็บภาษีต่อผู้ประกอบการจะวัดจากอัตรากำไรสุทธิหลังหักภาษี โดยสมมติว่าแรงงานไม่ได้รับภาระ เนื่องจากสภาพตลาดแรงงานวิชาชีพครูในปัจจุบันมีความตึงตัว ดังนั้น การลดค่าจ้างเงินเดือนครูจึงทำได้ยาก การวิเคราะห์อาศัยข้อสมมติเป็น 2 กรณี

กรณีแรก สมมติให้ค่าเรียนเพิ่มขึ้นในสัดส่วนเดียวกันกับอัตราภาษีที่จัดเก็บ ข้อสมมตินี้เป็นไปตามผลที่ได้จากแบบสอบถามของผู้ประกอบการ กล่าวคือ หากรัฐเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 10 โรงเรียนอาจเพิ่มค่าเล่าเรียนขึ้นประมาณร้อยละ 10 เช่นเดียวกัน แสดงว่าสามารถผลักภาระไปข้างหน้าให้แก่ผู้ซื้อได้

กรณีสอง สมมติให้ค่าเล่าเรียนเพิ่มขึ้นเพียงกึ่งหนึ่งของอัตราภาษีที่จัดเก็บ กล่าวคือ หากรัฐเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 10 โรงเรียนจะเพิ่มค่าเล่าเรียนขึ้นได้เพียงร้อยละ 5 เนื่องจากสามารถผลักภาระภาษีให้ผู้บริโภคได้น้อยกว่ากรณีทีหนึ่ง

ผลการวิเคราะห์จากสองกรณีพบว่า ในกรณีแรก อัตรากำไรจากการประกอบการเพิ่มขึ้นจากเดิมที่ไม่เสียภาษี จากร้อยละ 21 เป็นกำไรสุทธิหลังภาษีร้อยละ 22.25 และในกรณีที่สอง กำไรหลังหักภาษีเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 20.1 หากธุรกิจตอบสนองดังข้อสมมติทั้งสอง มีผลให้กำไรสุทธิหลังภาษี กลับเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าข้อวิเคราะห์ข้างต้นเป็นการวิเคราะห์สำหรับโรงเรียนกวดวิชาตัวอย่าง ซึ่งมีโรงเรียนกวดวิชาแบบการดำเนินงานเชิงธุรกิจเป็นสัดส่วนที่ต่ำ หากพิจารณาเฉพาะตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชาประเภทนี้ซึ่งมีอัตรากำไรสูงถึงร้อยละ 50 ของรายรับ ซึ่งเป็นที่มาของข้อถกเถียงในเรื่องการกำกับโรงเรียนกลุ่มนี้ไม่ให้เห็นงหากำไรเกินควร (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก บทที่ 2) และหากกลุ่มนี้มีการตั้งราคาที่ต่ำลงกว่าเดิม เนื่องจากการกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบแล้ว น่าจะเกิดผลดีต่อนักเรียน แต่อาจมีผลเสียคือ หากกำกับไว้ต่ำเกินไปโรงเรียนเหล่านี้ขาดแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยีในการลดต้นทุน เพราะสามารถหันมาใช้วิธีการสอนแบบเดิมที่มีค่าใช้จ่ายสูง แต่ไม่ถูกกำกับจากรัฐในเรื่องราคาค่าธรรมเนียม ในขณะที่เดียวกัน เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นผู้นำในการตั้งราคาค่าธรรมเนียม น่าจะส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กต้องปรับราคาลดลงตามเพื่อรักษาจำนวนนักเรียน การลดต้นทุนการดำเนินงานโดยไม่อาศัยเทคโนโลยี ย่อมหมายความว่า ต้องลดชั่วโมงสอนหรือการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์มากขึ้นโดยการเพิ่มรอบเรียน หรือเพิ่มนักเรียนต่อรอบหรือต่อห้อง ดังนั้น ผลของการปรับ

ราคาของโรงเรียนกวดวิชาประเภทธุรกิจจะส่งผลกระทบต่อโรงเรียนกวดวิชาขนาดเล็กที่ต้องแข่งขันเพิ่มขึ้นในการตั้งราคาให้ต่ำลง และอาจมีผลต่อนักเรียนในแง่คุณภาพของบริการที่ด้อยลง

5.3 ผลกระทบด้านภาษีต่อนักเรียนผู้ซื้อบริการ

การวิเคราะห์ผลกระทบด้านภาษีต่อนักเรียนในหัวข้อนี้ จะเริ่มจากการวิเคราะห์การตอบสนองของความต้องการกวดวิชาต่อการขึ้นราคาค่าเล่าเรียน โดยอาศัยข้อมูลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วประเทศที่เรียนกวดวิชา จากนั้นจึงหาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการใช้จ่ายกวดวิชากับรายได้ของครอบครัวนักเรียน และปัจจัยด้านอื่น และท้ายที่สุด จึงทำการประเมินภาวะภาษีโดยพิจารณาสัดส่วนของภาษีที่ตกกับชั้นรายได้ต่าง ๆ

การตอบสนองของความต้องการกวดวิชาต่อราคา

ตารางที่ 5.1 - 1 แสดงผลการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนกวดวิชา หากพบว่าโรงเรียนกวดวิชาจำเป็นต้องขึ้นค่าเรียนประมาณร้อยละ 10 – 15 จากเดิม ชี้ว่านักเรียนทุกระดับชั้นมีการตอบสนองต่อราคาโดยการลดการเรียนหรือทดแทนโดยบริการที่มีราคาถูกลงกว่า กล่าวคือนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมต้น ประมาณร้อยละ 20 ของผู้ตอบในระดับนั้นๆ มีแนวโน้มว่าจะตอบสนองโดยการแสวงหาโรงเรียนใหม่ที่มีค่าเล่าเรียนถูกกว่า อีกร้อยละ 13 ของผู้ตอบเห็นว่าจะลดหลักสูตรที่เรียนลง ในกรณีของนักเรียนในระดับมัธยมปลายมีการตอบสนองต่อราคาสูงกว่า กล่าวคือกว่าร้อยละ 50 ของผู้ตอบในระดับนี้คิดที่ลดการเรียนหรือเปลี่ยนไปหาโรงเรียนที่มีค่าเรียนถูกกว่า อย่างไรก็ตาม สัดส่วนนี้มากกว่าในระดับประถมและมัธยมต้น น่าจะเป็นเพราะมีทางเลือกมากกว่า มีธุรกิจที่ดำเนินการประเภทนี้เป็นจำนวนมาก หรือเป็นเพราะราคาสำหรับหลักสูตรในระดับมัธยมปลายอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง (ดูราคาค่าเรียนเปรียบเทียบในบทที่ 4)

ดังนั้น หากการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากโรงเรียนกวดวิชาส่งผลให้ราคาเพิ่มขึ้น ย่อมมีผลให้ความต้องการเรียนหรือใช้จ่ายกวดวิชาลดลงในทุกระดับการศึกษา โดยนักเรียนในช่วงชั้นมัธยมปลายจะตอบสนองต่อราคามากกว่า

ตารางที่ 5.3 - 1 การตอบสนองต่อการขึ้นราคาค่าเรียนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชา

ระดับการศึกษา	การตอบสนองต่อการขึ้นราคาค่าเรียน	ร้อยละของผู้ตอบ	จำนวนรวม
ประถม	เรียนกวดวิชาเช่นเดิม	65.4	373
	เปลี่ยนไปเรียนที่ถูกลง	20.1	373
	ลดเรียนเสริมหลักสูตรระหว่างเรียน	13.7	371
	ลดตัวเข้าศึกษาต่อ	3.2	373
	ลดตัวเสริมและกวดเข้า	3.5	373

ตารางที่ 5.3 - 1 (ต่อ)

ระดับการศึกษา	การตอบสนองต่อการขึ้นราคาค่าเรียน	ร้อยละของผู้ตอบ	จำนวนรวม
ม.ต้น	เรียนกวดวิชาเช่นเดิม	67.9	742
	เปลี่ยนไปเรียนที่ถูกลง	17.9	743
	ลดเรียนเสริมหลักสูตรระหว่างเรียน	15.9	742
	ลดตัวเข้าศึกษาต่อ	4.3	743
	ลดตัวเสริมและกวดเข้า	3.5	743
ม.ปลาย	เรียนกวดวิชาเช่นเดิม	47.7	2145
	เปลี่ยนไปเรียนที่ถูกลง	29.3	2142
	ลดเรียนเสริมหลักสูตรระหว่างเรียน	23.7	2147
	ลดตัวเข้าศึกษาต่อ	6.3	2145
	ลดตัวเสริมและกวดเข้า	9.2	2145

ที่มา: จากการสำรวจ

การตอบสนองของความต้องการกวดวิชาต่อรายได้

การประมาณค่าระดับการตอบสนองของความต้องการกวดวิชาต่อรายได้ ศึกษาโดยใช้แบบจำลองความต้องการใช้จ่ายเพื่อเรียนกวดวิชา ในลักษณะแบบจำลองการถดถอยแบบ Tobit ในแบบจำลองประเภทนี้ เนื่องจากตัวแปรตาม คือระดับการใช้จ่ายเพื่อการกวดวิชาของนักเรียนซึ่งอาจมีค่าเป็นศูนย์ สำหรับผู้ที่ไม่ได้เรียน ดังนั้น ข้อมูลระดับการใช้จ่ายจึงมีลักษณะถูกตัดขาดที่ศูนย์ การประมาณค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามที่มีลักษณะตัดขาด (Truncated) กับตัวแปรอธิบาย ไม่สามารถประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Least Squared Method) เนื่องจากกำหนดให้ตัวแปรตามมีลักษณะการกระจายค่าแบบปกติ

วิธีการประมาณค่าที่เหมาะสม สามารถทำได้โดยอาศัยแบบจำลอง Tobit ที่มีลักษณะดังนี้

$$Y^* = \beta'X + \varepsilon$$

โดยที่ Y^* คือ ตัวแปรแบบ Latent

Y คือ ตัวแปรที่สามารถวัดได้และสัมพันธ์กับ Y^*

กล่าวคือ Y จะมีค่าเป็นศูนย์ หาก $Y^* = 0$ และ Y จะมีค่าเป็นบวกเท่ากับ Y^* หาก Y^* มีค่ามากกว่า 0

β คือ เวกเตอร์ของค่าสัมประสิทธิ์ที่ต้องการประมาณค่า และ

ε คือ ค่าความคลาดเคลื่อน (สมมติให้มีการกระจายค่าแบบปกติและเป็นอิสระจากกัน)

เมื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์จากแบบจำลองข้างต้นแล้ว เราสามารถคำนวณผลของปัจจัยต่าง ๆ หรือตัวแปรอธิบายที่มีต่อค่า Y หรือที่เรียกว่า marginal effect การคำนวณสามารถทำได้ในสองลักษณะคือ แบบมีเงื่อนไขและแบบไม่มีเงื่อนไข ค่าที่เราสนใจคือ กรณีแบบมีเงื่อนไข ซึ่งบ่งบอกผลของตัวแปรอธิบายต่อรายจ่ายการเรียนกวดวิชา เฉพาะสำหรับนักเรียนที่เรียนกวดวิชา

แบบจำลองความต้องการใช้จ่ายเพื่อเรียนกวดวิชาใน 2 ลักษณะ **แบบแรก** กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายเพื่อเรียนกวดวิชาของนักเรียนกับปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้จ่ายเพื่อกวดวิชา อันได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง อาชีพของบิดา อายุหัวหน้าครอบครัว สถานะการแต่งงาน จำนวนพี่น้อง เพศของนักเรียน **แบบที่สอง** เพิ่มตัวแปรภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่าง การประมาณค่าความสัมพันธ์ของแบบจำลองทั้งสองใช้วิธีการแบบ Maximum Likelihood

ตารางที่ 5.3 - 2 แสดงผลการประมาณค่า พบว่าแบบจำลองที่ 2 สามารถอธิบายความต้องการใช้จ่ายเพื่อการเรียนกวดวิชาได้ดีกว่าแบบจำลองที่ 1 โดยพิจารณาได้จากค่า pseudo R-squared ที่มากกว่า โดยรวม ความต้องการใช้จ่ายมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอธิบายไปในทิศทางที่สอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ผลการคำนวณพอสรุปได้ดังนี้

ตัวแปรอธิบายที่มีผลทางบวก ทำให้มีรายจ่ายกวดวิชามากขึ้น (เมื่อตัวแปรอื่น ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง) ได้แก่

- รายได้ของครัวเรือนมีผลต่อระดับการใช้จ่ายเพื่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยครอบครัวที่มีฐานะดีกว่าจะมีรายจ่ายด้านกวดวิชาสูงกว่า และรายจ่ายเพื่อกวดวิชาจะเพิ่มขึ้นตามฐานะรายได้ แต่เพิ่มในอัตราที่ลดลง

- อาชีพของบิดามีผลต่อรายจ่ายกวดวิชา โดยนักเรียนที่มีบิดาเป็นเกษตรกรหรือทำประมงมีรายจ่ายกวดวิชาเพิ่มขึ้นต่ำที่สุด ส่วนนักเรียนที่บิดารับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจมีแนวโน้มใช้จ่ายกวดวิชาเพิ่มขึ้นมากที่สุด

- อายุของหัวหน้าครอบครัวที่เพิ่มขึ้น มีผลให้รายจ่ายกวดวิชาของครัวเรือนเพิ่มขึ้น
- เพศของนักเรียน โดยนักเรียนหญิงมีแนวโน้มเรียนกวดวิชาหรือใช้จ่ายเพื่อกวดวิชาสูงกว่านักเรียนชาย

ตัวแปรอธิบายที่มีผลทางลบ ทำให้มีความต้องการใช้จ่ายกวดวิชาลดลง ได้แก่

- สถานภาพของครอบครัว ซึ่งบิดามารดาแยกทางกันหรือมีผู้หนึ่งเสียชีวิต มีผลต่อการใช้จ่ายเพื่อกวดวิชาอย่างมีนัยสำคัญ

- ขนาดของครอบครัวใหญ่ขึ้นทำให้มีค่าใช้จ่ายทั่วไปสูงขึ้น มีผลให้รายจ่ายกวดวิชาต่อคนลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

หากคำนวณค่าความยืดหยุ่นของความต้องการกวดวิชาต่อรายได้พบว่า มีค่าระหว่าง 0.23 ถึง 0.476 แสดงว่า การเรียนกวดวิชาจัดเป็นบริการประเภทจำเป็น ความยืดหยุ่นของความต้องการกวดวิชาต่อรายได้จะมีค่าสูงสำหรับผู้ปกครองมีรายได้ต่ำ แสดงว่ามีการใช้จ่ายด้านกวดวิชาเป็นสัดส่วนที่สูงของรายได้ ส่วนความยืดหยุ่นของความต้องการกวดวิชาต่อรายได้สำหรับผู้ปกครองที่มีรายได้สูงขึ้นมีค่าลดลง แสดงว่ามีการใช้จ่ายด้านการกวดวิชาเป็นสัดส่วนของรายได้ที่ลดลง โดยรวม ผลการศึกษาชี้ว่า

การเรียนกวดวิชาเป็นบริการที่มีความจำเป็นสำหรับทุกระดับรายได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553 หน้า 4 - 5) ซึ่งพบว่าค่าความยืดหยุ่นของการจ่ายเพื่อกวดวิชาต่อรายได้ มีค่าเท่ากับ 0.24 ผลการศึกษาที่ได้นี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของต่างประเทศบางชิ้น อาทิ Psacharopoulos and Papakonstantinou (2005) ซึ่งให้ข้อสรุปตรงกันว่า รายจ่ายด้านการกวดวิชาตอบสนองต่อรายได้ต่ำ (income inelastic) แสดงว่า รายจ่ายด้านการกวดวิชา เป็นสินค้าหรือบริการประเภทที่จำเป็น (necessity) แม้ว่าการศึกษาชั้นอื่น ๆ ให้ข้อสรุปที่ต่างกัน ในแง่ของค่าของความยืดหยุ่น แต่ส่วนใหญ่ไม่เกิน 1 เช่น การศึกษาของ Tansle and Brican (2006)

ตารางที่ 5.3 - 2 ผลการประมาณค่าปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดความต้องการใช้จ่ายเพื่อกวดวิชา

ตัวแปรอธิบาย	แบบ 1	แบบ 2	Marginal effect
รายได้ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท	3.94 (10.03)***	3.537 (9.17)***	0.605 (9.05)***
รายได้ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท	6.151 (13.71)***	5.519 (12.52)***	0.952 (12.24)***
รายได้ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท	6.794 (14.59)***	6.122 (13.39)***	1.057 (13.07)***
รายได้ระหว่าง 40,001 – 50,000 บาท	7.34 14.35	6.673 13.33	1.154 (13.04)***
รายได้มากกว่า 50,000 บาท	8.775 19.9	8.064 18.48	1.388 (17.78)***
อาชีพ เจ้าของกิจการ	2.108 (6.88)***	2.05 (6.87)***	0.349 (6.81)***
ข้าราชการ	2.403 (6.61)***	2.688 (7.5)***	0.461 (7.39)***
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2.662 (4.34)***	2.736 (4.58)***	0.471 (4.52)***
พนักงานเอกชน	1.914 (4.47)***	2.165 (5.18)***	0.371 (5.12)***
เกษตรกร	0.707 (1.38)	0.979 (1.94)**	0.167 (1.93)**
อายุหัวหน้าครอบครัว	0.139 (8.4)***	0.117 (7.17)***	0.02 (7.13)***
หย่าร้าง	-0.575 (-1.46)	-0.433 (-1.13)	-0.073 (-1.13)
แยกทาง	-1.984 (-4.34)***	-1.736 (-3.89)***	-2.91 (-3.93)
บิดา/มารดา ถึงแก่กรรม	-3.945 (-3.36)***	-3.595 (-3.15)***	-0.592 (-3.27)***
จำนวนพี่น้อง	-0.725 (-6.62)***	-0.73 (-6.72)***	-0.124 (-6.68)***
เพศหญิง	3.008 (12.21)***	3.019 (12.57)***	0.508 (12.45)***

ตารางที่ 5.3 - 2 (ต่อ)

ตัวแปรอธิบาย	แบบ 1	แบบ 2	Marginal effect
ภาคกลาง		3.477 (12.98)***	0.591 (12.7)***
ภาคเหนือ		2.504 (6.93)***	0.43 (6.84)***
ภาคใต้		6.082 (13.86)***	1.052 (13.45)***
ค่าคงที่	-11.894 (-13.09)***	-12.844 (-14.3)***	
ค่า log Likelihood	1175.5	1442.3	
ค่า Pseudo R-squared	0.0489	0.06	
จำนวนตัวอย่าง	5,599	5,599	

ตัวแปรตามคือ ค่าล็อกของรายจ่ายกวดวิชา
 ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่า t-statistic
 *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 1

ภาวะภาวะที่ตกกับผู้เรียน

ในบทที่ 4 ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนที่มีฐานะยากจนมีการใช้จ่ายด้านกวดวิชาเป็นสัดส่วนของรายได้ที่สูงกว่าครัวเรือนที่มีฐานะร่ำรวย เนื่องจากบริการกวดวิชาเป็นสินค้าจำเป็น และนักเรียนก็มีการตอบสนองต่อราคาแตกต่างกันตามระดับการศึกษาไม่มากนัก การเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชา มีผลให้ราคาค่าเรียนเพิ่มสูงขึ้นตามที่วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อที่ผ่านมา ดังนั้น หากมีการจัดเก็บภาษีภาวะภาวะที่ตกกับนักเรียนที่คำนวณได้จากสัดส่วนของภาษีต่อรายได้ย่อมลดลงตามชั้นของรายได้ แสดงว่า ภาวะภาวะมีลักษณะถดถอย นอกจากนี้ การวิเคราะห์ยังมีได้คำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่า ครัวเรือนที่มีฐานะยากจนอาจมีขนาดครอบครัวที่ใหญ่ ทำให้ต้องแบกรับภาษีมากขึ้นไปอีก

ผลกระทบต่อความเป็นธรรมในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ก่อนและหลังการเก็บภาษี

ในบทที่ 3 และหัวข้อที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่า ภายใต้ระบบการศึกษาและวิธีการจัดเก็บภาษีในปัจจุบัน ครัวเรือนยังเผชิญกับความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการเสริมทางการศึกษาอย่างเด่นชัด ความต้องการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาหรือการกวดวิชาที่แตกต่างกันระหว่างครัวเรือนที่มีฐานะดีกับฐานะยากจน หรือระหว่างนักเรียนในเมืองและในชนบท สะท้อนโอกาสทางการศึกษาที่แตกต่างกัน หากมองว่าการเรียนกวดวิชาของครัวเรือนเป็นการลงทุนเพื่อเพิ่มโอกาสในการศึกษาต่อหรือเพิ่มแต้มต่อในการแข่งขันเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียง และเล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้ในอนาคต (อาทิ เสียค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่า มหาวิทยาลัยเอกชนหากสามารถเข้ามหาวิทยาลัยแบบปิดของรัฐ และมีโอกาสในการได้งานทำที่สูงกว่า) ในแง่นี้ ระบบการกวดวิชามีส่วนให้เกิดความไม่เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากครัวเรือนที่มีฐานะดีกว่า

สามารถและยินดีใช้จ่ายให้ลูกเรียนกวดวิชา มูลค่าการใช้จ่ายเพื่อกวดวิชามีความแตกต่างกันถึง 2.7 เท่าระหว่างครัวเรือนที่ยากจนที่สุดและครัวเรือนที่ร่ำรวยที่สุด ตามที่เสนอไว้ในบทที่ 4

อย่างไรก็ดี ระบบการกวดวิชา ส่วนหนึ่งช่วยเสริมให้นักเรียนมีโอกาสในการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพที่อาจไม่ได้รับจากระบบการจัดการศึกษาโดยรัฐที่เป็นผู้ให้บริการรายใหญ่และไม่สามารถรักษาคุณภาพให้มีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน การเกิดธุรกิจกวดวิชาที่มีสาขาในต่างจังหวัด นับว่าเป็นการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างนักเรียนในกรุงเทพและต่างจังหวัดได้ในระดับหนึ่ง ระบบตลาดการกวดวิชาในด้านหนึ่งย่อมช่วยเสริมคุณภาพของการศึกษาในระบบ และเป็นการตอบสนองต่อความต้องการบริการที่มีความแตกต่าง รวมทั้งช่วยลดความแตกต่างด้านคุณภาพ ช่วยเพิ่มผลตอบแทนส่วนบุคคลจากการลงทุนทางการศึกษา (ลดความเสี่ยง) จริงอยู่ที่การเรียนกวดวิชาเกิดผลเสียต่อตัวเด็กเอง เพราะเสียเวลาในการทำกิจกรรมอื่น ๆ เสียเงิน และเกิดความเครียด แต่การลงทุนส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นย่อมสะท้อนว่ามีความคุ้มค่าในตัวเอง เหตุผลที่ชัดเจนที่สุดคือ น่าเป็นการใช้เวลาที่เกิดประโยชน์มากกว่าทำอย่างอื่น ๆ ภายใต้ระบบการศึกษาและวิธีการประเมินผลการศึกษาในปัจจุบันที่ยังเน้นการเรียนเพื่อสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา

ในกรณีที่มีการจัดเก็บภาษีสำหรับโรงเรียนกวดวิชา ข้อเสนอที่มีความเป็นไปได้สูงคือ มีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับธุรกิจกวดวิชาทั้งหมด ทุกขนาด และใช้อัตราภาษีที่เท่ากัน แต่สามารถกำหนดให้มีอัตราที่ต่ำกว่าธุรกิจทั่วไปที่มีการดำเนินการเพื่อแสวงหากำไร ในขณะที่ธุรกิจกวดวิชาแม้ว่าอาจมีบางส่วนที่มีแนวโน้มหากำไรเกินปกติ แต่ไม่ได้เป็นเหตุผลให้มีการเก็บภาษีเป็นการเฉพาะ หรือเลือกปฏิบัติ ผลกำไรที่เกินปกติสะท้อนถึงบริการหรือความสามารถในการจัดการธุรกิจที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า หากรัฐต้องการกำกับดูแลเพื่อให้เกิดความเหมาะสม ควรเน้นหาประโยชน์จากระบบการให้บริการของธุรกิจประเภทนี้ที่มีความคล่องตัวและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนที่มักเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (เพราะมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หรือเนื้อหาในการสอบเพื่อเรียนต่อในการศึกษาระดับสูง) หากไม่มีระบบธุรกิจการกวดวิชาในรูปแบบใหม่เนื่องจากรัฐไม่สนับสนุน และต้องการเก็บภาษีเสมือนธุรกิจทั่วไป เป็นที่แน่นอนว่าระดับการให้บริการย่อมลดลง มีผลให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีลักษณะที่ไม่เป็นทางการมีมากขึ้นเพราะต้องการหลีกเลี่ยงภาษี ตลาดการกวดวิชาจะมีขนาดเล็กลงและมีลักษณะแตกย่อยมากขึ้น ผลเสียที่ตามมาคือ ยากแก่การกำกับดูแลในเรื่องราคาค่าเล่าเรียนหรือคุณภาพ ข้อดีของระบบกวดวิชาเชิงธุรกิจคือ การสร้างมาตรฐานของการให้บริการซึ่งเป็นหัวใจของการแข่งขัน ทำให้ผู้ประกอบการเชื่อมั่นว่าได้ใช้เงินไปได้อย่างคุ้มค่า สามารถคาดคะเนถึงบริการที่จะได้รับได้ดีขึ้น

การเก็บภาษีในลักษณะดังกล่าว มีแนวโน้มกระทบต่อครัวเรือนยากจนมากกว่าครัวเรือนที่ร่ำรวย ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมทางการศึกษามากขึ้น เนื่องจากครัวเรือนทั้งที่มีฐานะรวยและจน

ยอมต้องจ่ายเงินเพื่อซื้อบริการในราคาที่สูงขึ้น แต่สัดส่วนของรายจ่ายเพื่อกวาดวิชาต่อรายได้สำหรับครัวเรือนยากจนอยู่ในระดับที่สูงกว่า ดังนั้น ภาวะภาษีจะตกรับครัวเรือนยากจนในอัตราที่สูงกว่าครัวเรือนที่รวยกว่า เว้นแต่รัฐจะมีมาตรการหรือแนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่ลดความเหลื่อมล้ำลดความแตกต่างทางคุณภาพได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ หรือในกรณีนี้คือ การใช้รายได้ที่ได้จากการเก็บภาษีโรงเรียนกวาดวิชามาอุดหนุนครัวเรือนยากจนในด้านการศึกษาให้มากขึ้น หากยังไม่เพียงพอรัฐอาจจำเป็นต้องมีมาตรการทางการคลังหรือกลไกทางสถาบันอื่น ๆ ในการแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องโอกาสเข้าถึงทางการศึกษา และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่มีสาเหตุมาจากความได้เปรียบเสียเปรียบทางการศึกษา

5.4 ผลกระทบด้านภาษีต่อภาครัฐ

การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากธุรกิจกวาดวิชาย่อมทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ขณะเดียวกันทำให้นักเรียนหรือภาคครัวเรือนต้องรับภาระบางส่วนในรูปของรายจ่ายเพื่อเรียนกวาดวิชาที่สูงขึ้น ภาวะภาษีที่ตกรับครัวเรือนผู้เรียนมีลักษณะแตกต่างไปตามชั้นของรายได้ โดยครัวเรือนที่ยากจนต้องแบกรับภาระภาษีมากกว่า ดังนั้น หากมีการดำเนินการเพื่อจัดเก็บภาษีจากโรงเรียนกวาดวิชา รัฐมีความจำเป็นต้องบรรเทาผลกระทบจากมาตรการการเก็บภาษีควบคู่กันไป

หากมีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากโรงเรียนกวาดวิชาในอัตราร้อยละ 10 โดยประเมินจากกำไรสุทธิ โดยสมมติให้กฎหมายบังคับให้โรงเรียนกวาดวิชาจำเป็นต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และรัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย รายรับจากภาษีที่รัฐจัดเก็บได้มีมูลค่าประมาณ 460 ล้านบาท ภายใต้ข้อสมมติฐานการรายรับธุรกิจมีค่า 19,925 ล้านบาท สามารถผลกำไรโดยขึ้นราคาร้อยละ 10 และประมาณการกำไรของธุรกิจอยู่ที่ร้อยละ 21 ในกรณีที่อัตราภาษีที่จัดเก็บเป็นร้อยละ 30 เท่ากับธุรกิจอื่น ๆ และไม่ได้รับการลดหย่อนเป็นกรณีพิเศษ รายรับภาษีที่รัฐจัดเก็บได้มีมูลค่าประมาณ 1,381 ล้านบาทต่อปี ผลประมาณการรายได้จากการจัดเก็บภาษีดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลโรงเรียนจดทะเบียน เป็นไปได้ว่าในอนาคตหากมีระบบการจัดการที่ดีขึ้น มีข้อมูลรายรับรายจ่าย และสามารถกำกับดูแลให้โรงเรียนต้องจดทะเบียนให้ถูกต้อง รายได้ภาษีจากการธุรกิจโรงเรียนกวาดวิชาจะมีมากกว่าตัวเลขประมาณการนี้ รวมทั้งหากมีการจัดเก็บไปถึงโรงเรียนเอกชนนอกระบบประเภทอื่น ๆ ก็น่าจะมีรายได้เพิ่มอีกมาก

เนื่องจากข้อถกเถียงในเรื่องการเก็บภาษีที่มีที่มาจากกรมสรรพากร และสำนักงานป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ ต้องการกำกับดูแลเฉพาะโรงเรียนกวาดวิชาที่มีลักษณะการดำเนินงานเชิงธุรกิจ เพื่อความเป็นธรรมในระบบภาษีมากกว่าต้องการหารายได้ภาษีจากการประกอบการประเภทนี้ มาตรการที่สามารถนำมาใช้กำกับดูแล ณ จุดที่เป็นปัญหา น่าจะเป็นทางแก้ไขที่ตรงประเด็นที่สุด

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะทางนโยบาย

6.1 สรุปผลการศึกษา

ธุรกิจการกวดวิชามีการขยายตัวต่อเนื่องตามเงาของการขยายตัวของตลาดการศึกษาในระบบโรงเรียน รวมทั้งการแข่งขันคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงแต่มีอัตราค่าเล่าเรียนที่ต่ำกว่าราคาตลาด ทำให้ครัวเรือนมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเพื่อการเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้น แม้ว่ารัฐจะมีนโยบายอุดหนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และต่อมาขยายเป็น 15 ปี โดยพยายามลดรายจ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนอย่างต่อเนื่องก็ตาม เนื่องจากรัฐซึ่งเป็นผู้ให้บริการรายใหญ่สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่สามารถผลิตบริการได้อย่างมีคุณภาพและกระจายได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งไม่สามารถสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น การเกิดตลาดการกวดวิชาจึงเป็นการตอบสนองต่อผู้เรียนที่เห็นความจำเป็นในการลงทุนเพิ่มเติมเพื่อตอบสนองต่อโอกาสในการศึกษาต่อระดับสูงที่เปิดกว้างมากขึ้นในปัจจุบัน

ความแตกต่างด้านคุณภาพของการจัดการศึกษา เป็นต้นเหตุหรือแรงจูงใจให้ภาคครัวเรือนยังคงต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเพิ่มเติมในรูปแบบการเรียนพิเศษหรือกวดวิชา เพื่อเป็นการเสริมเนื้อหาในชั้นเรียนหรือเป็นการเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมตัวสอบเข้าในกลุ่มสถาบันหรือมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีคุณภาพดี แต่มีความสามารถจำกัดในการรับนักเรียน ในแง่ของผู้เรียน การกวดวิชาจึงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อให้พร้อมๆกับระบบวิธีการจัดการศึกษาที่มีเนื้อหาที่ต้องสอบมากขึ้น และระบบการประเมินผลที่ทำให้ต้องเน้นเรียนเพื่อสอบมากกว่าส่งเสริมให้มีการแสวงหาความรู้ นอกจากนี้แล้ว การกวดวิชากลายเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สร้างความได้เปรียบเสียเปรียบทางการศึกษาระหว่างเด็กนักเรียนในเมืองกับชนบท ระหว่างเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกับยากจน และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในระบบการศึกษามากขึ้น

โดยรวมแล้ว ตลาดการกวดวิชาจึงมีทั้งข้อดีและข้อเสีย และมีความจำเป็นภายใต้ระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในระยะยาว การลดบทบาทของตลาดการกวดวิชาต้องลดแรงจูงใจหรือความจำเป็นที่ต้องแข่งขันเพื่อเพิ่มความได้เปรียบที่มาจากตัวผู้เรียน อาทิ การจัดให้มีการศึกษาที่มีคุณภาพ มีการกระจายอย่างทั่วถึง ในระยะสั้น บทบาทของรัฐในการเข้ามากำกับดูแลตลาดกวดวิชา ควรรักษาจุดแข็งหรือข้อดีของการมีบริการทางการศึกษาที่มีความหลากหลาย เป็นบริการเสริมควบคู่กับการจัดการศึกษาในระบบ เป็นกระบวนการผลิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น มาตรการของรัฐควรมีลักษณะส่งเสริมการดำเนินงานในตลาดการกวดวิชา ส่งเสริมหรือสร้างแรงจูงใจเพื่อให้สามารถขยายบริการให้สามารถเข้าถึงได้อย่างกว้างขวาง

ขณะเดียวกัน ควรส่งเสริมหรือกระตุ้นให้มีการแข่งขันเพื่อให้ราคาค่าเล่าเรียนถูกลง และได้มาตรฐาน รวมทั้งการกำกับดูแลค่าเล่าเรียนเพื่อไม่ให้เกิดการเอาเปรียบผู้บริโภค (นักเรียน) เนื่องจากเป็นธุรกิจที่รัฐส่งเสริมและได้มีการยกเว้นการจัดเก็บภาษี

ผลการศึกษาเรื่องมูลค่าธุรกรรมของธุรกิจโรงเรียนกวดวิชา และความต้องการใช้จ่ายเพื่อกวดวิชาชี้ว่า

- มูลค่าธุรกรรมของตลาดกวดวิชาในปี 2553 เฉพาะโรงเรียนกวดวิชาที่จดทะเบียนมีมูลค่าประมาณ 19,925 ล้านบาท มูลค่าธุรกรรมที่ประมาณได้จากรายรับของโรงเรียนกวดวิชานี้มีค่าสูงกว่าประมาณการจากรายจ่ายของภาคครัวเรือนที่มีการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นประจำทุกปี เกือบ 3.7 เท่าตัว

- ในปี 2553 นักเรียนที่เรียนกวดวิชาคิดเป็นร้อยละ 6.4 ของนักเรียนทั้งหมด (ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย) โดยนักเรียนในกรุงเทพฯมีสัดส่วนการเรียนกวดวิชาสูงสุดถึงร้อยละ 33 รองลงมาคือ ภาคเหนือ และน้อยสุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อหลักสูตรอยู่ระหว่าง 3,000 – 5,500 บาท

- กลุ่มตัวอย่างสถาบันกวดวิชามีรายรับเฉลี่ย 1.8 ล้านบาทต่อปี และรายจ่ายเฉลี่ย 1.5 ล้านบาทต่อปี โดยมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรสูงสุดคือร้อยละ 58 ของค่าใช้จ่ายรวม โดยเฉลี่ย กำไรจากการประกอบการคิดเป็นร้อยละ 21 ของรายรับ

- กำไรของโรงเรียนกวดวิชาประเภทเจ้าของคนเดียว อยู่ระหว่างร้อยละ 12 - 19 ขณะที่กำไรของโรงเรียนกวดวิชาประเภทบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดมีอัตราก่อนหักสูงถึงร้อยละ 50

- ค่าใช้จ่ายกวดวิชาทั้งประเทศปี 2553 ที่ประมาณการจากข้อมูลการสำรวจตัวอย่างนักเรียนพบว่า มีมูลค่าประมาณ 8,812 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายกวดวิชาที่มีมูลค่าสูงสุดในกรุงเทพมหานคร รองลงมาคือ ภาคเหนือ กลาง ใต้ ตะวันออก และตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

- กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในทุกระดับการศึกษาที่เรียนกวดวิชาเฉลี่ย 5 คอร์สต่อปี เมื่อพิจารณาตามภูมิภาคพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ภาคกลางและภาคใต้มีการเรียนกวดวิชาเฉลี่ยสูงที่สุด 6 คอร์สต่อปี รองลงมาคือภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 คอร์สต่อปี ส่วนภาคตะวันออก 4 คอร์สต่อปี

- ค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยต่อคอร์สของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งประเทศ มีค่าเท่ากับ 2,845 บาท เมื่อพิจารณาตามภูมิภาค พบว่าภาคใต้มีค่าเล่าเรียนสูงที่สุด คือ 3,295 บาทต่อคอร์ส รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 3,064 บาทต่อคอร์ส ภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำที่สุด 2,371 บาทต่อคอร์ส เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่าค่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ยของนักเรียนในระดับ ม.ปลายมีค่า

สูงที่สุด 3,120 บาทต่อคอร์ส รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา 2,918 บาทต่อคอร์ส โดยรวม ค่าเรียน กวดวิชา จะอยู่ในช่วงประมาณ 2,000 – 3,600 บาทต่อคอร์ส

- เมื่อพิจารณาค่าเรียนกวดวิชา จำแนกตามช่วงรายได้ของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่มา จากครอบครัวที่มีฐานะดีสุดจะมีรายจ่ายค่าเรียนกวดวิชาสูงกว่าครอบครัวที่มีฐานะยากจนที่สุด ประมาณ 2.7 เท่า อย่างไรก็ตาม เมื่อคำนวณรายจ่ายค่าเรียนกวดวิชาเป็นร้อยละของรายได้ พบว่า ครอบครัวที่มีฐานะยากจนกว่าใช้จ่ายเงินเพื่อการเรียนกวดวิชาเป็นสัดส่วนของรายได้ที่สูงกว่า อาทิ ครอบครัวที่ผู้ปกครองมีรายได้ 10,000 บาทต่อเดือน ใช้จ่ายเงินเพื่อการเรียนกวดวิชาประมาณร้อยละ 7.34 ของรายได้ ขณะที่ครอบครัวที่ผู้ปกครองมีรายได้สูง 50,000 บาทต่อเดือน ใช้จ่ายเงินเพื่อการเรียน กวดวิชาประมาณร้อยละ 1.98 ของรายได้เท่านั้น

- เมื่อพิจารณาตามช่วงชั้นของการเรียนกวดวิชา พบว่า นักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะ ดีกว่าจะมีรายจ่ายค่าเรียนกวดวิชาสูงกว่าครอบครัวที่มีฐานะด้อยกว่า ในทุกช่วงชั้น

6.2 ข้อเสนอเกี่ยวกับการเก็บภาษีโรงเรียนกวดวิชา

ผลการศึกษาชี้ว่า โรงเรียนกวดวิชาประเภทธุรกิจ ประเภทบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่เข้า ขยายแสวงหากำไรเกินควร สามารถมีอัตรากำไรสูงกว่าอัตรากำไรของโรงเรียนกวดวิชาประเภท เจ้าของคนเดียวถึง 2 - 3 เท่า อีกทั้งมีลักษณะเป็นผู้ให้บริการรายใหญ่ที่มีอำนาจผูกขาด มีส่วนแบ่ง การตลาดสูง โรงเรียนกวดวิชาประเภทธุรกิจสามารถให้บริการนักเรียนเกือบร้อยละ 50 ของนักเรียนที่ เรียนกวดวิชาทั่วประเทศ

ความเป็นไปได้ของการจัดเก็บภาษีจากธุรกิจที่มีลักษณะค้ากำไรเกินควรน่าจะอยู่ในรูปของการ จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ถ้าหากมีการจัดเก็บภาษีในรูปแบบนี้ สามารถวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

- หากการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากโรงเรียนกวดวิชามีผลให้ราคาเพิ่มขึ้น ย่อมมีผลให้ ความต้องการเรียนหรือใช้จ่ายกวดวิชาลดลงในทุกระดับการศึกษา โดยนักเรียนในช่วงชั้นมัธยมปลาย จะตอบสนองต่อราคามากกว่าช่วงชั้นอื่น ๆ

- การจัดเก็บภาษีนิติบุคคลจากธุรกิจกวดวิชามีผลให้ค่าเรียนกวดวิชาสูงขึ้นอย่างแน่ชัด แต่ ความสามารถในการผลักภาระไปให้นักเรียนโดยการขึ้นค่าเรียนจะมีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ หาก โรงเรียนกวดวิชาที่มีลักษณะการดำเนินการแบบธุรกิจมีการปรับราคาสูงขึ้นก่อนก็น่าจะมีผลให้โรงเรียน กวดวิชาที่มีขนาดเล็กหรือโรงเรียนกวดวิชาในลักษณะที่ไม่เป็นทางการสามารถปรับราคาขึ้นตามได้ บางส่วน ราคาค่าเรียนกวดวิชาที่มีความแตกต่างกันส่วนหนึ่งสะท้อนลักษณะบริการที่มีความแตกต่าง ในตัวเอง

- ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้จ่ายกวดวิชาเพิ่มขึ้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน อาชีพของบิดา อายุของผู้ปกครอง เป็นนักเรียนหญิง

- ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้จ่ายกวดวิชาลดลงที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ สภาพครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน หรือมีฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต และขนาดของครอบครัวที่ใหญ่ขึ้น

- ค่าความยืดหยุ่นของความต้องการกวดวิชาต่อรายได้ พบว่ามีค่าระหว่าง 0.23 ถึง 0.476 แสดงว่า การเรียนกวดวิชาจัดเป็นบริการประเภทสินค้าจำเป็น ความยืดหยุ่นของความต้องการกวดวิชาต่อรายได้จะมีค่าสูงสำหรับผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำ แสดงว่ามีการใช้จ่ายด้านกวดวิชาเป็นสัดส่วนที่สูงของรายได้ ส่วนความยืดหยุ่นของความต้องการกวดวิชาต่อรายได้สำหรับผู้ปกครองที่มีรายได้สูงขึ้นมีค่าลดลง แสดงว่า มีการใช้จ่ายด้านการกวดวิชาเป็นสัดส่วนของรายได้ที่น้อยลง โดยรวม นักเรียนมองว่าการเรียนกวดวิชาเป็นบริการที่มีความจำเป็น ความต้องการเรียนเพิ่มมากขึ้นเมื่อมีรายได้สูงขึ้น

- หากมีการจัดเก็บภาษี ภาระภาษีที่ตกกับนักเรียนที่คำนวณได้จากสัดส่วนของภาษีต่อรายได้จะมีลักษณะลดลงตามขั้นของรายได้ แสดงว่าภาระภาษีมีลักษณะถดถอย นอกจากนี้ การวิเคราะห์ยังไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำจะมีขนาดครอบครัวที่ใหญ่กว่า ทำให้ต้องแบกรับภาษีมากขึ้นไปอีก (แม้ว่ารายจ่ายต่อคนจะลดลง) ดังนั้น การเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากโรงเรียนกวดวิชา มีแนวโน้มกระทบต่อครัวเรือนยากจนมากกว่าครัวเรือนที่ร่ำรวย ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมทางการศึกษามากขึ้นในบรรดากลุ่มที่เรียนกวดวิชา และแน่นอนว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้จ่ายด้านกวดวิชาจะเข้าถึงบริการนี้ได้ยากขึ้น

- หากมีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากโรงเรียนกวดวิชาในอัตราร้อยละ 10 โดยประเมินจากกำไรสุทธิ สมมติให้กฎหมายบังคับให้โรงเรียนกวดวิชาจำเป็นต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และรัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย รายรับจากภาษีที่รัฐจัดเก็บได้จะมีมูลค่าประมาณ 460 ล้านบาท ภายใต้ข้อสมมติฐานการประมาณรายรับของธุรกิจมีมูลค่าประมาณ 19,925 ล้านบาทต่อปี และโรงเรียนสามารถผลกำไรโดยขึ้นค่าเล่าเรียนร้อยละ 10

- ในกรณีที่อัตราภาษีที่จัดเก็บเป็นร้อยละ 30 เท่ากับธุรกิจอื่น ๆ และไม่ได้รับการลดหย่อนเป็นกรณีพิเศษ รายรับจากภาษีที่รัฐจัดเก็บได้รับมีมูลค่าประมาณ 1,381 ล้านบาทต่อปี ประมาณการรายได้จากภาษีดังกล่าวตั้งอยู่บนข้อสมมติฐานเดียวกันกับข้างต้น และอาศัยข้อมูลโรงเรียนที่ต้องจดทะเบียน เป็นไปได้ว่าในอนาคตหากมีระบบการจัดการที่ดีขึ้น มีข้อมูลรายรับรายจ่าย และสามารถกำกับดูแลให้โรงเรียนต้องจดทะเบียนให้ถูกต้อง รายได้ภาษีจากการธุรกิจโรงเรียนกวดวิชาจะมีมากกว่าตัวเลขประมาณการนี้ รวมทั้งหากมีการจัดเก็บไปถึงโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ประเภทอื่น ๆ ก็น่าจะมีรายได้เพิ่มอีกมาก

- หากมีการดำเนินการเพื่อจัดเก็บภาษีจากโรงเรียนกวดวิชา รัฐมีความจำเป็นต้องบรรเทาผลกระทบจากมาตรการการเก็บภาษีควบคู่กันไป

- หากจะมีการจัดเก็บภาษีนิติบุคคลสำหรับธุรกิจการกวตวิชา รัฐควรสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการลงทุนโดยเอกชนต่อไป อาทิ การเข้ามาตรการลดหย่อนภาษีต่ำกว่าธุรกิจทั่วไป หรือมีอัตราภาษีที่ต่ำกว่าธุรกิจทั่วไป เนื่องจากเป็นการผลิตบริการทางการศึกษา และมีผลกระทบภายนอกด้านบวกต่อสังคมโดยรวม
- ผลการสำรวจอัตราภาษีที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับได้ของผู้ประกอบการ อยู่ที่ร้อยละ 5 - 10

ในประเด็นเรื่องความจำเป็นต่อการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวตวิชา ซึ่งมีการดำเนินการเชิงพาณิชย์ มีการขยายสาขา และมีข้อบ่งชี้ว่า เป็นการประกอบธุรกิจที่มุ่งเน้นหากำไรนั้น ข้อเสนอของฝ่ายที่เห็นด้วยกับการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวตวิชาคือ การสร้างความเป็นธรรมในระบบภาษี อันได้แก่ กรมสรรพากร และ ป.ป.ช. ขณะที่ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการเก็บภาษี แต่ให้เน้นการกำกับดูแลค่าธรรมเนียมของกลุ่มโรงเรียนกวตวิชาที่อาจเข้าข่ายแสวงหากำไรเกินควร อันได้แก่ ข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ และมติคณะรัฐมนตรีเดือนมกราคม ปี 2554 ซึ่งมีความเห็นว่า การขยายตัวของธุรกิจเป็นเพราะความต้องการของผู้ปกครองที่เล็งเห็นความจำเป็น หากมีการจัดเก็บภาษีจะไม่ทำให้ความต้องการเรียนกวตวิชาลดลง แต่ในทางตรงกันข้ามกลับมีภาระมากขึ้น นอกจากนี้ การเลือกเก็บภาษีโรงเรียนกวตวิชาประเภทเดียว มีปัญหาในแง่กฎหมายในเรื่องการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ดังนั้น ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มองว่าการกำกับดูแลโรงเรียนกวตวิชาเพื่อประโยชน์ของนักเรียน สำคัญกว่าประเด็นการจัดเก็บภาษีเพื่อเป็นการหารายได้ให้กับภาครัฐ

เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาเรื่องผลกระทบจากการเก็บภาษี ที่มีต่อครัวเรือน และต่อรายได้ของ รัฐในรูปภาษีที่จัดเก็บได้ ผู้วิจัยมีความเห็นที่สอดคล้องกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการเก็บภาษี เนื่องจากผลเสียที่อาจเกิดขึ้นได้ และต้นทุนที่ต้องดำเนินการเพื่อให้มีการเก็บภาษี น่าจะสูงกว่าผลได้ ที่อยู่ในรูปของรายได้ซึ่งก็ไม่ได้สูงมากนัก ผลเสียที่จะเกิดขึ้นคือ ราคาค่าบริการที่เพิ่มขึ้น จะทำให้การผลิตบริการด้านนี้ลดลง และภาระภาษีส่วนใหญ่จะถูกผลักให้ผู้เรียนในท้ายที่สุด นอกจากนี้การเก็บภาษีมีผลต่อผู้มีรายได้น้อยที่รับบริการ มากกว่าครัวเรือนที่รายได้สูง ผู้ที่มีรายได้น้อยมีโอกาสเข้าถึงบริการได้น้อยลง อีกทั้ง การเลือกเก็บภาษีจากโรงเรียนที่จดทะเบียน อาจเกิดความไม่เป็นธรรมในทางภาษีเพราะธุรกิจที่เป็นนิติบุคคลเท่านั้นที่ต้องเสียภาษี แต่ผู้ให้บริการแบบไม่เป็นทางการหรือไม่ได้จดทะเบียนสามารถหลีกเลี่ยงภาษีได้เช่นเดิม นอกจากนี้แล้วการเก็บภาษีกับโรงเรียนกวตวิชาเป็นการเฉพาะ ก่อให้เกิดปัญหาทางข้อกฎหมายว่า มีการเลือกปฏิบัติ เพราะไม่เก็บภาษีโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ประเภทอื่นๆ ด้วยเหตุที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ผลเสียที่จะเกิดขึ้นมากกว่าผลดี ดังนั้น จึงยังไม่จำเป็นต้องเก็บภาษีจากโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ซึ่งรวมถึงโรงเรียนกวตวิชา

หากรัฐไม่เลือกใช้วิธีการเก็บภาษีธุรกิจกวตวิชาแล้ว รัฐควรดำเนินการใน 2 ประเด็นที่สำคัญคือ **ประเด็นแรก** การกำกับดูแลธุรกิจกวตวิชาเชิงพาณิชย์ มิให้มีการค้ากำไรเกินควร และ**ประเด็นที่สอง** การเพิ่มความเป็นธรรมทางการศึกษา เพิ่มโอกาสให้นักเรียนที่ยากจน แต่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการเสริมเหล่านี้ให้มีโอกาสมากขึ้น พร้อมๆกันกับการเพิ่มคุณภาพการศึกษาที่จัดให้โดยภาครัฐ และกระจายให้ได้อย่างทั่วถึง

ประเด็นแรก แนวทางการแก้ไขปัญหาโรงเรียนกวตวิชา ที่มีลักษณะค้ากำไรเกินควร ผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวทางการกำหนดเพดานค่าเล่าเรียน ถ้ารัฐสามารถตรวจสอบต้นทุนการดำเนินการของธุรกิจได้ เนื่องจากสามารถขอให้โรงเรียนส่งรายงานทางการเงินเป็นประจำได้ทุกปี กระทรวงศึกษาธิการสามารถเข้าไปดำเนินการควบคุมอัตราค่าใช้จ่ายที่เด็กนักเรียนต้องจ่ายได้ในกรณีที่มีการร้องเรียน หรือมีเหตุอันควร เช่น แนวทางของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่ได้วางแนวทางให้โรงเรียนกวตวิชาคิดค่าธรรมเนียมการศึกษา จากค่าใช้จ่ายต่อหัวในการดำเนินการของโรงเรียน รวมทั้งผลตอบแทนจากการประกอบการอีกส่วนหนึ่ง ผลตอบแทนหรือกำไรจากการประกอบการที่กำหนดโดยคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 20 เท่ากับอัตราสำหรับโรงเรียนในระบบ ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราผลตอบแทนจากการดำเนินธุรกิจทั่วไป และมีค่าใกล้เคียงกับผลที่ได้จากการสำรวจอัตรากำไรของโรงเรียนกวตวิชาที่ไม่ได้มีการดำเนินเชิงพาณิชย์ อัตรากำไรที่สูงกว่าธุรกิจทั่วไปที่เป็นอยู่นี้ อยู่ในระดับที่น่ายอมรับได้ เพราะเป็นธุรกิจที่มีผลประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนี้ ผลการสำรวจชี้ว่า ธุรกิจกวตวิชาที่มีขนาดเล็ก อาจมีอัตรากำไรเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 20 เมื่อคำนึงถึงค่าเสียโอกาสของทุน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ ส่วนใหญ่มักอาศัยเงินออมในการประกอบกิจการ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ การกำหนดเพดานค่าเล่าเรียน อาจมีผลให้โรงเรียนปรับลดคุณภาพ หรือชั่วโมงการสอนต่อหลักสูตรลง ดังนั้น การคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหัว ต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายต่อชั่วโมงการสอน และมีการปรับค่าตามคุณภาพของการให้บริการ¹¹ การแก้ปัญหาในระยะยาว เพื่อให้สังคมมีการผลิตบริการประเภทนี้ ในระดับที่เหมาะสม หรือมีการผลิตที่เป็นการส่งเสริมการแสวงหาความรู้ ควรต้องหันมาแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ ตามข้อเสนอแนะในหัวข้อที่ 6.3

ประเด็นที่สอง การเพิ่มโอกาสเพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการนี้ ให้สามารถเข้าถึงได้ เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา หรือลดความเท่าเทียมทางโอกาสในการเข้าถึง เพิ่มคุณภาพของการเรียนรู้ ดังนั้น การเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่หลากหลายและมีคุณภาพ ทำให้ผลตอบแทนทางการศึกษาส่วนบุคคลที่คาดคะเนสูงขึ้น และมีส่วนช่วยส่งเสริมการผลิตการศึกษาในระบบโรงเรียนของรัฐ ที่ปัจจุบันยังไม่มีคุณภาพ หรือยังไม่ตอบสนองความต้องการเนื้อหาวิชาที่มีเนื้อหา

¹¹ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้วิจารณ์บทความที่ชี้แนะในประเด็นนี้

เกินชั้นเรียนเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย แนวทางการเพิ่มความเป็นธรรมทางการศึกษา เสนอไว้ในหัวข้อที่ 6.4

6.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป เรื่องการกำกับดูแลโรงเรียนกวดวิชา

1. ควรออกกฎหมายควบคุมเพื่อให้โรงเรียนกวดวิชา มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ตรวจสอบให้มีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์เรื่อง ความปลอดภัยของอาคาร สภาพแวดล้อมของโรงเรียน รวมทั้งการกำกับดูแลให้มีการโฆษณาชวนเชื่อที่เกินความเป็นจริง ดูแลและเข้มงวดกับโรงเรียนกวดวิชาที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อดึงเข้าสู่ระบบ เป็นการสร้างมาตรฐานและความเป็นธรรมในการประกอบธุรกิจ

2. สนับสนุนให้มีการอุดหนุนเงินทุนสำหรับโรงเรียนกวดวิชาที่ต้องการดำเนินงานที่ช่วยเผยแพร่ความรู้หรือจัดทำเนื้อหาการเรียนรู้อันดีสำหรับโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ก้นดงหรือห่างไกล โดยอาศัยสื่อการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโทรทัศน์ เงินทุนที่ใช้อุดหนุนอาจมาจากภาษีที่จัดเก็บจากโรงเรียนกวดวิชา

3. ในระยะยาว รัฐควรลดบทบาทในการเป็นผู้ผูกขาดการให้บริการ มาเป็นผู้กำกับเชิงนโยบาย ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยเอกชนให้มากขึ้น ส่งเสริมให้ตลาดการศึกษามีลักษณะแข่งขันกันมากขึ้นเพื่อสร้างคุณภาพ อาทิ การส่งเสริมระบบการเงินที่เน้นอุดหนุนผ่านตัวผู้เรียน

4. ในระยะยาว ต้องเร่งการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐ ให้เข้าสู่มาตรฐานที่สูงขึ้น และใกล้เคียงกัน คุณภาพที่ดีขึ้นช่วยลดแรงกดดันต่อนักเรียนในการแสวงหาความได้เปรียบจากการเรียนกวดวิชา การเพิ่มคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพครูอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ การแก้ปัญหาขาดแคลนครูรายสาขาวิชา และการจัดสรรครูเพื่อให้สอดคล้องกับสาขาที่เชี่ยวชาญ

5. ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ในห้องเรียน และเน้นการวัดผลในชั้นเรียน เพื่อลดแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้จากโรงเรียนกวดวิชา

6. ลดอัตราอุดหนุนค่าธรรมเนียมนิเทศระดับอุดมศึกษา เพื่อลดแรงจูงใจในการแข่งขันเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ และเป็นการปฏิบัติต่อมหาวิทยาลัยของเอกชนและรัฐอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งส่งเสริมมหาวิทยาลัยในภูมิภาคให้มีคุณภาพ

6.4 ข้อเสนอเพื่อเพิ่มความเป็นธรรมทางการศึกษา

ตลาดการกวดวิชาแม้ว่าจะมีข้อดีดังที่กล่าวไปแล้ว แต่ได้สร้างความไม่เป็นธรรมทางการศึกษาแก่สังคม เพราะผู้ประกอบการที่ยากจนหรือมีรายได้น้อยไม่สามารถให้บุตรหลานเรียนกวดวิชาได้ ทำให้โอกาสในการเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงลดลง ดังนั้น รัฐควรมีบทบาทสำคัญเพื่อแก้ปัญหาในจุดนี้ โดยอาศัยเงินงบประมาณ เพื่อนำมาจัดตั้งในลักษณะของเงินกองทุนเพื่อให้การสนับสนุนแก่

นักเรียนที่ด้อยโอกาสและยากจนเป็นการเฉพาะ แต่การจัดสรรงบประมาณ ไม่ควรอาศัยการจัดสรรผ่าน กลไกงบประมาณตามปกติ ซึ่งส่วนกลางมีอำนาจในการจัดสรรทั้งหมดในลักษณะจากบนลงล่าง นอกจากนี้ อาจเข้าช้อนกับแนวทางการอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวให้แก่เด็กด้อยโอกาสและพิการ ซึ่ง มักจะไม่ถึงนักเรียนที่มีความต้องการมากที่สุด แต่เป็นการเกลี้ยให้เท่ากันในทุกที่

รูปแบบการบริหารจัดการเงินกองทุนเพื่อขยายโอกาสให้แก่เด็กด้อยโอกาสและยากจน ควรอาศัยหลักการที่ให้ท้องถิ่นมีบทบาทหลัก ผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวคิดของ ศุภสิทธิ์ พรรณารุโณทัย และคณะ (2543) และดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2554) ซึ่งเสนอให้มีการจัดตั้ง **กองทุนขยายโอกาสทางการศึกษา** เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจน โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนที่รับผิดชอบการบริหารแทนรัฐ กองทุนที่จัดตั้งขึ้นนี้ควรได้เริ่มทุนก่อตั้งเป็นเงินประเดิมจากรัฐ และเงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี และเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่น ควรมี **กองทุนระดับพื้นที่** (อาจเป็นอำเภอ หรือจังหวัด หรือเขตพื้นที่การศึกษา) เพื่อทำหน้าที่ บริหารจัดการ โดยเชิญชวนให้เทศบาล และอบต. ร่วมลงทุน คล้ายกับแนวทางของสำนักงาน หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งได้จัดตั้งกองทุนสุขภาพระดับตำบลหรือเทศบาล กองทุนระดับพื้นที่ ได้รับเงินอุดหนุนเป็นงบประมาณจากรัฐเป็นจำนวนที่ไม่เท่ากัน วงเงินอุดหนุนพื้นที่อาจใช้ประมาณการ เด็กยากจนในพื้นที่ พร้อมกันนี้ ควรมีระบบกำกับติดตาม เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบผลงาน โดยอาจเป็น อนุกรรมการติดตามภายใต้คณะกรรมการบริหารกองทุน

เอกสารอ้างอิง

- ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2545) การกวดวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย กรุงเทพฯ: สกศ.
- ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) ผลกระทบของโรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชาต่อระบบการศึกษา ในมิติด้านเศรษฐศาสตร์และด้านการศึกษาโดยรวม เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีนาคม
- สมชัย ฤชุพันธุ์ และ สฤณี อาชวานันทกุล (2549) การศึกษาเปรียบเทียบระบบงบประมาณเพื่อการศึกษาของประเทศไทยกับประเทศต่างๆ เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551) การกวดวิชากับระบบการศึกษาไทย ในรายงานภาวะสังคม ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มีนาคม
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ (2554) “ข้อเสนอแนะในการจัดเก็บภาษีโรงเรียนสอนกวดวิชาที่มีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจ” เอกสารอัดสำเนาในการประชุมความคิดเห็นเรื่อง “การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา กับการใช้มาตรการทางภาษีต่อโรงเรียนกวดวิชาเอกชน” จัดโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โรงแรมสยามซิตี วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2554
- บริษัท เอ็กเซลเลนซ์ บิสเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด (2551) โครงการสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติทางสังคมรายไตรมาสเรื่องกวดวิชากับระบบการศึกษาไทย เสนอต่อสำนักงานพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มิถุนายน
- Bray, Mark (1999). The Shadow Education System: Private Tutoring and its Implications for Planners, UNESCO, Paris.
- Bray, Mark (2006). Private Supplementary Tutoring: Comparative Perspectives on Patterns and Implications, Compare Vol.36 No. 4: 515-530 December.
- Psacharopoulos, G. and Papakonstantinou, G. (2005). The Real University Cost in a Free Higher Education Economy, Economics of Education Review, 24(1): 103-108.
- Tansel, Ayst and Fatma Bircan (2006). Demand for Education in Turkey: A Tobit Analysis of Private Tutoring Expenditures, Economics of Education Review 25: 303-313.

ภาคผนวก 1

สถิติโรงเรียนกวดวิชา
จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชา จำแนกตามจังหวัด

ตารางที่ 1.ก สรุปจำนวนนักเรียนและนักศึกษาที่เรียนกวดวิชาในปี 2553 จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวนนักเรียน	ค่าเฉลี่ยจำนวนนักเรียน	ต่ำสุด	ค่าสูงสุด	SD	จำนวน
กรุงเทพ	241,976.00	1,052.07	2	16,588.00	1,993.63	230.00
นครปฐม	5,043.00	229.23	9	945.00	245.04	22.00
นนทบุรี	29,050.00	785.14	10	4,189.00	1,135.60	37.00
ปทุมธานี	980.00	108.89	10	238.00	65.79	9.00
สมุทรปราการ	1,699.00	154.45	47	264.00	76.39	11.00
สมุทรสาคร	958.00	106.44	48	167.00	42.52	9.00
เชียงใหม่	16,461.00	484.15	5	2,598.00	676.14	34.00
ขอนแก่น	33,322.00	925.61	18	14,284.00	2,502.59	36.00
ชลบุรี	12,698.00	352.72	10	3,919.00	696.88	36.00
สงขลา	26,706.00	702.79	26	2,310.00	623.85	38.00
ชัยนาท	1,059.00	75.64	27	217.00	47.06	14.00
กาญจนบุรี	6,720.00	224.00	20	1,378.00	286.19	30.00
เพชรบุรี	2,018.00	252.25	52	674.00	252.62	8.00
ราชบุรี	3,603.00	400.33	30	1,074.00	393.30	9.00
ลพบุรี	7,413.00	172.40	12	600.00	140.13	43.00
สระบุรี	2,017.00	336.17	60	1,077.00	391.05	6.00
สิงห์บุรี	2,110.00	162.31	35	384.00	96.00	13.00
สุพรรณบุรี	1,934.00	175.82	13	640.00	174.08	11.00
อ่างทอง	847.00	282.33	35	617.00	300.67	3.00
อุทัยธานี	395.00	131.67	71	169.00	53.00	3.00
จันทบุรี	2,464.00	205.33	70	512.00	135.23	12.00
ฉะเชิงเทรา	1,338.00	148.67	30	497.00	147.63	9.00
ตราด	431.00	143.67	55	203.00	78.24	3.00
นครนายก	956.00	73.54	10	180.00	56.83	13.00
ปราจีนบุรี	457.00	152.33	84	199.00	60.48	3.00
ระยอง	4,973.00	276.28	30	950.00	269.03	18.00
สระแก้ว	189.00	189.00	189	189.00	.	1.00
สุรินทร์	2,330.00	211.82	5	647.00	224.07	11.00
หนองคาย	468.00	117.00	39	231.00	83.43	4.00
อำนาจเจริญ	1,048.00	262.00	118	510.00	184.79	4.00
อุดรธานี	5,033.00	719.00	90	3,082.00	1,126.32	7.00
อุบลราชธานี	1,206.00	301.50	75	515.00	180.60	4.00
ยโสธร	580.00	96.67	25	164.00	60.42	6.00
ชัยภูมิ	3,067.00	219.07	23	667.00	191.28	14.00
นครพนม	228.00	114.00	58	170.00	79.20	2.00
นครราชสีมา	9,410.00	522.78	54	3,038.00	728.65	18.00

จังหวัด	จำนวนนักเรียน	ค่าเฉลี่ยจำนวนนักเรียน	ต่ำสุด	ค่าสูงสุด	SD	จำนวน
บุรีรัมย์	801.00	200.25	19	530.00	225.80	4.00
มหาสารคาม	1,223.00	94.08	12	262.00	82.17	13.00
มุกดาหาร	714.00	357.00	276	438.00	114.55	2.00
ร้อยเอ็ด	5,247.00	374.79	16	1,446.00	437.01	14.00
เลย	149.00	149.00	149	149.00	.	1.00
ศรีสะเกษ	2,426.00	127.68	11	371.00	100.23	19.00
สกลนคร	2,608.00	434.67	113	1,094.00	359.80	6.00
กาฬสินธุ์	980.00	490.00	84	896.00	574.17	2.00
กระบี่	2,166.00	541.50	211	970.00	327.20	4.00
ชุมพร	4,348.00	434.80	30	1,322.00	490.03	10.00
ตรัง	4,312.00	215.60	27	533.00	147.83	20.00
นครศรีธรรมราช	4,511.00	300.73	20	2,146.00	600.86	15.00
ประจวบคีรีขันธ์	903.00	301.00	187	505.00	177.08	3.00
พังงา	588.00	117.60	43	222.00	75.01	5.00
พัทลุง	3,744.00	249.60	25	1,180.00	307.49	15.00
ภูเก็ต	16,099.00	1,149.93	17	10,016.00	2,710.34	14.00
ยะลา	635.00	158.75	101	222.00	49.74	4.00
ระนอง	559.00	186.33	103	283.00	90.74	3.00
สตูล	65.00	65.00	65	65.00	.	1.00
สุราษฎร์ธานี	7,103.00	887.88	74	4,288.00	1,433.74	8.00
กำแพงเพชร	48.00	48.00	48	48.00	.	1.00
เชียงใหม่	8,042.00	382.95	22	2,081.00	501.34	21.00
ตาก	1,413.00	108.69	5	431.00	124.51	13.00
นครสวรรค์	12,959.00	617.10	20	3,348.00	885.03	21.00
น่าน	1,891.00	210.11	36	460.00	162.92	9.00
พะเยา	1,646.00	235.14	30	1,126.00	400.50	7.00
พิจิตร	1,710.00	342.00	26	1,284.00	530.02	5.00
พิษณุโลก	17,657.00	608.86	15	2,839.00	773.86	29.00
เพชรบูรณ์	1,881.00	268.71	50	852.00	313.64	7.00
แพร่	1,697.00	130.54	35	241.00	79.07	13.00
ลำปาง	7,422.00	265.07	6	1,103.00	270.90	28.00
ลำพูน	7,658.00	332.96	16	1,630.00	358.09	23.00
สุโขทัย	375.00	75.00	22	178.00	64.35	5.00
อุตรดิตถ์	2,051.00	205.10	31	438.00	150.83	10.00
รวม	556,818.00	512.72	2	16,588.00	1,198.40	1,086

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาคผนวก 2

แบบสอบถามนักเรียน

แบบสอบถามเพื่อสำรวจคุณลักษณะของนักเรียนที่เรียนกวดวิชา

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นในการเรียนกวดวิชาของนักเรียน

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการกวดวิชา

กรุณาเติมข้อมูลลงในช่องว่างหรือใส่เครื่องหมาย \surd ลงใน ()

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ปี
- 3.เกรดเฉลี่ยปัจจุบัน ต่ำกว่า 2.00 2.01 - 2.50 2.51 - 3.00
 3.01 - 3.50 3.50 - 4.00
4. ระดับการศึกษา
5. หากท่านเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ท่านเรียนสาย/แผนการเรียน
 สายวิทย์
 สายศิลป์
6. สถานภาพสมรสของบิดามารดา
 อยู่ด้วยกัน หย่าร้าง
 แยกกันอยู่ บิดาถึงแก่กรรม มารดาถึงแก่กรรม
7. จำนวนพี่น้อง.....คน
8. อายุของหัวหน้าครอบครัว ปี
9. อาชีพของบิดา
 ค้าขาย หรือ ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกรรม หรือ ประมง
 รับราชการ รับจ้าง
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ พ่อบ้าน/แม่บ้าน
 พนักงานบริษัทเอกชน อื่นๆ (ระบุ)
10. อาชีพของมารดา
 ค้าขาย หรือ ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกรรม หรือ ประมง
 รับราชการ รับจ้าง
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ พ่อบ้าน/แม่บ้าน
 พนักงานบริษัทเอกชน อื่นๆ (ระบุ)

(มีต่อด้านหลัง)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

11. ระดับการศึกษาสูงสุด ของบิดา

☐ ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา	☐ อนุปริญญา/ปวส.
☐ ประถมศึกษา	☐ ปริญญาตรี
☐ มัธยมศึกษา/ปวช.	☐ ปริญญาโท หรือสูงกว่า

12. ระดับการศึกษาสูงสุด ของมารดา

☐ ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา	☐ อนุปริญญา/ปวส.
☐ ประถมศึกษา	☐ ปริญญาตรี
☐ มัธยมศึกษา/ปวช.	☐ ปริญญาโท หรือสูงกว่า

13. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน (บิดามารดา/ผู้ปกครอง)

☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท	☐ 30,001-40,000 บาท
☐ 10,000-20,000 บาท	☐ 40,001-50,000 บาท
☐ 20,001-30,000 บาท	☐ มากกว่า 50,000 บาท

14. ท่านได้รับค่าใช้จ่าย/สัปดาห์คิดเป็นเงิน บาท

15. ยานพาหนะในครอบครัว

- มอเตอร์ไซด์ จำนวน คัน
- รถยนต์ (เก๋ง, กระบะ) จำนวน คัน
- อื่นๆ (ระบุ)..... จำนวน คัน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนกวดวิชา

16. ใน 1 ปีที่ผ่านมา ท่านได้เรียนกวดวิชาหรือไม่

- ไม่ได้เรียนกวดวิชา เหตุผลเพราะ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
- คิดว่าไม่จำเป็น ต้องเรียนกวดวิชา
 - เคยเรียนกวดวิชามาก่อนแล้ว
 - เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียนปกติอยู่แล้ว
 - ค่าเล่าเรียนแพง
 - คิดว่าสามารถศึกษาและทบทวนด้วยตนเองได้
 - ผู้ปกครองไม่สนับสนุน
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

[จบการสอบถามกรณีไม่ได้เรียนกวดวิชา]

- เรียนกวดวิชา (ตอบข้อต่อไป)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนกวดวิชา (ต่อ)

17. ท่านได้เรียนกวดวิชากับที่ใดต่อไปบ้าง (ตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ)

- () เรียนกับโรงเรียนกวดวิชา
- () เรียนกับโครงการที่โรงเรียนจัดให้
- () เรียนพิเศษกับครูในโรงเรียน
- () จัดตัวกันเองเป็นกลุ่มจำนวน คน
- () อื่นๆ ระบุ

18. รายละเอียดวิชาที่เรียนกวดวิชาภายใน 1 ปีที่ผ่านมา

(เลือกตอบให้ตรงกับระดับการศึกษาของท่าน รายวิชาที่เรียนสามารถเลือกได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ)

	วิชาที่เรียนกวดวิชา	จำนวนคอร์สที่เรียน	ค่าเล่าเรียนเฉลี่ยต่อคอร์ส
ป.6 - ม.3	() คณิตศาสตร์		
	() วิทยาศาสตร์		
	() ภาษาอังกฤษ		
	()		
	()		
ม.4 - ม.6	() คณิตศาสตร์		
	() ฟิสิกส์		
	() เคมี		
	() ชีววิทยา		
	() ภาษาอังกฤษ		
	() ภาษาไทย - สังคม		
	()		
	()		

19. โดยเฉลี่ยแล้วท่านเรียนกวดวิชาสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- () ไม่เกิน 5 ชั่วโมง
- () 6-10 ชั่วโมง
- () 11-15 ชั่วโมง
- () มากกว่า 15 ชั่วโมง

(มีต่อด้านหลัง)

20. ค่าเดินทางไปเรียนกวดวิชาโดยประมาณต่อเดือน

- () ไม่มี
- () ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท
- () 201 - 400 บาท
- () 401 - 600 บาท
- () 601 - 800 บาท
- () 801 - 1,000 บาท
- () มากกว่า 1,000 บาท

21. หากค่าเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 10 - 15 ของค่าเรียนในปัจจุบัน นักเรียนจะมีการปรับตัวเช่นไร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- () เรียนกวดวิชาเช่นเดิม
- () เปลี่ยนไปเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนถูกลง
- () ลดการเรียนเสริมหลักสูตรระหว่างเรียน
- () ลดการติวเข้าศึกษาต่อ
- () ลดทั้งการเรียนเสริมหลักสูตรและการติวเข้าศึกษาต่อ
- () อื่นๆ โปรดระบุ

22. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จบการสอบถาม ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก 3

แบบสอบถามสถาบันกวตวิชา

แบบสอบถามโรงเรียนกวตวิชา

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อต้องการทราบปัญหาในการดำเนินงานกิจการของโรงเรียนกวตวิชาการศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยที่ได้รับการอุดหนุนจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ข้อมูลนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ

คณะผู้วิจัย รศ.ดร.ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2 ถ.พระจันทร์
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร 10200

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลรายรับ - รายจ่าย

ตอนที่ 3 ปัญหา/อุปสรรค และข้อคิดเห็นทั่วไป

กรุณาเติมข้อมูลลงในช่องว่างหรือใส่เครื่องหมาย ลงใน []

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อสถาบัน
2. ปีที่ก่อตั้ง
3. ทุนจดทะเบียน บาท
4. กรณุประมาณการแหล่งเงินทุนของสถาบันกวตวิชาในปี 2553 เป็นร้อยละ
 - 4.1 เงินออม กำไรสะสม _____ %
 - 4.2 กู้ยืมจากญาติพี่น้อง _____ %
 - 4.3 เงินกู้ยืมจากสถาบันทางการเงิน _____ %
 - 4.4 แหล่งเงินทุนอื่นๆ (กรณาระบุ) _____ %

รวม 100%
5. รูปแบบของกิจการ
 - [] ห้างหุ้นส่วนจำกัด
 - [] บริษัท

6. ประเภทการกวดวิชาที่เปิดสอน

6.1 กวดวิชาเนื้อหาที่เรียนเสริมจากชั้นเรียน

รายการ	ประอม	ม.ต้น	ม.ปลาย
จำนวนคอร์สที่เปิดสอน <u>ต่อปี</u>			
จำนวนนักเรียน โดยเฉลี่ย <u>ต่อคอร์ส</u>			
ค่าเรียนเฉลี่ย <u>ต่อคอร์ส</u>			

6.2 กวดวิชาเพื่อเตรียมสอบเข้า

รายการ	ประอม	ม.ต้น	ม.ปลาย
จำนวนคอร์สที่เปิดสอน <u>ต่อปี</u>			
จำนวนนักเรียน โดยเฉลี่ย <u>ต่อคอร์ส</u>			
ค่าเรียนเฉลี่ย <u>ต่อคอร์ส</u>			

ตอนที่ 2 ข้อมูลรายรับ - รายจ่าย ปี2553

7. รายรับต่อปี โดยประมาณ.....บาท

8. รายจ่ายต่อปี โดยประมาณบาท มีรายละเอียดดังนี้

รายการใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	คิดเป็นร้อยละ
1.เงินเดือนและค่าจ้าง (ครู, ผู้ปฏิบัติงาน)		
2.ค่าวัสดุสำนักงานและอุปกรณ์การเรียน		
- คอมพิวเตอร์/โทรทัศน์		
- เครื่องปรับอากาศ/พัดลม		
- อุปกรณ์อื่นๆ		
3.ค่าสาธารณูปโภค		
4. อื่นๆ		
รวม		100.00

9. ค่าใช้จ่ายที่เป็นการลงทุน โดยประมาณ บาทต่อปี

รายการ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
1. ค่าที่ดิน		
2. อาคารและสิ่งปลูกสร้าง		
3. ค่าตกแต่งอาคาร		
4. ค่าครุภัณฑ์สำนักงานและอุปกรณ์การเรียนการสอน		
5. อื่น ๆ		
รวม		100.00

10. สถาบันหรือโรงเรียนของท่านเป็นเจ้าของสำนักงาน/อาคารเรียนหรือไม่

ใช่

ไม่ใช่ โดยเสียค่าเช่าต่อปีคิดเป็นเงิน บาท

11. จำนวนแรงงาน

จำนวนแรงงาน	หน่วย :คน
1. ฝ่ายบริหาร	
2. ครูผู้สอน	
3. บุคคลากรที่ไม่ได้ทำการสอน	
4. พนักงานสนับสนุนจากภายนอก	
รวม	

12. มูลค่ากิจการของท่านคิดเป็น

1 - 10 ล้านบาท

10 - 30 ล้านบาท

30 - 50 ล้านบาท

50 - 70 ล้านบาท

มากกว่า 70 ล้านบาท

ตอนที่ 3 ปัญหา/อุปสรรค และข้อคิดเห็นทั่วไป

ท่านมีกับปัญหาหรืออุปสรรคต่อไปนี้หรือไม่/อย่างไร

13. ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน

- ไม่มี
- มี ได้แก่
 - () มีจำนวนผู้สอนไม่เพียงพอ
 - () ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของครูผู้สอน
 - () ค่าจ้างที่เพิ่มสูงขึ้น
 - () ขาดแคลนครูประจำ
 - () อื่นๆ ระบุ

14. ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตร

- ไม่มี
- มี (ระบุ)

15. ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของรัฐบาล

- ไม่มี
- มี (ระบุ)

16. ปัญหาและอุปสรรคด้านการแข่งขัน

- ไม่มี
- มี ได้แก่ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 - () จำนวนนักเรียนลดลง
 - () คู่แข่งเพิ่มมากขึ้น
 - () อื่นๆ ระบุ

17. ปัญหาหรืออุปสรรคในการบริหารจัดการ

- ไม่มี
- มี ได้แก่ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 - () การจัดหาพนักงานบริการการศึกษา
 - () การจัดหาพนักงาน/บริษัททำความสะอาด
 - () ระบบสาธารณูปโภค
 - () อื่นๆ ระบุ

18. หากรัฐบาลมีการจัดเก็บภาษีโรงเรียนกวตวิชาเป็นที่แน่นอน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

[] เห็นด้วย เพราะ

.....

[] ไม่เห็นด้วย เพราะ

.....

19. ท่านคิดว่าอัตราภาษีที่เหมาะสมและสังคมยอมรับได้ ที่รัฐสามารถจัดเก็บได้เป็นเท่าไร

(อัตราภาษีคิดเป็นร้อยละจากกำไรสุทธิของกิจการ ตามแนวทางการเก็บอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล)

[] 5%

[] 10%

[] 15%

[] 20%

[] 25%

[] 30%

20. หากรัฐดำเนินการเก็บภาษีรร.กวตวิชาร้อยละ 10 ท่านคิดว่ากิจการของท่านจะได้รับผลกระทบหรือไม่

หากได้รับผลกระทบ ท่านจะมีการปรับตัวอย่างไร

[] ไม่ได้รับผลกระทบ

[] ได้รับผลกระทบ และอาจปรับตัวโดย (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

() เพิ่มจำนวนนักเรียน

() ลดรายจ่าย

() เพิ่มค่าเล่าเรียนประมาณร้อยละ

() อื่นๆ โปรดระบุ

21. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก 4

ประกอบบทที่ 2

(4.ก) ธุรกิจโรงเรียนกวดวิชาขนาดใหญ่

โรงเรียนนอกระบบประเภทกวดวิชา สามารถจำแนกได้เป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนสูง และมีชื่อเสียง) และโรงเรียนกวดวิชาทั่วไป จากผลการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปี 2553 มีจำนวนนักเรียนที่กวดวิชาทั้งสิ้น 556,818 คน เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนแล้ว พบว่า นักเรียน 263,798 คน เรียนในโรงเรียนกวดวิชาขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 47.38 ของจำนวนนักเรียนทั้งประเทศ หากพิจารณาตามขนาด เริ่มจาก 10 ลำดับแรกของโรงเรียนกวดวิชาขนาดใหญ่พบว่า โรงเรียนกวดวิชา วรณสรณ์ (อาจารย์อุ๊) มีจำนวนที่เรียนกวดวิชาในปี 2553 ทั้งสิ้น 75,177 คนคิดเป็นร้อยละ 13.50 ของจำนวนนักเรียนทั้งประเทศ อันดับรองลงมา คือ โรงเรียนภาษาอังกฤษคุณครูสมศรี มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 35,263 คน คิดเป็นร้อยละ 6.33 ต่อมาลำดับที่ 3 ได้แก่ โรงเรียนเดอะเบรนนีมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 33,676 คน คิดเป็นร้อยละ 6.05 ดูรายละเอียดในตารางที่ 4.ก และตารางที่ 4.ข ประกอบ

เมื่อพิจารณาการเรียนกวดวิชาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครที่เรียนโรงเรียนกวดวิชาขนาดใหญ่ มีอยู่ร้อยละ 57.78 ของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาทั้งหมด โรงเรียนที่มีสัดส่วนนักเรียนกวดวิชาสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนภาษาอังกฤษครูสมศรี มีสัดส่วนนักเรียนที่เรียนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 11.34 ของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร รองลงมาคือ โรงเรียนกวดวิชาวรณสรณ์ (อาจารย์อุ๊) ร้อยละ 9.55 และลำดับที่สาม ได้แก่ โรงเรียนกวดวิชาแอด์พลาซด์ฟิสิกส์ ร้อยละ 9.03 ของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร

สำหรับสัดส่วนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาในพื้นที่ต่างจังหวัด มีนักเรียนร้อยละ 39.38 ของจำนวนนักเรียนที่เรียนในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนกวดวิชาวรณสรณ์ (อาจารย์อุ๊) มีสัดส่วนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาสูงที่สุดร้อยละ 16.54 ของจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาทั้งหมดในพื้นที่ต่างจังหวัด อันดับต่อมา ได้แก่ โรงเรียนเดอะเบรนนี ร้อยละ 5.49 ลำดับที่สาม ได้แก่ โรงเรียนเดอะติวเตอร์ ร้อยละ 3.37 ของจำนวนนักเรียนกวดวิชาทั้งหมดในพื้นที่ต่างจังหวัด

(4.ข) โรงเรียนकुมอง: การประมาณการรายรับ

ผลการสำรวจจำนวนโรงเรียนकुมองทั่วประเทศพบว่า มีจำนวนสาขาที่เปิดทั้งหมด 449 สาขา¹ เมื่อพิจารณาตามข้อเขียนในรายงานหนังสือพิมพ์มติชน² ระบุว่า หากมีสาขาของโรงเรียนकुมองมีจำนวนนักเรียนเฉลี่ย 100 คนต่อโรงเรียน และค่าเล่าเรียนสำหรับทั้งสองวิชา คือ คณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ มีค่าเรียนเดือนละ 2,500 บาท หรือ 30,000 บาทต่อปี เมื่อประมาณค่ารายรับของธุรกิจकुมองแล้วพบว่าจะมีรายรับต่อปีประมาณ 1,347 ล้านบาท เนื่องจากโรงเรียนकुมองมีการดำเนินการในลักษณะเป็นผู้รับสิทธิเพื่อเปิดสาขา โรงเรียนकुมองในไทย จำเป็นต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า (Entry Fee) 25,000 บาทให้แก่บริษัทकुมองประเทศไทย จำกัด นอกจากนี้ต้องจ่ายค่า Royalty Fee อีกร้อยละ 45 จากรายรับรวมต่อปี และเสียภาษีมูลค่าเพิ่มอีก ร้อยละ 7 ของค่าเรียนต่อเดือน รายจ่ายทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 50 ของรายรับหรือค่าเล่าเรียนที่ได้รับ

¹ จากการรวบรวมจากเว็บไซต์ <http://th.kumonglobal.com/>

² วันที่ 19 สิงหาคม 2554

ตารางที่ 4.ก : จำนวนนักเรียนกวดวิชา ในโรงเรียนกวดวิชาที่มีขนาดใหญ่ มีสาขา

ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	กรุงเทพ	ต่างจังหวัด	สัดส่วนจำนวนนักเรียนทั้งหมด	สัดส่วนจำนวนนักเรียนในกรุงเทพ	สัดส่วนจำนวนนักเรียนในต่างจังหวัด
จำนวนนักเรียนเฉพาะโรงเรียนใหญ่	263,798	139,811	123,987	47.38	57.78	39.38
เดอะ เบรน	33,676	16,400	17,276	6.05	6.78	5.49
กวดวิชาวรรณสรณ์	75,177	23,112	52,065	13.50	9.55	16.54
เดอะติวเตอร์	23,617	12,996	10,621	4.24	5.37	3.37
แอปต์พลายด์ฟิสิกส์	26,042	21,853	4,189	4.68	9.03	1.33
อาจารย์ปิง	27,049	15,343	11,706	4.86	6.34	3.72
สมัยวิทยา	5,247	4,856	391	0.94	2.01	0.12
ณภัทรศึกษา	14,243	14,243	n/a	2.56	5.89	0.00
กวดวิชานวศึกษา	8,097	1,557	6,540	1.45	0.64	2.08
คุณครูสมศรี	35,263	27,445	7,818	6.33	11.34	2.48
ภาษาอังกฤษซัชซัย	2,391	1,598	793	0.43	0.66	0.25
เอ็นคอนเส็ปท์	8,953	408	8,545	1.61	0.17	2.71
รัชดาวิชาการ	4,043	-	4,043	0.73	0.00	1.28
จำนวนนักเรียนโรงเรียนอื่น	293,020	102,165	190,855	52.62	42.22	60.62
จำนวนนักเรียนทั้งหมด	556,818	241,976	314,842	100	100	100

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจของ สช. ปี 2553

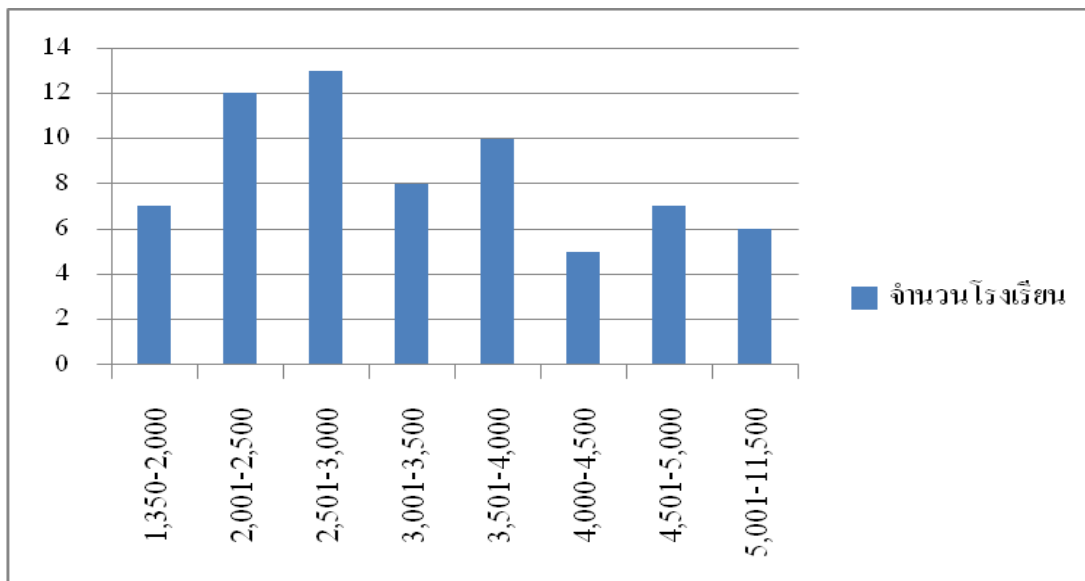
ตารางที่ 4.ข : ค่าเล่าเรียนกวดวิชาเฉลี่ย และจำนวนหลักสูตรเฉลี่ยที่เปิดสอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

รายการ	จำนวนหลักสูตร (หลักสูตร)	ค่าเล่าเรียน (บาท)	ต่ำสุด	สูงสุด	SD	จำนวนตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดใหญ่	15.4	2,708.33	894.91	1,350.00	4,750	15
โรงเรียนกวดวิชาทั่วไป	14.1	3,721.42	1,714.62	1,400.00	11,500	53
รวม	14.4	3,497.94	1,621.16	1,350.00	11,500	68

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ข้อมูลจำนวนหลักสูตรเฉลี่ยและราคาเฉลี่ย คำนวณจากข้อมูลที่รวบรวมจากแผ่นพับและเว็บไซต์ของโรงเรียนกวดวิชา

แผนภาพที่ 4.ก : แสดงการแจกแจงของค่าเรียนกวดวิชา ปี 2554

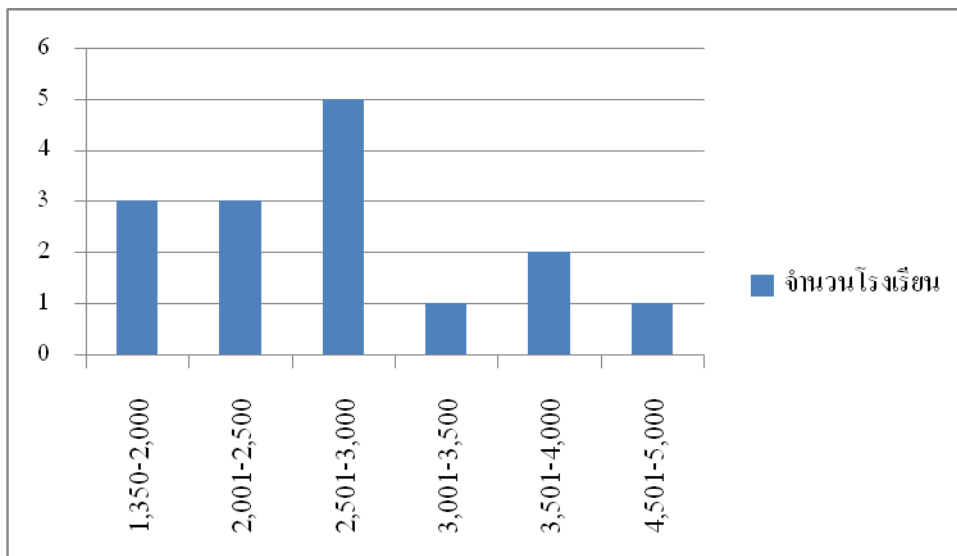
ที่มา : จากการสำรวจโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 4.ค : สรุปการแจกแจงของค่าเล่าเรียนของโรงเรียนกวดวิชา ปี 2554

ค่าเล่าเรียน (บาท)	จำนวนโรงเรียน (โรงเรียน)	ร้อยละ
1,350-2,000	7	10.29
2,001-2,500	12	17.65
2,501-3,000	13	19.12
3,001-3,500	8	11.76
3,501-4,000	10	14.71
4,000-4,500	5	7.35
4,501-5,000	7	10.29
5,001-11,500	6	8.82
รวม	68	100

ที่มา : จากการสำรวจโดยผู้วิจัย

แผนภาพที่ 4.ข : แสดงการแจกแจงค่าเรียนกวดวิชา ในกลุ่มโรงเรียนกวดวิชาขนาดใหญ่

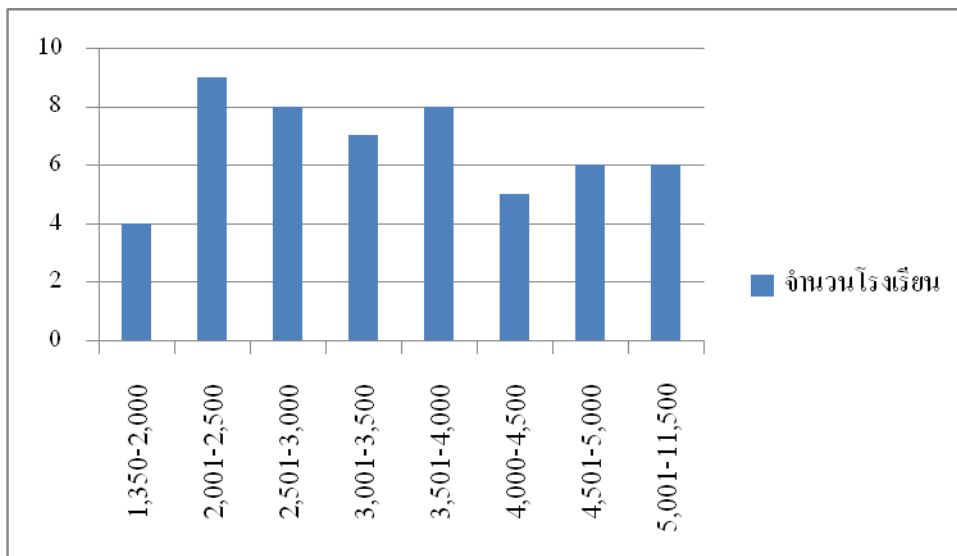
ที่มา : จากการสำรวจโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 4.ง : สรุปการแจกแจงของค่าเรียนกวดวิชา ของโรงเรียนกวดวิชาขนาดใหญ่

ค่าเล่าเรียน (บาท)	จำนวนโรงเรียน (โรงเรียน)	ร้อยละ
1,350-2,000	3	20
2,001-2,500	3	20
2,501-3,000	5	33.33
3,001-3,500	1	6.67
3,501-4,000	2	13.33
4,501-5,000	1	6.67
รวม	15	100

ที่มา : จากการสำรวจโดยผู้วิจัย

แผนภาพที่ 4.ค : สรุปการแจกแจงของค่าเล่าเรียนของโรงเรียนกวดวิชาทั่วไป

ที่มา : จากการสำรวจโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 4.จ : สรุปการแจกแจงของค่าเล่าเรียนของโรงเรียนกวดวิชาทั่วไป

ค่าเล่าเรียน (บาท)	จำนวนโรงเรียน (โรงเรียน)	ร้อยละ
1,350-2,000	4	7.55
2,001-2,500	9	16.98
2,501-3,000	8	15.09
3,001-3,500	7	13.21
3,501-4,000	8	15.09
4,000-4,500	5	9.43
4,501-5,000	6	11.32
5,001-11,500	6	11.32
รวม	53	100

ที่มา : จากการสำรวจโดยผู้วิจัย

(4.ค) รายรับ รายจ่าย ด้ตรรก้าไร จำแนกตามประเภทกิจการ

ตารางที่ 4.จ : ค่าเฉลี่ยของรายรับรายจ่ายจำแนกตามประเภทกิจการ

ประเภทกิจการ	รายได้ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	เงินเดือน และค่าจ้าง ครู (บาท)	ค่าวัสดุ สำนักงาน และ อุปกรณ์ การเรียน (บาท)	คอมพิวเตอร์/ โทรทัศน์ (บาท)	เครื่องปรับ อากาศ/ พัดลม (บาท)	อุปกรณ์ อื่นๆ (บาท)	ค่า สาธารณูป โภค (บาท)	อื่นๆ (บาท)
ไม่ระบุ	1,144,917	1,022,671	661,267	98,850	32,419	21,134	17,847	41,733	186,532
ห้างหุ้นส่วน จำกัด	1,176,667	840,667	551,500	34,333	13,333	13,333	33,333	42,500	152,333
บริษัท	4,100,000	2,685,000	2,500,000	25,000	0	0	0	160,000	0
เจ้าของคนเดียว	2,337,436	1,969,851	1,062,152	443,137	1,478	9,423	27,640	180,053	530,259
รวม	1,794,047	1,485,388	886,503	226,651	17,085	14,887	22,710	101,884	310,544

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 4.ข : ค่าเฉลี่ยของร้อยละของรายรับรายจ่ายจำแนกตามประเภทกิจการ

รายการ	เงินเดือน และค่าจ้าง ครู (ร้อยละ)	ค่าวัสดุ สำนักงาน และอุปกรณ์ การเรียน (ร้อยละ)	คอมพิวเตอร์ /โทรทัศน์ (ร้อยละ)	เครื่องปรับ อากาศ/พัด ลม (ร้อยละ)	อุปกรณ์อื่นๆ (ร้อยละ)	ค่า สาธารณูปโภค (ร้อยละ)	อื่นๆ (ร้อยละ)
ไม่ระบุ	61.78	5.77	5.35	2.79	1.75	4.90	15.05
ห้างหุ้นส่วน จำกัด	62.82	5.00	1.38	1.38	2.17	6.09	16.49
บริษัท	92.58	8.00	0	0	0	6.43	0
เจ้าของคนเดียว	46.48	9.43	0.05	2.10	4.61	12.59	19.32
รวม	56.81	7.17	2.64	2.22	2.75	8.18	16.27

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 4.ข : สรุปอัตราการทำกำไรและจำนวนนักเรียน

ประเภทกิจการ	รายได้ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	อัตรากำไร	จำนวนนักเรียน
ไม่ระบุ	1,144,917	1,022,671	0.12	2,457
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	1,176,667	840,666.70	0.40	578
บริษัท	4,100,000	2,685,000	0.53	394
เจ้าของคนเดียว	2,337,436	1,969,851	0.19	1,925
รวม	1,794,047	1,485,388	0.21	5,354

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : จำนวนนักเรียนมาจากผลรวมของจำนวนนักเรียนในการกวดวิชาเสริมเนื้อหาในชั้นเรียน และเตรียมตัวสอบเข้าที่ได้จากการสำรวจโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 4.ฅ : ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายในการลงทุนของโรงเรียนกวดวิชาจำแนกตามประเภทกิจการ

รายการ	ค่าใช้จ่ายในการลงทุน (บาท)	ค่าที่ดิน (บาท)	อาคารและสิ่งปลูกสร้าง (บาท)	ค่าตกแต่งอาคาร (บาท)	ค่าครุภัณฑ์สำนักงานและอุปกรณ์การเรียนการสอน (บาท)	อื่นๆ (บาท)
ไม่ระบุ	289,765.80	34,444.44	55,222.22	122,722.20	73,919.44	14,000.00
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	5,615,000	40,000	1,575,000	602,500	530,000	500,000
บริษัท	1,300,000	600,000	0.00	250,000.00	100,000.00	0.00
เจ้าของคนเดียว	650,871.10	25,529.41	41,176.47	148,117.60	220,098.80	18,941.18
รวม	757,347.10	59,350.00	194,975.60	186,268.30	180,298.30	40,358.97

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 4.ณ : ค่าเฉลี่ยของร้อยละค่าใช้จ่ายในการลงทุนของโรงเรียนกวดวิชาจำแนกตามประเภทกิจการ

รายการ	ค่าที่ดิน (ร้อยละ)	อาคารและสิ่งปลูกสร้าง (ร้อยละ)	ค่าตกแต่งอาคาร (ร้อยละ)	ค่าครุภัณฑ์สำนักงานและอุปกรณ์การเรียนการสอน (ร้อยละ)	อื่นๆ (ร้อยละ)
ไม่ระบุ	6.62	20.07	31.52	33.73	8.07
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	3.33	16.67	51.97	24.70	5.00
บริษัท	31.58	0.00	13.16	5.27	0.00
เจ้าของคนเดียว	4.81	15.04	31.93	41.26	3.36
รวม	6.80	16.72	32.29	34.96	5.51

ที่มา : จากการคำนวณ

ภาคผนวก 5

ประกอบบทที่ 4

(5.ก) การเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียน

การวิเคราะห์ในบทนี้ต้องการทราบถึงความสามารถในการจ่ายค่าเล่าเรียน และปริมาณความต้องการเรียนกวดวิชา จำนวนหลักสูตรที่เรียนเฉลี่ยต่อปี ราคาค่าเรียน และปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้จ่ายด้านกวดวิชา การศึกษาในลักษณะนี้ต้องรวมถึงนักเรียนที่เรียนและไม่ได้เรียนกวดวิชา และให้ครอบคลุมสำหรับนักเรียนในช่วงระดับการศึกษาที่ทำการสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้น ป.6 นักเรียนชั้น ม.1 – ม.3 และนักเรียนชั้น ม.4 – ม.6 ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2554 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกต้องเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในพื้นที่ที่ดำเนินการสำรวจไม่น้อยกว่า 1 ปี เนื่องจากบริการกวดวิชามักจะกระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองของจังหวัดขนาดใหญ่ จังหวัดที่ทำการเลือกขึ้นมาแบบเจาะจงเพื่อทำการสำรวจมีทั้งสิ้น 5 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรี และสงขลา ซึ่งมีการกระจายครบทุกภูมิภาค

การเลือกจำนวนนักเรียน อาศัยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 สุ่มเลือกอำเภอใน 5 พื้นที่หรือจังหวัดเป้าหมาย

ชั้นที่ 2 สุ่มเลือกโรงเรียนในอำเภอนั้น ๆ

ชั้นที่ 3 สุ่มเลือกห้องเรียนหรือชั้นเรียนในแต่ละระดับการศึกษา และทำการสุ่มเลือกนักเรียน

แบบง่าย

การสุ่มออกแบบให้มีการกระจายตามสัดส่วนของนักเรียนประชากร โดยสูตรที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนกวดวิชา (n) ของแต่ละจังหวัดที่เลือก คือ

$$n = \frac{N}{2 + (N \times d^2)}$$

โดยที่ N คือจำนวนประชากรที่สนใจ และ

d คือ ร้อยละความคลาดเคลื่อน

การสุ่มได้กำหนดให้ค่าร้อยละของความคลาดเคลื่อนมีค่าเท่ากับ 0.05 สำหรับนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนการสุ่มนักเรียนในส่วนภูมิภาคให้มีค่าคลาดเคลื่อนได้มากขึ้นคือ 0.1 เนื่องจากกรุงเทพและปริมณฑลมีสัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชามากกว่าร้อยละ 50 ของนักเรียนทั้งหมดที่เรียนกวดวิชา (ดูภาคผนวก 2 ประกอบ) ดังนั้น ในการสุ่มตัวอย่างนอกจากการสุ่มตามสูตรแล้ว ผู้วิจัยยังทำการสุ่มโดยขยายจำนวนตัวอย่างให้สอดคล้องกับสัดส่วนของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาหรือตามการกระจุกตัวของนักเรียน ถึงอย่างไรก็ตาม จำนวนตัวอย่างที่ได้ก็ยังคงไม่ขัดแย้งกับเทคนิคการสุ่มตัวอย่างของประชากรแต่อย่างใด อีกทั้งยังช่วยเพิ่มขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา และยังช่วยลดความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นได้อีกด้วย

ตารางที่ 5.ก : จำนวนนักเรียนในระบบ จำแนกตามจังหวัดและระดับการศึกษา ปี 2553 ตามการสุ่มตัวอย่างจากสูตร

หน่วย: คน

จังหวัด	จำนวนนักเรียน (คน)					
	ป.6		ม.1 - ม.3		ม.4 - ม.6	
	ทั้งหมด	ตัวอย่าง	ทั้งหมด	ตัวอย่าง	ทั้งหมด	ตัวอย่าง
กทม.และปริมณฑล	88,754	400	443,459	400	215,860	400
เชียงใหม่	21,213	100	68,046	100	35,751	100
ชลบุรี	19,140	100	62,981	100	23,028	100
ขอนแก่น	24,501	100	80,626	100	41,247	100
สงขลา	17,303	100	44,473	100	18,727	100
รวม	170,911	800	699,585	800	334,613	800

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: มีการปรับตัวเลขให้เป็นจำนวนเต็มร้อย โดยการปัดขึ้นเพื่อย่อยต่อการเก็บข้อมูลตัวอย่าง

ตารางที่ 5.ข : จำนวนนักเรียนในระบบ จำแนกตามจังหวัดและระดับการศึกษาปี 2553 ที่มีการปรับตามสัดส่วนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาในแต่ละระดับการศึกษา

หน่วย: คน

จังหวัด	จำนวนนักเรียน (คน)					
	ป.6		ม.1 - ม.3		ม.4 - ม.6	
	ทั้งหมด	ตัวอย่าง	ทั้งหมด	ตัวอย่าง	ทั้งหมด	ตัวอย่าง
กทม.และปริมณฑล	88,754	305	443,459	843	215,860	1,705
เชียงใหม่	21,213	54	68,046	358	35,751	534
ชลบุรี	19,140	198	62,981	443	23,028	598
ขอนแก่น	24,501	102	80,626	368	41,247	369
สงขลา	17,303	98	44,473	60	18,727	285
รวม	170,911	757	699,585	2,072	334,613	3,491

ที่มา: ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษารายปี 2553 กระทรวงศึกษาธิการ

หมายเหตุ: ปริมณฑล ได้แก่ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร

เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนมีการกระจายตามประเภทของโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) การเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ป.6 ม.1 - ม.3 และ ม.4 - ม.6 กำหนดให้เป็นไปตามสัดส่วนของประชากรนักเรียนในแต่ละจังหวัด โดยข้อมูลนักเรียนตามจังหวัดได้มาจากกลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวนตัวอย่างของนักเรียนแยกตามสังกัดที่ต้องการ แสดงดังตารางที่ 5.ค

ตารางที่ 5.ค : จำนวนตัวอย่างนักเรียนในสังกัดโรงเรียนรัฐและเอกชนตามสัดส่วนในแต่ละระดับการศึกษา จำแนกรายจังหวัดปี 2553

หน่วย: คน

จังหวัด	สพฐ.			สช.		
	ป.6	ม.1 - ม.3	ม.4 - ม.6	ป.6	ม.1 - ม.3	ม.4 - ม.6
	กทม.และปริมณฑล	179	710	1,261	126	133
เชียงใหม่	54	308	460	0	50	74
ชลบุรี	116	374	447	82	69	151
ขอนแก่น	97	353	356	5	15	13
สงขลา	98	60	285	0	0	0
รวม	544	1,805	2,809	213	267	682

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: กระจายจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของนักเรียนรายสังกัดในแต่ละภูมิภาค